

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România 2011-2012

Climamate

149
Anul **16**
iulie 2022

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

JIM WARREN

Climate literare

CUPRINS

Ștefan Augustin Doinaș/ Poeme...3
Gheorghe Valerică Cimpoacă/ În căutarea adevărului (67)...4
Anton Gagiu/ Filozofia mea (XIII)...6
Delia Stăniloiu/ Povestiri insolite...7
Maria Niculescu/ Sonete vechi...9
Mihai Batog Bujeniță/ Ipoteze dincolo de aparențe...10
Ion Teodor Palade/ Niciodată toamna...12
George Petrovai/ Fantasticul, magical și fabulosul...13
Livia Ciupercă/ Recente reflecții critice...15
Liliana Toma/ Lada cu zestre...16
Gheorghe Constantin Nistoroiu/ Artur Gabriel Silvestri...17
Johnny Ciatlos Deak/ Paula, împlinire târzie...19
Colaj lyric/ Ithaca...20
Ion Iancu Vale/ Din mitologia mea (II)...21
Ionel Necula/ Adrian Botez „Cavalerul fără lege al prozodiei românești”...22
Ioan Vișan/ Străfulgerări sisifice...23
Ion Iancu Vale/ Să te așezi jos și să mori...24
Elena Buică/ Astăzi ca ieri...25
Florea Turiac/ Poeme...26
George Goldhammer/ Fantomele...27
George Petrovai/ Scriitorul Mihai Horga...28
George Toma Veseliu/ Elena Oprea-Câmpina...29
Vavila Popovici/ Giordano Bruno...31
Florin Grigoriu/ Din Unsprezece antologii...33
Paul Leibovici/ Plimbări recreative...34
Nicolae Bălașa/ Despre moarte ca necesitate...35
Ionuț Țene/ Este posibilă o poezie a imanentului...37
Marin Toma/ „Dor de Dor”...39

INFO CLIMATE

Coperta 1
Imagine de Jim Warren

Școala de șoferi „ROȘU”,
cu sediul în Târgoviște
„Calea Domnească” Nr.334,
(lângă Piese auto „Claunic”)
își continuă activitatea,
într-o nouă formulă de lucru,
și anul acesta.
Telefoane utile:
Conducerea: 0727370009;
0765913705
Secretariat: 0727042360

Vă așteptăm

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoacă

Colegiul redacțional: Anton Gagiu, Florea Turiac, George
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

POEME

Ștefan Augustin DOINAȘ

Ștefan Augustin DOINAȘ

Mistrețul cu colți de argint

*Un prinț din Levant îndrăgind vânătoarea
prin inimă neagră de codru trecea.
Croindu-și cu greu prin hățișuri cărarea,
cânta dintr-un flaut de os și zicea:*

*- Veniți să vânam în păduri nepătrunse
mistrețul cu colți de argint, fioros,
ce zilnic își schimbă în scorburi ascunse
copita și blana și ochiul sticlos...*

*- Stăpâne, ziceau servitorii cu goarne,
mistrețul acela nu vine pe-aici.
Mai bine s-abatem vânatul cu coarne,
ori vulpile roșii, ori iepurii mici ...*

*Dar prințul trecea zâmbitor înainte
privea printre arbori atent la culori,
lăsând în culcuș căprioara cuminte
și lînșul ce râde cu ochi sclipitori.*

*Sub fagi el dădea buruiana-ntr-o parte:
- Priviți cum se-nvârte făcându-ne semn
mistrețul cu colți de argint, nu departe:
veniți să-l lovim cu săgeata de lemn!...*

*- Stăpâne, e apa jucând sub copaci,
zicea servitorul privindu-l isteț.
Dar el răspundea întorcându-se: - Taci...
Și apa sclipea ca un colț de mistreț.*

Sub ulmi, el zorea risipite alaiuri:

*- Priviți cum pufnește și scurmă stingher,
mistrețul cu colți de argint, peste plaiuri:
veniți să-l lovim cu săgeata de fier!...*

*- Stăpâne, e iarba foșnind sub copaci,
zicea servitorul zâmbind îndrăznet.
Dar el răspundea întorcându-se: - Taci...
Și iarba sclipea ca un colț de mistreț.*

Sub brazi, el striga îndemnându-i spre creste:

*- Priviți unde-și află odihnă și loc
mistrețul cu colți de argint, din poveste:
veniți să-l lovim cu săgeata de foc!...*

*- Stăpâne, e luna lucind prin copaci,
zicea servitorul râzând cu dispreț.
Dar el răspunde întorcându-se: - Taci...
Și luna sclipea ca un colț de mistreț.*

*Dar vai! sub luceferii palizi ai boltii
cum sta în amurg, la izvor aplecat,
veni un mistreț uriaș, și cu colții
îl trase sălbatic prin colbul roșcat.*

*- Ce fiară ciudată mă umple de sânge,
oprind vânătoarea mistrețului meu?
Ce pasăre neagră stă-n lună și plânge?
Ce veștedă frunză mă bate mereu?...*

*- Stăpâne, mistrețul cu colți ca argintul,
chiar el te-a cuprins, grohăind, sub copaci.
Ascultă cum latră copoii gonindu-l...
Dar prințul răspunse-ntorcându-se. - Taci.*

*Mai bine ia cornul și sună întruna.
Să suni până mor, către cerul senin...
Atunci asfinții după creste luna
și cornul sună, însă foarte puțin.*

Amanta

*Amețitoare, albă stalactită
care susține bolta unui gând
cu trupul ei de raze, spumegând,
cu gura tragică și răzvrătită;*

*profil de-argint, ca marea-ntr-un intrând,
de unde praguri tot mai sus invită
spre-o altă lume, furtunos invită
din maluri și azururi, rând pe rând;*

*orgolioasă de singurătate,
tiranică, născută în delir,
rivală-n străluciri cu orhideea;*

*așa mai bântuie cu voluptate
punând pe fruntea mea stigmat și mir
amantă fără patimă, Ideia.*

Doar Tu

*Când omul, prăbușit, la început,
în iarba dușmănoasă și-n țărână
adulmecă-n târâșul greu, pe-o rană,
miresmele ce se-nălțau din lut
și, nemaivrând ostatic să rămână
sub zarea strivitoare ca un scut,
se răsucea s-o urce, renăscut
și se-agăța de fulgere c-o mână,
acea cumplită smulgere din smolă
cu palma-ntoarsă ca o cupă goală
fu primul dans în care se zbătut,
elan de floare palidă, învoltă,
vibrat pe scări de sunete spre boltă
pe care-n mers îl amintești doar tu.*

În căutarea adevărului (67). Despre Ispită (1)

„De ce Adam și Eva nu au mâncat de la început din Pomul Vieții? Pentru că ispita cunoașterii și a puterii e mai mare decât ispita nemuririi.” - Emil Cioran

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Despre ispite se pot spune multe lucruri, dar cele mai multe sunt cele descrise în biblie sau scrise de Sfinții Părinți și de cei mai mari învățați ai lumii care au trăit pe această planetă de-a lungul timpului. Omenirea se află în derivă și este în pragul prăbușirii și datorită acceptării celor mai mari

ispite ale timpului prezent. Așa cum a afirmat și marele filozof și cărturar Emil Cioran, acum suntem în fața celei mai mari ispite ale omenirii și anume ispita cunoașterii și a puterii, care este mai mare decât ispita nemuririi. Această ispita a cunoașterii și a puterii moderne nu vine de la Dumnezeu, ci de la Satana care a acaparat aproape întreaga putere a planetei și exercită mari presiuni asupra planetei și a ființelor de pe această planetă pentru a-și exercita puterea absolută în stăpânirea acesteia și chiar de acaparare și dominare și a altor planete din sistemul nostru solar, și nu numai.

Ce ne spune un alt mare înțelept român, Petre Țuțea, despre ispită și despre omenire. În Ispita de pe munte - retro satana - Iisus spune: **„Împărăția mea nu e din lumea aceasta”**. Asta-i nemaiauzit! Spune satana. Du-te în împărăția Lui cu trenul sau cu racheta dacă poți. Nu poți! **Înotăm în Univers ca mormolocii, și lumea lui Hristos se situează transcendent ca-n Ispita de pe munte, în mod etern.** Noi căutăm Pomul Vieții aici pe Pământ ca să mai mâncăm din el. Omul, o dată fiind ispitit cu un anumit lucru, va fi mereu pus în fața acestei ispite și o va face de fiecare dată când are prilejul. O dată ce a simțit gustul cunoașterii și al puterii va dori și mai multă cunoaștere și mai multă putere. Pomul Vieții a fost creat de Dumnezeu ca să fie un exemplu de urmat pentru toți oamenii, nu numai pentru o anumită clasă. Aceștia profitând de mai multă cunoaștere și putere nu mai țin cont de nimeni și de nimic. Consideră că planeta Pământ are resurse infinite și un mediu înconjurător capabil să genereze resurse, în principal datorită tehnologiilor avansate apărute în ultimii 50 ani. Nimic mai fals decât aceste încrederi oarbe în știința unor profitori care au generat conducătorilor marilor puteri speranțe infinite de putere și bogăție. Au apărut teorii false referitoare la anumite tehnologii care ar salva omenirea, când din contră conduc la dispariția acestora de pe planeta Pământ. Pe primul loc este pusă tehnologia de digitalizare, care va consuma în curând întreaga resursă energetică a planetei. La 50 % digitalizare, planeta nu mai poate susține energetic stocarea, folosirea și întreținerea acesteia. Omul o folosește în principal pentru urmărirea persoanelor, pentru urmărirea bunurilor materiale, pentru urmărirea convingerilor politice și pentru întreținerea unei puteri suprastatale exploatare a resurselor materiale. Fiecare ființă de pe planetă este

inscripționată cu un cod quare (Cod QR), ca și orice obiect material. Acesta este numărul satanei, inventat ca să țină toate ființele sub observație non stop. Cine se abate de la politicile stăpânilor planetei va fi distrus, nu prin tortură sau împușcare, ci prin izolare și interzicerea acesului la: hrană, medicamente,în final la viață. O altă tehnologie dezvoltată pentru dispariția omului este biotehnologia, care a dezvoltat viruși de distrugere în masă a populației. Se dorește ca 80% din populația planetară să dispară. Se consideră că oamenii sunt prea mulți pentru resursele planetei. Oare nu știau de această problemă? În paralel cu virușii s-au dezvoltat și vaccinuri ativiruse, care contribuie și ele la micșorarea numărului oamenilor, îndeosebi a celor în vârstă. Astfel s-a recurs la schimbarea ADN-ului oamenilor prin introducerea de gene care să distrugă sistemul imunitar. O altă tehnologie de distrugere în masă a populației o reprezintă tehnologia folosirii microundelor în comunicații și în televiziune. Folosirea undelor milimetrice dincolo de 1,8 GHz este o crimă împotriva umanității. Acestea afectează sănătatea mentală a oamenilor. Natura este perturbată și ea de aceste unde milimetrice prin declanșarea de cicloane, taifunuri și furtuni de mare intensitate. Dar cele mai importante tehnologii de distrugere a omenirii sunt folosite în domeniul militar. Pe lângă propaganda de dezinformare, se folosesc arme complexe de natură: chimică, biologică, nucleară. Acum, omul deține tehnologii de distrugere a planetei Pământ de câteva ori, într-un timp scurt.

Ce trebuie să facem noi oamenii de rând. În primul rând să nu cădem în ispita cunoașterii și a puterii, crezându-ne dumnezei pe această planetă și în acest univers. Pentru ce ne ispitim? Să procedăm ca voi? Să luăm puterea în mână noastră? Nu este o soluție. Trebuie să procedăm așa cum Iisus a fost ispitit de satana să ia puterea în mână sa și să pună în ordine lumea. Iisus ne-a învățat că lumea nu se pune în ordine cu puterea, ci cu slujirea; deci opusul puterii, al stăpânirii peste celălalt. De multe ori noi ne gândim că ordinea se va reîntoarce în lume în măsura în care vom pune în locul celor care conduc pe un altul sau pe alții, care vor avea aceleași metode, același stil. Dar problema nu constă în **„cine ia în mână puterea”**, ci întrebarea corectă este **„ce înțelegi prin putere?”** Dacă sistemul și legile sunt la fel, se schimbă numai guvernarea, și în realitate nu se modifică nimic. Iar dacă nu se respectă legile, lucrurile se schimbă din rău în mai rău. Întrebarea este **„Ce fel de legi sunt?”**. Dacă puterea înseamnă numai a stăpâni și a profita de pe urma oamenilor, oricine ar lua puterea ar stăpâni, ar profita și atât. Dacă însă puterea are ca scop să gestioneze binele comun în avantajul tuturor, puterea fiind o slujire, atunci acesta este un alt tip de putere. Iar Iisus vrea această putere. Această putere o va exercita și mergând pe mântul asinei și pe cruce: își va pune viața în slujirea tuturor. Acum, cea mai mare ispita vine de la așa zisele țări democratice, care conduse de de persoane ce reprezintă interesele economice ale unui mic grup de oligarhi, este **„Să luăm puterea în**

mâinile noastre". Scopul acestei ispite este libertatea noastră a oamenilor. De ce este gravă puterea care ne ia libertatea? Pentru că libertatea este ceea ce ne face similari cu Dumnezeu, fiii lui Dumnezeu. Un om care cedează libertatea sa altora, și-a cedat gloria sa, adică nu mai este fiul lui Dumnezeu. Din această cauză a-ți ceda libertatea unui alt om care te comandă, înseamnă a renunța la Dumnezeu! Din cauză că renunți și la libertatea ta, care te face asemenea Lui, fiului Său, liber, capabil să iubești și să slujești, la fel ca El! Din acest motiv este foarte importantă libertatea în Biblie! Iar Dumnezeu niciodată nu ne-o ia, chiar și atunci când libertatea noastră se exprimă împotriva Sa; nici când se manifestă împotriva noastră, fapt care pe El îl îndurează și mai mult. Însă puterea luminează tinde să ne ia libertatea. De ce? La fel cum Dumnezeu ne-a creat similari cu Sine, adică liberi, tot la fel, puterea ne face similari cu ea, adică robi. Tocmai în sfera puterii se decide credința noastră concretă: vrem libertatea sau sclavia? Ce înseamnă libertatea? Înseamnă libertatea de a iubi, de a sluji, de a trăi relații corecte, bazate pe dreptate: aceasta este libertatea lui Dumnezeu, libertatea fiilor și a fraților, care ne face la fel ca Dumnezeu. Cealaltă libertate este sclavie, căci ucide paternitatea lui Dumnezeu, căci în acest caz El nu ne mai interesează, și nu ne mai interesează nici frații, îi eliminăm, ci ne interesează numai puterea. Devenim robii idolului. Puterea devine anti-Dumnezeu, idolul. În vremea noastră, când există multe țări în care oamenii nu-și pot exprima libertatea, există un alt pericol: nu cel de a ceda libertatea noastră altuia, ci acela de a deveni suveranii absoluți ai vieții noastre... Și acest fapt este o pierdere a autenticității, căci revendicarea unei suveranități absolute ne oprimă atât pe noi cât și pe alții. Să revenim la conceptul libertății. În zilele noastre, credem că libertatea înseamnă să facem ceea ce „ne place nouă”: dar acest fapt se numește stăpânire și este o putere care ia libertatea altora. Libertatea nu înseamnă să facem ceea ce vrem și ce ne place. Libertatea înseamnă a favoriza libertatea celui alt: este libertatea de a iubi și nu de a-i face pe alții robi. În toate timpurile echivocul s-a creat în jurul noțiunii de libertate. Iisus o numește ispită, apoi continuă: „Aduceți-mi un ban să-l văd”. Răspunsul lui Iisus este clar: „Eu nu am bani. Oare voi aveți?”. Ce înseamnă că El nu are bani? Că El nu datorează nimic Cezarului, nu are bani! Căci puterea unui rege era validă acolo unde circula moneda sa. Și în zilele noastre este așa: „**Puterea înseamnă bani!**” Și pentru că Iisus nu avea bani, nu avea nimic de dat Cezarului, El era în ordine, deja îi dăduse totul Cezarului. Cum suntem noi oamenii în acest moment? Suntem legați de multe bunuri materiale pe care le procurăm cu ajutorul banilor, ca recompensă a muncii depuse într-o societate bazată pe o competiție absurdă și inechitabilă. Stăpânirile ne obligă din ce în ce mai mult la creșterea productivității și a beneficiului în favoarea celor care exploatează munca. Despre stăpânire se scrie în scrisoarea către Romani, la capitolul 13, că avem un discurs anonim adresat creștinilor prizonieri, text care tratează limpede acest argument: „**Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri, căci nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de la Dumnezeu sunt rânduite**” (Rm. 13,1). Prin urmare, revelația recunoaște autoritatea: oamenii trăiesc împreună și au nevoie de o autoritate pentru a coabita. Oamenii au fost creați pentru a trăi împreună; dacă nu, ei se ceartă, se elimină reciproc. Așadar, există o putere constituită ce trebuie recunoscută. Nu-i importantă originea acestei puteri, ci felul în care acum este exercitată. Textul continuă: „Pentru aceea,

cel ce se împotrivesc stăpânirii se împotrivesc rânduielii lui Dumnezeu. Iar cei ce se împotrivesc își vor lua osândă” (Rm. 13,2). Apoi ne spune cum trebuie să fie autoritatea în sens pozitiv: „Căci dregătorii nu au frică pentru fapta bună, ci pentru cea rea” (Rm. 13,3a). Textul presupune că dregătorii (cei care guvernează) au fost rânduiți să stabilească dreptatea, nu nedreptatea. „**Voiești, deci, să nu-ți fie frică de stăpânire? Fă binele și vei avea laudă de la ea. Căci ea este slujitoare a lui Dumnezeu spre binele tău.**” (Rm. 13,3b-4a). Prin urmare, autoritatea (stăpânirea) este în slujba lui Dumnezeu pentru binele tău. Aceasta este adevărata stăpânire! Ea este în slujirea binelui comun: „al tău” înseamnă al tuturor. Dacă stăpânirea nu-i în slujba binelui comun, nu-i stăpânire.

Prin urmare creștinul este leal statului, dar este și critic față de acesta. Dacă statul pretinde să fie absolutul, ca în cazul nazismului, al fascismului, al stalinismului... creștinul nu trebuie să i se supună! În zilele noastre avem forme de dictatură mult mai rele, care ne pot lua pe lângă libertatea exterioară și libertatea interioară: prin imagini, un om îi determină pe alții să gândească ceea ce vrea el, deci îi face sclavii imaginii. Creștinul trebuie să fie atent față de aceste lucruri și să se întrebe: această politică, acest stat și această societate urmăresc într-adevăr binele comun posibil, fără fanatism, ținând cont de realitate? Sau doresc binele privat, doar avantajul câtorva persoane sau al celor care stăpânesc sau doar să-și apere propriile privilegii? Tehnologiile moderne concepute sunt în mâna celor ce stăpânesc planeta în întregime și sunt îndreptate împotriva gândirii libere, a liberului arbitru. Printr-o manipulare grosolană a știrilor și imaginilor fabricate în laboratoare se încearcă manipularea în masă a oamenilor, care trăiesc de câteva decenii în scenarii virtuale. Încă de la naștere se aplică pe copii și mai apoi pe adulți și pe bătrâni principiul spălării creierului, implementând permanent imagini de groază. Trebuie să dispară creștinismul cu învățăturile sale. În acest scop au fost pregătiți de către marile puteri, în laboratoare secrete, mii de neonaziști, educați în spiritul lor, ca să preia puterile pe rând în toate statele care nu se aliniază globalizării lumii. În special să dispară iubirea aproapelui: față de părinți și bunici, față de prieteni, față de vecini și față de orice ființă. Căci iubirea aproapelui este ceva concret, civil. Așadar, trebuie să ne întrebăm: „**Aceste legi sunt în folosul câtorva delincvenți, ale unui grup mic de oameni puternici, sau sunt în favoarea poporului?**”. Autoritatea este binele în slujba lui Dumnezeu, pentru binele poporului. Dacă stăpânirea (guvernarea) nu urmărește binele poporului, nu este în slujba lui Dumnezeu, nu este stăpânire. Deoarece încă există democrația, această autoritate care nu-i în slujba poporului, trebuie să nu o recunoască. Problema nu-i în a nu recunoaște acea determinată guvernare, ci constă în a avea un concept diferit despre stăpânire. Altfel spus, stăpânirea nu trebuie să fie o putere a câtorva oameni peste tot poporul, ci trebuie să fie o slujire a câtorva oameni în favoarea tuturor. Când se pierde această viziune a binelui comun și a dreptății, când stăpânirea nu este atentă la nevoile omului, puterea ei nu-i de la Dumnezeu, ci-l întrușipează pe anti-dumnezeu. Îl recunosc ca stat, dar muncesc în direcția opusă pentru ca să existe legi mai juste. Pe de o parte, există un raport de lealitate, pentru că suntem chemați să recunoaștem statul, tot ceea ce există, dar într-un mod critic.

Va urma

FILOZOFIA MEA (XIII)

Anton GAGIU

Singurătatea nu este numai o stare de fapt, ci și o boală a organismului uman abandonat în sine. Prima nu doare, dar cea de-a doua frige. Pentru că arde tot ce întâlnește în cale: dorința, putere, perspectiva, mintea, spiritul și sufletul. Să le luăm pe rând pe fiecare și să le despăcim. În orice om există o dorință de luptă, aceea prin care ne probăm capacitatea

de a face față vicisitudinilor vieții și de a le supune pe fiecare pas cu pas pentru a atinge un obiectiv final, misiunea dată de Dumnezeu nouă ca ființe umane pe acest Pământ. Fără această dorință omul este un mort în viață. Puterea este conglomeratul resurselor noastre materiale și psihice care ne conduce spre îndeplinirea unui țel. Chiar dacă nu suntem conștienți de acesta, el există independent de voința noastră și urmărim îndeplinirea lui în mod involuntar. Așa că, iată, singurătatea deși nu e materială, ci un abstract introdus în două entități ale corpului uman: mintea și sufletul, crează situații care se manifestă material prin durere și suferință. Puterea din noi ne este dată de concentrarea energiilor minții și sufletului pe direcția îndeplinirii misiunii cu care fiecare dintre noi am fost trimiși pe acest Pământ. Să ne înțelegem: această misiune nu înseamnă neapărat că este pusă numai în slujba binelui, ba și în slujba răului deopotrivă, iar de aici generează în permanență lupta dintre bine și rău, adică lupta dintre virtute și păcat. Cum este diminuată această putere din noi? Închipuiți-vă cum o furtună erodează un drum, o potecă, o locuință etc., repetarea acesteia sporește eroziunea, tot așa și singurătatea erodează organismul uman cu tot ce are el în interior și în afară. Singurătatea, e lesne de înțeles, nu oferă nicio perspectivă nimănui pentru că aceasta este o plagă, o rană care pătrunde în adâncul sufletului tău, dar mai ales în minte de unde nu se mai lasă dusă și uite așa nu mai există lumină, ci doar o noapte fără stele și lună plină. Mintea este partea eului uman cea mai afectată de singurătate pentru că aceasta percepe cel mai bine, direct și profund „binefacerile” acesteia și o afectează pentru mult timp sau poate chiar iremediabil. Dacă s-a cuibărit aici și a reușit să-și facă și un culcuș de durată nimeni nu o mai scoate, cu alte

cuvinte nu există loc, sanatoriu sau medic care să poată să o clintească și să aducă o umbră de speranță că ar mai exista posibilitatea vreodată să părăsească acel loc. Acea minte care a fost viciată de acest flagel al vremurilor moderne, singurătatea, se transformă într-un univers al umbrelor, al durerii perpetue sau în lumină searbădă fără de speranță, este un fel de cimitir pregătit să primească primii chiriași pe vecie. Spiritul sau gândirea umană atins/atinsă de singurătate este ca un animal în agonie, ar trăi, dar nu poate, ar muri, dar moartea nu vine și atunci așteaptă într-o letargie completă să se împlinească ceva care nu mai apare. Ce poți face cu un spirit aflat în agonie? Mai nimic. Poate fi doar ceva imaterial care mai mult sperie pe cei din jur, dar nu naște interes pentru că devine un factor perturbator al stării de fapt. Așa că singurătatea odată pătrunsă aici este un fel de nebulă temporară pe care nimeni nu o înțelege și tot nimeni nu vrea să o vindece. Îl conduce pe purtătorul ei către dezinteres total față de ceea ce se întâmplă în jurul lui, îl condamnă ușor și sigur spre alienare, adică devine un fel de natură... moartă. Și cine are nevoie de natură moartă? Arderea spiritului din acest punct de vedere după cum se poate vedea, înseamnă de fapt distrugerea lui, pentru că după o astfel de operațiune nu mai rămâne decât cenușa, iar cu cenușa nu mai poți face nimic, poate doar să o lași urmașilor moștenire s-o țină ca model pentru posteritate. Am ajuns la suflet. Între singurătate și suflet există o legătură indestructibilă, pentru că aici singurătatea pătrunde cel mai ușor și îl afectează iremediabil. Sufletul efectuat de singurătate este condus aproape spre moarte clinică, adică mai există încă așa imaterial, fără un loc definit, dar nu mai produce nimic în afară de durere. O durere surdă și amară, din care omul afectat nu mai poate ieși decât prin efortul conjugat al celor din jur: familie, prieteni, parteneri sau asociații caritabile. Pentru a evita toate aceste nenorociri aduse de singurătate este necesar să gonim această boală încă din fașă. Exemplul cel mai elocvent al unei astfel de acțiuni suportate de om a fost pandemia, de care încă nu am scăpat definitiv, care l-a obligat la izolare, lipsă de socializare fizică, teamă zilnică și l-a determinat să se închidă în el, să rămână încremenit în momente anume și să-i ucidă speranța. Singurătatea poate fi învinsă prin dorința de a sparge barierele izolării, prin puterea de a căuta resursele necesare pentru a construi nu pentru a demola, adică prin: iubire, prietenie, comunicare și înțelegerea deplină a sinelui.

POVESTIRI INSOLITE

CADOVL

Delia STĂNILOIU

Continuare din numărul trecut

Când înțelese că e pianistă, privirea lui alunecă spre mâinile ei, fine, cu degete lungi, mâini neliniștite ca niște hulubi speriați. Observă în treacăt, că deși foarte îngrijite, unghiile erau scurte și nevopsite, nici chiar lăcuite. Dar erau atât de expresive și frumoase că orice pictor ar fi fost bucuros să le immortalizeze.

Îi spuse că dă concerte prin toată lumea iar acum venise de o săptămână în țară după un turneu lung de trei luni în America și că acest turneu ar fi fost și mai lung dacă nu ar fi fost cununia surorii ei. Ea ridică paharul, închinară și apoi gustă din coniac. La fel făcu și el, era un coniac de bună calitate care părea destul de vechi. El zâmbi și-i spuse că i se pare foarte curios, straniu chiar să se afle aici în această împrejurare, bând coniac alături de o necunoscută. Ea râse și-i răspunse că este exact în aceeași situație, deși se simțea avantajată, fiind pe terenul ei. Nu știa dacă din cauza coniacului sau din cauza focului din șemineu, atmosfera se încălzii și el se simți bine și destins cum nu mai fusese de multă vreme. Își dădu seama că trăise într-o încordare permanentă de care nici măcar nu era conștient. O rugă să-i cânte ceva la pian. Acceptă bucuroasă. Se așeză la pian și începu să cânte. Începu cu „Vals trist” de Sibellius o lucrare destul de puțin cantată la concerte, apoi cântă o „Nocturnă” a lui Chopin și „Sonata lunii” de Bethoven. Se uita vrăjtit la ea, era toată numai grație, de o frumusețe aproape nepământească, venită parcă de dincolo de timp cânta și pe chipul ei era o transfigurare care o apropia de îngeri. El uitase să respire, iar trăirea pe care o avea nu semăna cu nimic cunoscut. Termină de cântat iar liniștea așternută îl trezi din reverie. O aplaudă, iar ea, se ridică și făcu o reverență. Porni din nou spre locul ei din fotoliu, își reluu poziția elegantă, după care îl invită să mai guste din coniac. Printre înghițiturile mici și delicate, ea îi povestii despre casa de la București, de cartierul în care locuiau, despre viața ei. Astfel, Alex află că nu e căsătorită poate și pentru că deseori plecări nu-i permiteau să-și facă o familie sau să aibă pe cineva apropiat. Apoi, dintr-o dată, frumoasa doamnă își exprimă îngrijorarea că nu știe cum să rezolve cu drumul de mâine la București, fiindcă trenul era la ora 11, iar cununia surorii ei, la ora 14 Alex, profită de ocazie, oferindu-se să o însoțească la București. Spuse că problema lui, deși importantă, putea

să mai aștepte o zi. Ea se bucură mult și respiră ușurată. Se scuză vinovat, mărturisind că se simte jenată pentru efortul pe care vrea să-l facă pentru ea, mai ales că era o persoană necunoscută.

Alex glumii, spunându-i că nu se mai considera un necunoscut, poate și pentru că, abia băuseră un coniac împreună, iar el a ascultat cu mare plăcere acordurile pianului, găsind că ar fi frumos să se revanșeze pentru asta.

Se înțeleseră ca mâine dimineață să fie la ora 9 aici ca să aibă timp să ajungă la București până la ora 14. El trebuie să meargă totuși la Sibiu să lase ce adusese de la București, să facă un duș, să se odihnească câteva ore pentru a putea conduce a doua zi.

Își privi ceasul era trecut de ora trei. Se ridică, salută și îi luă mâna aceia delicată să o sărute. O mâna rece, ce emana acel parfum straniu, care-i dădea extaz și stare de neliniște. Îndrăzni să-i ceară numărul de telefon, ca să o sune, dacă intervine ceva de orice natură. Ea zâmbi și-i spuse că oricât i s-ar părea de curios, urăște telefonul deci, nu are unul dar, că mâine se vor întâlnii, apoi dacă el o va conduce, va afla unde stă și va putea să o vadă, când ea va fi în București. Promise să-l anunțe de fiecare dată când era acasă. Plecă, în sfârșit, gândindu-se că abia așteaptă ora nouă a zilei de mâine, când o va întâlnii pe lumină.

Plecă. Încă era sub imperiul stării de vrajă care-l copleșise cât fusese în vizită la acea misterioasă doamnă. Ajunse în sfârșit acasă, băgă mașina în garaj și atunci văzu că pe bancheta din spate valijoara cu cadoul pentru sora Clarei. Zâmbi, gândindu-se că dacă nu ar fi fost drumul de mâine, ar fi fost un bun motiv să o revadă, fără să lase impresia că a vrut asta cu tot dinadinsul. Recunoscu în sinea lui că necunoscuta îi făcuse o impresie puternică. Iată că, această impresie, dărma teoria bătută în cuie care spunea că vremea iubirilor a trecut... dădu drumul la centrală, făcu repede un duș și se băgă în pat după ce puse ceasul să sune. Adormi aproape instantaneu căci oboseala din această zi își spuse cuvântul...

Îl trezi ceasul la 7,30 când avu sentimentul că abia a adormit. Se sculă imediat, în casă era plăcut atmosfera se încălzise, se bărbierii făcu un duș, își prepară repede o cafea, mâncă un sandwich și plecă în grabă spre casa Clarei. Era curios și nerăbdător să o vadă la lumina zilei. Ajunse destul de repede la poartă.

În lumină, casa și grădina păreau părăsite, și că picior de om nu călcase de multă vreme pe acolo. Căută soneria de la poartă și sună îndelung. Nu-i răspunse nimeni. Stătu puțin descumpănit apoi sună din nou, la fel de lung. Nedumerit, își ridică ochii și văzu pe drum, cum tocmai trecea un om cu o pereche de boi. Îl întrebă dacă știe cine locuiește aici. Acesta, îi spuse că nu mai stă nimeni, dar casa este a familiei Fulger care locuiește la București, iar femeia care are grijă de casă stă într-o comuna învecinată.

Săteanul, calm și fericit că a putut da o informație unui om nedumerit, salută și plecă mai departe. Alex nu-și făcu alte idei, se gândea că așa cum spusese Clara ea ieșea rar când venea aici apoi casa era destul de retrasă de restul satului și era foarte posibil să nu o fi văzut nimeni. Mai sună un timp apoi sări gardul și merse spre casă. Totul părea

neumblat, încercă să se uite pe fereastra din fața casei dar perdelele erau trase și nu se vedea nimic. Atunci ocolii casa și ajunse la ferestrele din spate care dădeau în sufragerie. Acestea aveau gratii grele din fier forjat într-o țesătură frumoasă, care înobilau fereastra, dar care nu ar fi permis unor doritori să intre. Erau foarte înalte, dar tocmai aceste gratii îi premise să se ridice ținându-se de ele și să se uite pe fereastra sufrageriei. Deși afară era mai lumină decât în casă, reuși să vadă înăuntru. Văzu măsuța dintre fotolii și pe ea tava cu coniacul și carafa cu apă, așa cum rămăseseră aseară, în rest totul era nemișcat. Bătu insistent în fereastră, dar deși o făcu cu efort, trebuind să se țină într-o mână nu-l auzi nimeni și nu simți nici o mișcare. Se dădu jos, reveni la ferestrele din față, sună la ușa de la intrare, apoi bătu în ferestrele din față dar rezultatul fu același. Era de acum descumpănit neștiind ce să creadă. Nu și-o putea imagina pe Clara o farsoare, care să-și fi bătut joc de el, doamne ferește! Nu se putea gândi nici la ceva rău timpul fusese prea scurt de la despărțirea lor iar casa părea neumblată. Singurul lucru care-i veni în minte a fost acela că ea plecase cu altcineva, poate sosise cineva de la București sau... nici el nu știa ce să creadă. Se gândea doar că dacă această presupunere ar fi fost valabilă, ea se dusese acolo fără cadoul pe care dorise atât de mult să-l facă surorii ei în ziua cununiei. Plecă teribil de descumpănit. Era ora 9 și 17 minute. Se hotărî să meargă totuși la gară poate că se dusese la tren și cum nu avea telefon nu putuse să-l anunțe, nu crezu nici el în această posibilitate dar se hotărî să meargă totuși. Ajunse repede întră în gară și merse pe peron se uită la afișierul cu plecările dar nu văzu nici un tren la ora 11, întrebă un impiegat ce e cu trenul de la ora 11 spre București de ce nu e afișat. Acesta se uită lung la el și-i spuse că nu este nici un tren spre București la ora aceea că a fost unul un accelerat care venea de la Timișoara format la sârbi, tren internațional dar acesta trecuse la ora 8 și ceva. Nu știa să fi fost vre-un tren la ora aceea deși lucra de vreo 10 ani aici, nu știa de el. Alex rămase și mai descumpănit de spusele impiegatului dar se gândi că poate Clara a aflat ea știe cum de acest tren și a plecat cu el neavând cum să-l anunțe. Asta ar fi rezolvat într-un fel problema prezenței ei la cununia surorii dar numai pe jumătate, cadoul fiind la el. După îndelungi frământări timp în care nu știu ce să facă, se hotărî totuși să rămână la Sibiu, mai ales că ar fi ratat o întâlnire de afaceri importantă care chiar amânată ar fi lăsat o impresie nu tocmai favorabilă dat fiind timpul scurt în care ar fi anunțat, oameni care veneau de departe la această întâlnire ar fi făcut drumul degeaba. Era hotărât să facă acest sacrificiu pentru a o ajuta pe Clara dar dacă lucrurile au evoluat în altă direcție... Va merge așadar la treburile lui apoi peste câteva zile când va reveni la București, va încerca să identifice adresa familiei Clarei și să le dea cadoul. Odată hotărât acest lucru, se simți cumva ușurat deși îl încerca o stare destul de ciudată de dezamăgire. Trecu o săptămână de la strania întâmplare, între timp el avu multe de rezolvat și pe plan profesional dar și cu casa de la Sibiu, apoi totul terminat, se întoarse acasă la București. Era nerăbdător să ajungă și pentru faptul că firma lui rămăsesse atâtea zile fără el. Și, chiar dacă avea colaboratori de nădejde, nu-i plăcea să fie absent din locul care îl reprezenta. Totdeauna fusese meticolos cu treburile

firmei astfel că aceasta mergea foarte bine și aproape că nu au simțit criza până acum. În tot acest timp, s-a gândit mult la Clara și și-a dat seama că dorește mult mai mult să o revadă decât fireasca curiozitate de a ști ce s-a întâmplat.

Ajuns acasă, avu un sentiment de ușurare și imediat se simți în elementul lui. Îi plăceau călătoriile, fie chiar și cele de afaceri, dar cel mai bine se simțea acasă. Asta, în ciuda faptului că de câțiva ani buni rămăsesse singur. Reușise să-și creeze un climat al lui, în care singurătatea nu mai avea acces. Se gândi că după o baie și o masă bună, va fi chiar fericit. Seara ieși în oraș la o plimbare și la o întâlnire cu Anghel care în acest sfârșit de săptămână era din nou la București. Nu mai vorbise cu el din noaptea în care-l condusesse la gară. S-au întâlnit și nu putu să nu observe că Anghel arăta altfel față de ultima oară. Era mai destins, mai luminos. Îi spuse că are vești îmbucurătoare, că Lulia intrase într-un program internațional de investigare și tratament și că primise încurajări de la medicul curant cum că sunt șanse mari de regresie și în final vindecare. O fundație medicală germană se implicase în acest proiect.

Alex s-a bucurat mult de această veste. L-a invitat pe Anghel să locuiască la el cât stă la București dar acesta a refuzat spunând că s-a cazat la o pensiune în imediata apropiere a spitalului. S-au despărțit Alex promițând că a doua zi după amiază va merge în vizită la spital la Lulia. Însă, se hotărî ca a doua zi dimineață fiind și zi de duminică să facă pe detectivul și să meargă pe urmele Clarei. Știa numele străzii și cartierul, știa numele de familie al ei... își imagină că este cunoscută așa că era optimist. Așteptă cu nerăbdare ziua de mâine. Seara se uită la valijoara cu cadoul. Era o valijoară mica, elegantă din piele maro, cu colțuri aurii și mâner de metal auriu. Părea un model vechi. Înțelese că, după modul în care arăta Clara, după felul în care erau expuse lucrurile din casă, Clara este o iubitoare de lucruri cu tentă retro. Valijoara nu era încuiată. O deschise; mirosul de parfum misterios al Clarei îi invadă nările...interiorul era captușit cu mătase ivoar se pare că ea avea preferință pentru această nuanță subtilă. În interiorul ei se afla o altă cutie de catifea albastru închis. O deschise și pe aceasta și descoperi un colier frumos din aur alb sau platină, nu era specialist în metale prețioase dar după montura pietrelor și felul lor își dădu seama că e platină. Colierul era format din 13 pietre de safir ovale în jurul cărora era un brâu de cristale mici multifacetate. Pietrele albastre aveau mărimea unei măslini medii. Aveau o strălucire aparte și finețea monturii îl făcu să creadă că are în mână o bijuterie foarte valoroasă. Colierul avea inel și cercei aceleași model și monturi. În interiorul casetei pe mătasea alba cu care era captușită scria numele bijutierului și o adresă din New York. Închise caseta apoi valijoara și se gândi că găzduiește o mica avere. Întors acasă, a deschis laptopul s-a uitat la email-urile primite, apoi s-a băgat în pat și a adormit. În somn a visat-o pe Clara. Aceasta venise la el în apartament și îl privea amuzată cum doarme. Dimineața s-a trezit cu senzația stănie că simte inconfundabilul ei parfum.

Va urma

SONETE VECHI

Maria NICULESCU

X

*Ci lasă-te cuprinsă-n brațe tandre
De sfântă pace; griji, nevoi, le pierde,
N-aiți zor, gândește, dar, la crângul
verde,
La mersul lîn al apei printre meandre,*

*Oprește gândul, pacea peste lume
Se va așterne lîn, al tău ascultul
Nu va cuprinde-al vremii – dens –
tumultul,
Respiră lîn, respiră rar, anume.*

*Stai, nu mișca nu tulbura tăcerea,
Ascultă-i vocea lînă, mătăsoasă,
înțelegi? I-i murmurul ca miera,*

*Tă lasă-n voia-i. O, cât ești frumoasă
Cadăna mea, și-i încercată vrerea?
E, oaza ta, a inimii-mi mireasă!*

XIII

*E pace, pace-adâncă peste lume,
Își cerne luna-arginturi diafane
Lumini celeste, pe pământ, în strane,
Deschisu-s-au spre-nveșnicite- albume,*

*E pace peste inime profane,
În smaraldinul ierbii, ninse brume
Și-n cenușiul gliei; nori, cutume
S-au stins de neputința-le în dane.*

*E pace peste-albastre valuri runde,
Sărut ce-și dau cu lacrimi celestine,
Se ogîndesc în ele anacondă,*

*E pace peste lumile creștine,
Tresar priviri uimite de gioconde,
E pace, pace-adâncă pentru tine.*

XXVI

*Nimeni n-a ști vreodată ce ascundeți
O mască ogîndind indiferență,
Nici sufletul, scaldându-se în unde,
Pierdut de-a adevărului esență.*

*Cândva iubit-ai, dar din neglijență
Vitat-ai, să-nțeleg, dar cum și unde
Ai învâțat să pierzi scumpe secunde,
Iubirea ucigând, a ei esență?!*

*Te-ntrebi apoi, greșit îți dând răspunsul
Nu știi de ce ratat îți fost-a țelul,
Ai vrut, cumva, să joci de-a v-ați-
ascunsul,*

*Ori te-ai jucat de-a Blandul și Mișelul?
Dar pân'la urmă tu ai fost pătrunsul
De spini și de-al destinului flagelul.*

XXX

*Din precum izvorul cu marea când
se-adună,
E perlă diafană; sîdef, fior, mătăsoasă,
E cânt de ciocârție ce-n zare, mlădioasă,
Îmbină raze, triluri, azurului cunună,*

*E verde murmurare de codru, și sfioasă,
E lira măiestrită ce, briza, o înstrună,
E-albastră simfonie de stele-n clar de lună,
E zbor șoptit de flutur, pe floare când se
lasă,*

*Din Ceruri se prefiră cu modulații lîne,
E dor, căldură, rugă, lumină, -ngemănate,
Cu-accente selenare ecoul, dulce, vine,*

*Sunt multe alte-n lume, o știu, dar dintre
toate,
Armonioase-acorduri știu, sufletul,
să-mpline.
Cu Dumnezeu, adesea, vorbesc pe înserate.*

XXXI

*Mi-e dor de voi, îmi este dor de casă,
De macii purpurii de peste drum,
Mi-e dor și, purpur, rugul, naște scrum,
Și mult mă frige rana și m-apasă!*

*Prin ceața disperării mă îndrum
Și-n drumul meu mă tot lovesc de-o coasă,
Alerg și strig prin bezna crud de deasă,
Mă-ndrept înspre al iadului showrhum.*

*M-am săturat de lacrimi șuvoi
Pe chip ce au săpat făcând cărare,
Să m-așteptați, voi reveni la voi!*

*Mi-e dor și vă gândesc pe fiecare,
Vreau să mă pierd de-al grijilor convoi.
O, Doamne, când va fi ziua cea mare?*

XXXII

*Plecat-ai lîn, ca frunza înspre toamnă
Lăsând ușor parfum, parfum de mit
Și sufletu-mi de pricină uimit,
Dar știi, tu, oare, dorul ce înseamnă?*

*Înspre tărâmurii reci de dolomit,
Al vremii vânt mă cheamă și mă-
ndeamnă,
E timpul să cedez, eu, veche doamnă,
Am înțeles: e timpul de dormit.*

*Dar cum, la rându-mi, cui lăsa-voi dorul
Fecund în văduvie și luptând,
Cercat fiind de-al vremii neșorol?*

*O, Spirit ce descinzi pe-aripi de gând,
Cu spiritu-mi te-ngeamănă în zborul
Eternului, la viață, ne chemând.*

IPOTEZE DINCOLO DE APARENTE

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Continuare din numărul trecut

Însă orice om își poate pune întrebarea, firească de altfel: De ce un leu? Ce relevanță are leul pentru imaginea Elveției? De ce nu un urs? În fond ursul este animalul totemic al țării, iar capitala, Berna, care înseamnă ursoaică, dă consistență acestui concept. Și nicicum leul pe care, hai să fim sinceri, elvețienii poate că nu-l văzuseră niciodată în viața lor.

Prima ipoteză pune în discuție simbolul! Acela al regelui animalelor, luptătorul prin definiție al regnului... Numai că, este foarte posibil ca sculptorul să fi vrut să spună altceva ascunzând în spatele simbolului un tainic adevăr, aceasta fiind și motivația pentru care voi intra în domeniul mai puțin cunoscut al istoriilor vechi, domeniu unde prezumțiile și ipotezele devin mult mai importante decât documentele-le fiindcă de foarte multe ori o ipoteză perfect articulată logic este mai de preț decât un document care, așa cum bine știm, este subiectiv încă de la întocmire, apoi greu de interpretat și extrem de greu de adus la înțelegerea omului actual, cel care, foarte firească, are un alt sistem de gândire.

Vechii locuitori ai spațiului pe care acum îl numim Elveția erau reții, triburi aparținând marelui trunchi tracoget. Cucerirea romană care se încheie, în general vorbind, pe la sfârșitul ultimului mileniu înainte de Hristos a împins triburile reților către zona muntoasă acolo unde ei se puteau apăra mai bine și unde au dezvoltat, conform tradițiilor lor, o puternică agricultură bazată mai ales pe creșterea vitelor și a oilor.

De altfel orașul Cuiră, a devenit capitala regiunii romane antice Raetia prima, partea de sud a noii provincii Raetia, iar în 284 d.Hr. Cuiră a fost ridicată la rangul de capitală de provincie. Acum este cea mai mare aglomerare urbană din zonă, ale cărei urme de locuire se află cu vreo cinci milenii în urmă. Lo-cuitorii ei vorbeau limba numită de ei romanche, iar după recunoașterea oficială a acestei limbi, pe la mijlocul secolului al XX-lea, retoromană, studiile lui Iorga pe această temă fiind, sper, suficient de edificatoare.

Este bine să știm și că leul este simbolul Daciei străvechi,

iar monumentul pune în valoare această filiație adâncă dintre luptătorii helveți și originea lor străvechi. Despre acest simbol, lucru destul de puțin cunoscut și în general ignorat, a vorbit regretatul prof. univ. dr. Ion Agrigoroaie în studiul său despre heraldică din monumentală lucrare: Monografia Iașului editată în cadrul Facultății de Istorie din Universitatea Alexandru Ioan Cuza, în care vom găsi detalii legate de această oarecum surprinzătoare reprezentare heraldică. Sunt și unele ipoteze referitoare la prezența leului în heraldica românească vorbind despre leul de peșteră care ar fi trăit, cel puțin în sudul țării, până în vremurile antice fiind de fapt reprezentat și în unele picturi rupestre. Sunt desigur și legende care spun că atât Zamolxis cât și Sfântul Andrei (preluările în creștinism ale vechilor simboluri sunt, un fapt absolut normal, frecvente și foarte răspândite!) ar fi fost însoțiți în peșterile unde trăiau de un leu.

Așadar, fiindcă ei, urmașii reților, erau acei mercenari vestiți ai Evului Mediu european este firesc să gândim la un însemn totemic străvechi. Iar ca o mică divagație, este bine să știm că prima armă considerată prea distrugătoare pentru a fi folosită în luptă a fost ciocanul elvețian, un instrument foarte asemănător cu baltagul din zilele noastre.

Cât despre ciocanul elvețian el era o armă temută deoarece, bine mânăuită de muntenii reți, stră-pungea armurile și provoca răni atât de grave încât s-a hotărât interzicerea ei pe câmpul de luptă. Doar că lucrurile erau abia la început, iar helveții au înlocuit această armă cu vestita lor halebardă. Acea care și acum este folosită la paradă de gărzile papale.

Referitor la leii din zona traco-getă avem o mulțime de surse despre acest subiect, însă ele sunt adiacente. Dar am putea să le enumerăm, măcar pentru a fi luate în seamă. În primul rând sunt picturile rupestre de pe teritoriul fostei Dacii, unele cu o vechime de treizeci de mii de ani, unde sunt prezenți, cât se poate de surprinzător, lei. Dar să spunem că asta este o doar aproximație ori o exagerare și de fapt sunt câini sau lupi. Avem însă și o altă informație, de data aceasta într-o legendă. Acea a lui Herakles, care într-una din muncile sale doboară leul din Nemeea. Iar Nemeea nu este în Africa, ci în Peloponez, un oraș vestit acum pentru vinurile sale, dar și pentru cele câteva situri arheologice mai puțin cunoscute turiștilor.

Și mai avem o informație, de data aceasta din documente istorice, chiar dacă destul de contestate oficial. Este vorba de scrierile lui Calistene din Olint care, deși în mare parte pierdute, au fost folosite ca bază de documentație în alte scrieri. Fiind nepotul lui Aristotel, Calistene a fost multă vreme foarte apropiat de Alexandru, fiul lui Filip al II-lea al Macedoniei, cel care avea să uimească lumea cu faptele sale.

Din scrierile sale aflăm că regele Filip a primit o solie a Marelui Rege al Persiei, una de o indiscu-tabilă importanță politică, iar solii, oameni apropiați de regele persan fiindcă făceau parte din vestitele gărzii numite Nemuritorii, au fost invitați la o vânătoare de lei în cursul căreia Alexandru, fiind în pericol de moarte, a fost salvat prin intervenția unuia

dintre soli. Mult mai târziu, când Alexandru a distrus armata persană se spune că ar fi salvat și el viața celui binefăcător care-l scosese din încurcătură cu câțiva ani înainte. Povestea este mult prea detaliată ca să fie refuzată ca fiind neverosimilă! Cu toate acestea voi mai aduce un argument. Ducii normanzi au în reprezentările funerare pe care le putem vedea acum în marile catedrale ale Normandiei un leu la picioare. Ne putem întreba de ce normanzii se identifică cu acest sim-bol. Vor ei oare să ne spună astfel că-și „trag piciorul” din vechile spițe tracogetice?

Ar părea deplasat dacă nu am ști că în prezent danezii, olandezii, dar și o parte din germani, con-sideră filiația din vechea Dacie ca fiind una cât se poate de firească și vom spune chiar că și Richard Ini-mă de Leu are această marotă a strămoșilor daci!

Să nu uităm că Richard numit Inimă de Leu era el rege al Angliei însă pe insulă a călcat doar de două ori, iar aprecierile sale la adresa popoarelor care vor deveni mai târziu englezi nu au fost deloc mă-gulitoare. El, fiind și duce de Normandia, și-a trăit aproape toată viața pe continent, ba chiar a și murit în ducatul său pe care-l considera adevărata lui moștenire. Iar normanzii, ce să mai spunem, și ei se conside-rau, ca și acum de fapt, urmași ai dacilor din vechime. Și dacă am avea curiozitatea de a asculta vechea limbă normandă am avea parte de o mare surpriză. Are o fonetică și o modulare mult mai asemănătoare limbilor romanice decât celor germanice. Poate părea ciudat, dar cum studiile istoriei străvechi a Europei sunt cam deficitare, cel puțin ca publicații, din nenumărate pricini, multe lucruri ne vor rămâne ascunse până când, cel mai probabil, se vor pierde în negura vremurilor.

În consecință, este foarte probabil ca pe teritoriul de acum al Europei, cel puțin la sud de Dunăre, în urmă cu câteva mii de ani, să fi existat și lei, iar reții de astăzi, mândri de originile lor, au folosit acest simbol întru nemurirea vitejiei unor soldați loiali și corecți, am spune chiar surprinzător de devotați, pen-tru că istoria ne dă multe alte exemple din care aflăm că mercenarii au fost primii care și-au trădat angaja-torii. Iar dacă apartenența reților la marele trunchi populațional al traco-geților este o certitudine confir-mată științific, pot exista unele dubii în privința simbolurilor, lucru absolut firesc raportat la cunoașterea de tip general mai ales datorită faptului că simbolul are întotdeauna adresabilitate doar pentru cei inițiați, cei care au fost învățați să-l recunoască și să-l interpreteze.

Cu toate acestea există și lucruri mult mai vizibile care, dacă ar fi puse în corelare, ar putea aug-menta cele prezentate mai sus. Și este vorba în primul rând de uniforma gărzilor papale, dar și de drapelul lor. Ambele dominate de armonia culorilor roșu galben și albastru, cele

specifice drapelului românesc, despre care se spune că a fost adoptat de pașoptiști, deși ministrul de externe al Guvernului Revoluționar îi spunea lui Emin Pașa, trimisul sultanului: „colorile eșarfului ce purtăm noi diriguitorii, precum și toți imepații, nu sunt de datină modernă. Noi le-am avut încă de mai înainte pe steagurile noastre. La primi-rea dar a cocardei și a eșarfelor tricolore nu am urmat duhul de imitație sau de modă”, iar ministrul Gu-vernului Provizoriu al Țării Românești îl asigura, în 1848, pe trimisul extraordinar al Porții, Suleiman Pașa, de faptul că cele trei culori ale drapelului sunt „de demult, străbunii noștri le purtau pe pavilionul lor și pe steagurile lor. Deci ele nu sunt un împrumut și o imitație din prezent sau o amenințare pentru viitor”.

Aveau dreptate fiindcă istoricul Whitney Smith redă, după un document de epocă, stindardul de luptă al regelui Arthur, considerat de istoriografi ca fiind celt deși el era originar din ținuturile dacice. Stindardul ridicat în onoarea tatălui său, Uther Pendragon, era vestitul dragon dacic și purta colorile roșu, galben și albastru.

Cam în același timp, în anul 535, împăratul Constantin cel Mare a înființat provincia Iustiniană Prima, care cuprindea Dacia Ripensis și Dacia Mediterranea de la sud de Dunăre, precum și două dintre cetățile recent înființate în stânga Dunării (Recidava, adică Arcidava sau Varadia, din Banat, și Litterata-Lederata). Stema acestei provincii locuite de urmașii dacilor romanizați a preluat cele trei culori: roșu, galben și albastru, dispuse de la dreapta la stânga, ea reprezentând o continuare a simboluri-lor provenite din spiritualitatea dacică, precum și simbolul refacerii unității tuturor ținuturilor locuite de urmașii dacilor romanizați, românii.

Putem să aducem în discuție și Stindardul călușarilor, dans ritualic a cărui vechime se pierde în negurile istoriei, cel care, așa cum îl cunoaștem astăzi, este alcătuit din panglici colorate și se aseamănă cu stindardul dacilor descris de Arian spre mijlocul secolului al doilea.

Pe linie de consecință se poate afirma că mercenarii elvețieni, de regulă reți, convinși de înrudirea cu vechii daci, aveau toate motivele să sublinieze acest adevăr folosind simbolistica oferită de această combinație coloristică. Așadar culorile uniformelor de paradă ale gărzilor papale nu este o simplă inspira-ție de moment ci duce cu gândul

→ Continuare în pag. 12

Ion Teodor PALADE

Niciodată toamna nu fu mai sfioasă

Eram la școală, toamna, după o zugrăvire generală a tuturor pereților.

Un dulap mare și greu fusese lăsat cam departe de locul unde era el situat în mod obișnuit.

Doamna dirigintă tocmai adusesse 5-6 băieți de la clasa a 8-a, să mute dulapul.

Eu eram în clasa a 6-a și am rugat-o pe Doamna să mă lase să mut eu singur dulapul.

Băieții de la a 8-a s-au pus pe râs și m-au dat la o parte, apoi s-au repezit la dulap, dar n-au reușit decât să-l miște foarte puțin, iar unul dintre ei striga:

"Aoleu, mâna mea..." și arăta că se cam julise, nici el nu știa cum.

Doamna i-a trimis la ei în clasă, apoi s-a uitat spre mine și a zis:

"Hai Hercule, e rândul tău ...!"

M-am apropiat de dulap, l-am studiat un pic, apoi am zis:

"Doamnă, îl dau singur, dar am nevoie de 2-3 asistenți, care să-mi aducă ceva scule necesare."

S-au apropiat imediat prietenii mei cei mai buni, iar eu le-am scris ceva pe o foaie de matematică (Doamna dirigintă ne învăța matematica!).

Peste câteva minute, am primit sculele necesare, m-am dezbrăcat de sacoul meu negru cu dungulițe alburii, iar Sorana, colega mea de bancă, l-a preluat grijulie. Aveam câteva corpuri geometrice din lemn, un levier metalic de 1,5m și o ganteră de la sala de sport. Am apropiat gantera de dulap, apoi cu levierul și un paralelipiped am format o pârghie, pe care o utilizam cu piciorul stâng, folosind propria greutate a corpului meu.

Dulapul s-a ridicat ușor, foarte ascultător, iar eu, cu piciorul drept, am împins gantera sub dulap, apoi l-am direcționat simplu spre peretele

care îi era destinat, conducându-l cu multă atenție.

Peste cam 2 minute treaba era gata!

Sorana mi-a adus sacoul și m-a ajutat, cu grație, să mă îmbrac, iar Doamna dirigintă s-a apropiat și mi-a dăruit câte un pupic pe fiecare obraz. Eu eram fericit, iar clasa toată fremăta de o mare și năvalnică harmălaie!

"Cum de te-ai gândit...!?" a zis Doamna. Eu i-am povestit cum

am petrecut vacanța de vară cu un bun prieten, numit Arhimede!

→ Continuare din pag. 11

la o tradiție deja milenară.

Sigur, se poate spune că albastrul uniformelor virează spre ultramarin, iar galbenul este de fapt portocaliu. Faptul în sine este lipsit de importanță deoarece și în unele reprezentări ale drapelului național al României (ex. Gheorghe Tattarescu: 11 februarie 1866 - modelul tricolorului în momentul abdicării lui Alexandru Ioan Cuza) culoarea galben are o cu totul altă nuanță decât cea cunoscută acum.

Câteva cuvinte despre Garda Papală sunt însă folositoare pentru a înțelege rolul și locul ei în cadrul formațiilor militare europene. Garda Elvețiană Pontificală a fost înființată în anul 1506 și a defilat în același an la Roma, fiind formată din 150 de soldați și ofițeri originari toți din cantonul Uri aflați sub comanda căpitanului Kaspar von Silenen. De-a lungul timpului această formațiune a luptat cu eroism în diferite conflicte declanșate mai ales de vecinii care doreau să-și impună voința asupra Romei Pontificale. Deviza Gărzii este: *Acriter et fideliter* (în limba latină „curajos și fidel”) și nu a fost încălcată niciodată!

Uniforma oficială a Gărzii Elvețiene, în stilul epocii Renascentiste, se spune că ar fi fost creată după un desen-proiect al lui Michelangelo. Este desigur o legendă care însă, așa cum știm, conține și un sâmbure de adevăr. Fapt sigur, ea a fost concepută de

comandantul Jules Repond în 1914, având ca sursă probabilă de inspirație o pictură a lui Rafael.

Iar dacă în privința culorilor uniformeii putem avea unele îndoeli este bine să privim și drapelul de luptă al acestor bravi soldați despre care nu se poate spune că au trădat vreodată sau nu au dus îndeplinire misiunea până la sacrificiul de sine.

Desigur toate acestea ar putea fi trecute cu ușurință la capitolul coincidențe sau alăturări cu intenție, însă chiar dacă ar fi așa nu este moral să trecem peste ele fără să le punem într-o firească ordine logică. Adică un semn că ne gândim la istoria noastră, ieșind din tiparele didactice, cele care își au și ele rolul lor în procesul de învățare.

Dovedind astfel că ne-am învins frica de adevăr, de necunoscut sau de schimbare.

FANTASTICUL, MAGICUL ȘI FABULOSUL ÎN CULTURA ROMÂNĂ

George PETROVAI

Continuare din numărul trecut

*

Relația de prietenie dintre Eminescu și Creangă seamănă foarte mult cu cea dintre Pușkin și Gogol. După cum Pușkin a fost geniul tutelar al literelor rusești, reprezentând pentru Gogol un permanent exemplu și îndemn, tot astfel trebuie văzută prietenia dintre cei doi clasici români: Este greu de întrevăzut (dar nu-i imposibil) cam cât ar fi realizat Creangă din opera lui fără îndemnul și încurajările marelui său prieten!

Făcând parte din aceeași familie literară cu Gogol, Ion Creangă impune în literatura română atât limba hazoasă și miezoasă învățată la Humulești încă de când era „o bucată de humă însuflețită”, cât și fabulosul de inspirație populară, cu personaje care-și păstrează graiul, portul și nărvurile de țărani moldoveni, chiar și atunci când ele sunt înzestrate cu însușiri suprafirești, precum Gerilă, Setilă sau Flămânzilă.

Dar nici măcar fețele mai spălate, cum ar fi craii ori boierii, nu se abat cu o iotă de la ceea ce reprezintă specificul românesc – limba împănată cu proverbe și zicători, de parcă în opera lui Creangă ar fi un singur personaj sau, mai exact, de parcă am avea de-a face cu un Sancho Panza românesc multiplicat și așezat taman la locul potrivit, portul moldovenesc urcat din vremuri imemorabile și înțelepciunea cuminte și răbdătoare a românului din totdeauna.

Este ceea ce, de altfel, rezultă cu prisosință din întreaga literatură populară eminesciană și din încântătoarele basme ale lui Petre Ispirescu, este ceea ce Creangă exprimă mai bine decât oricine în cultura română, căci marele nostru povestitor întruchipează cea mai neaoșă expresie artistică a hazului popular.

Iar dacă descoperim surprinzătoare asemănări de nume, situații și întâmplări între basmele lui Eminescu și poveștile lui Creangă (de pildă, în Finul lui Dumnezeu descoperim rudele „fără acte de identitate” ale chipoaselor personaje din Povestea lui Harap Alb), respectiva asemănare nu face decât să întărească ideea enunțată mai sus – aceea a unității folclorului românesc.

Ion Luca Caragiale cultivă fantasticul cu precădere în povestirile La Hanul lui Mânjoală, La conac și Calul dracului, iar fabulosul reiese cu prisosință din basmul Făt-Frumos cu moț în frunte, adorabilă prelucrare după cunoscuta poveste Riquet-cel-moțat a lui Charles Perrault.

Caracteristica fantasticului caragialesc este aceea a explicației raționale care se poate da uluitoarelor întâmplări din aceste nuvele, căci tocmai pe această dialectică a semnificațiilor (normal/anormal, explicabil/inexplicabil, real/supranatural) se bazează literatura fantastică.

La Hanul lui Mânjoală și La conac sunt foarte asemănătoare în ceea ce privește firul acțiunii și elementele de supranatural incluse de autor. Ambele povestiri au ca eroi doi tineri neexperimentați, pradă ușoară pentru uneltele diavolești, care fie că acționează prin intermediul frumoasei hangițe, ajutată în îndeletnicirile ei de vrăji și de vietăți malefice (un cotoi, o ciudată căpriță), fie că se exercită prin ispitele individului roșcodan cu privire sașie (echivalentul omului roșu al lui Creangă).

Ambii eroi sunt reținuți în pofida voinței lor într-un spațiu închis – han, respectiv conac, unde se petrec lucruri dintre cele mai neverosimile. Autorul, vădit influențat de lecturile sale consistente din E.A.Poe, construiește acest cadru, întrucât el se dovedește mult mai aproape de gustul și înțelegerea cititorului român decât un eventual castel bântuit de fantome, spațiul predilect pentru desfășurarea acțiunii din romanele gotice englezești, iar mai apoi din scrierile romantice.

După cum opinează Florin Manolescu, în ambele texte poate fi vorba fie de o metaforă a drumului cu sens inițiativ (bunăoară, așa ca în Povestea lui Harap Alb), fie de un sens fantastic, deoarece încercările la care sunt supuși eroii s-ar putea să fie controlate de forțele infernului, forțe situate dincolo de puterea noastră de înțelegere.

Tot pe principiul mutațiilor duble, comentează în continuare Florin Manolescu, este scrisă și povestirea Calul dracului, mai puțin fantastică și mai mult fabuloasă, datorită faptului că eroii sunt personaje supranaturale, care realizează un spectacol extraordinar, rezultat din ingenioasa suprapunere a mai multor planuri: aparența normală (bătrâna cerșetoare și apariția lui Prichindel), fabulosul (Princhindel se vedește a fi drac în regulă, cu coadă și coarne), călătoria fantastică (alergătoarea nocturnă cu Prichindel în spinare se dovedește a fi o frumoasă fiică de împărat, atrasă de vrăjitorie), în fine, revenirea la decorul inițial odată cu ivirea zorilor.

În ceea ce privește sursele de inspirație (Calul dracului purcede în mod evident din povestirea gogoliană VII), Caragiale s-a arătat un constant admirator și traducător al unor prestigioși scriitori din literatura universală: Cervantes, Charles Perrault, Edgar Allan Poe. Extrem de benefică pentru opera lui Caragiale, implicit pentru literatura română, s-a dovedit influența exercitată de marele romantic american. Însăși faimoasa piesă O scrisoare pierdută i-a fost sugerată scriitorului român de Scrisoarea furată a lui Poe..

Dar dintre toți marii scriitori străini, Anton Cehov a exercitat influența cea mai fecundă asupra lui Caragiale, dacă

se are în vedere faptul că celebrele sale Momente și schițe nu sunt decât fața autohtonă a nu mai puțin celebrelor schițe umoristice cehoviene: cu fapte banale și personaje neînsemnate, cu oameni necăjiți și burghezi mulțumiți de ei, cu scene memorabile de suficiență și prostie crasă, cu multă compasiune dar și mai multă amărăciune, în sfârșit, cu întreaga paletă a umorului dat de nume, limbaj, caractere și situații, în pendularea sa neobosită de la ironia blândă, până la șfichiul usturător al sarcasmului. Atâta doar că dacă personajele cehoviene, modeste precum părintele lor artistic, își manifestă cu fiecare prilej agorafobia, adică teama și reținerea de stradă, personajele lui Caragiale își dovedesc din plin agorafilia.

N.B. Analiza psihologică și teama obsedantă a cârciumarului Leiba Zibal de amenințarea tâlharului Gheorghe, teamă care avansează până la demența evreului, sunt înfățișate de Caragiale în nuvela O făclie de Paște. Se pare că subiectul, prin intermediul unei traduceri franțuzești, i-a fost inspirat scriitorului român de scena relatată în romanul Măgarul de aur de către Apuleius cu tâlharul a cărui mână a fost țintuită cu un cui taman de zaraful ce urma să fie jefuit.

Chiar de la apariție, O făclie de Paște a generat nenumărate comentarii în legătură cu evoluția intrigii, cu cea a psihologiei evreului și apoi cu răzburarea acestuia prin imobilizarea brațului răufăcătorului, imobilizare urmată de lenta carbonizare a brațului la flacăra unei lumânări.

Dacă cei mai mulți critici, printre care Titu Maiorescu și Nicolae Iorga, au văzut în nuvelă o mare realizare artistică, Duiliu Zamfirescu o găsește „slabă, cu o invenție slabă și o totală lipsă de estetică”. Însuși C. Dobrogeanu-Gherea, de acord cu Caragiale inclusiv în ceea ce privește alegerea unui evreu fricos drept unealtă a dreptății, își exprimă rezerva față de finalul nuvelei, pe care-l vede „prea brusc, prea neașteptat, pare a fi înadins căutat pentru a produce efect”. Tot Dobrogeanu-Gherea emite opinia că arderea mâinii lui Gheorghe ne stârnește mai degrabă sila decât groaza.

Alți critici s-au arătat preocupați de stabilirea paralelelor cu personaje și opere celebre din literatura universală: Leiba Zibal a fost comparat până și cu faimosul evreu Shyllock din piesa shakesperiană Neguțătorul din Venetia, timp în care Constantin Dobrogeanu-Gherea s-a arătat preocupat să pună în evidență mai degrabă deosebirile decât asemănările dintre Caragiale și Dostoievski. Căci, ne spune criticul, dacă scriitorul rus reușește să ne înfățișeze în romanul său Crimă și pedeapsă „groaza și remușcările omului care a ucis”, Caragiale ne prezintă „groaza și frica omului de-a nu fi ucis”.

Deci, după părerea lui Gherea, „simțământul de groază este tot ce au în comun Crimă și pedeapsă și O făclie de Paște”. În schimb George Călinescu avansează opinia că nuvela O făclie de Paște este mai degrabă o nuvelă fiziologică decât una psihologică, și asta deoarece Caragiale este, din punctul său de vedere, „naturalistul nostru prin excelență”.

2. Perioada interbelică a fantasticului din cultura română

Gala Galaction este, cronologic vorbind, primul scriitor al triadei interbelice care a cultivat magia, miraculosul și fantasticul. În nuvelistica lui Galaction facem cunoștință cu o lume suspendată între mit și existența dramatică cuprinsă

între sfârșitul de ev mediu turcit și perioada imediat următoare (La Vulturi! și Zile și necazuri din zaveră ne prezintă, de exemplu, evenimente din timpul revoltei lui Tudor Vladimirescu, respectiv de după înfrângerea ei). Gala Galaction ni se înfățișează drept un poet al nostalgiei, majoritatea nuvelilor și povestirilor sale bazându-se pe un conflict erotic, care fie că este depășit cu mari sacrificii în numele unor principii morale inflexibile (De la noi la Cladova), fie că provoacă adevărate drame atunci când eroii se lasă purtați de valul dragostei mistuitoare (Gheorghe Cătălina, Gloria Constantini, Copca Rădvanului).

În majoritatea nuvelilor, hotarul dintre vis și realitate este extrem de ambiguu. De asemenea, tentația scufundării în vis se confundă cu dorința de-a plasa existența în zonele incerte ale începutului. Iată de ce vraja și supranaturalul apar de regulă în apropierea pădurilor seculare – aici se generează misterul și tot aici se adăpostesc hoții, vrăjitorii, schimnicii (Moara lui Călifar, În pădurea Cotoșmanei).

O mențiune specială merită povestirea Moara lui Călifar, nu doar pentru farmecul și simplitatea acțiunii, ori pentru aromele de parfum și legendă cu care o înzestreaază autorul, cât mai ales pentru visul încărcat de fericire și prosperitate pe care-l trăiește Stoicea după ce se spală cu apă din iazul morii bătrânului Călifar.

Visul de îmbogățire al lui Stoicea – e drept, realizat cu mijloace necurate, ne duce de îndată cu gândul la povestea indiană cu eremitul Narada iluzionat de zeul Vișnu, poveste relatată de Mircea Eliade în Noaptea de Sânziene și de André Malraux în Antimemorii. Întrucât Narada îi pune lui Vișnu o întrebare cam îndrăzneată în legătură cu maya (aparența), zeul îl trimite pe eremit până în satul din apropiere pentru a-i aduce un pahar cu apă. Narada se duce, dar intră în vorbă cu o fată atât de frumoasă, încât uită de ce s-a dus, se îndrăgostește nebunește de fată, apoi se căsătorește cu ea, i se nasc doi fii și-și durează o frumoasă gospodărie. Dar iată că vin inundațiile și Narada își pierde familia și întreaga agoniseală. În timp ce el își jelește nenorocirea pe marginea drumului, deodată aude glasul lui Vișnu din tufișul unde-l lăsase: „Nu-mi aduci apă? Te aștept de o jumătate de oră...”

Deci timpul este o iluzie, iar maya ne proiectează această iluzie pe ecranul înșelător al vieții, așa cum filmul se proiectează pe ecranul cinematografului!

Tema în discuție l-a preocupat și pe marele scriitor german Herman Hesse, laureat al Premiului Nobel în anul 1946, și ea este tratată cu multă simțire artistică în Biografie indiană, scrierea postumă a personajului Josef Knecht, cu care de altminteri se încheie celebrul roman Jocul cu mărele de sticlă.

La drept vorbind, cu eleganța și meticulozitatea ce-l caracterizează, autorul ne prezintă două biografii ale prințului indian Dasa.

Prima, desfășurată în timp real, ne relatează peripețiile prințului după alungarea sa din casa părintească de către mama sa vitregă, respectiva perioadă fiind marcată de două evenimente majore: salvarea de la pieire prin intrarea lui în rândul păstorilor de vite, după care vine dragostea și căsătoria sa cu frumoasa Pravati.

Va urma

RECENTE REFLECȚII CRITICE

Livia Ciupercă

Semnalez două recente studii de istorie și critică literară. De excepție. În ordinea editării, amintesc:

„Istoria Literaturii Române Contemporane. 1990-2020” (POLIROM, 2021, 711 pagini), al tânărului cercetător la Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” al Academiei Române, Mihai Iovănel, deopotrivă, „Cum se scrie istoria literară” (Editura ȘCOALA ARDELEANĂ, 2022, 354 pagini), autor fiind prof. univ. dr. Ion Simuț.

După cum notează și autorul ei, în „notă introductivă”, „Istoria Literaturii Române Contemporane. 1990-2020” este „prima istorie a literaturii române din postcomunism”. Pe drept cuvânt, titlul ne amintește de Eugen Lovinescu (în fapt, un vibrant omagiu „scepticului mântuit”, așa după cum l-a numit acad. Eugen Simion), dar substanța lucrării urmărește alte rigori, specific epocii la care face „vorbire” – implantare în acest prezent.

„Istoria” lui Mihai Iovănel este un studiu complex și responsabil, bazat pe o vastă bibliografie (antologii; jurnale, memorii, interviuri, publicații; critică, istorie, teorie, comparativă), dispusă în cinci „părți”: „Evoluția ideologiei”, „Evoluția sistemului literar și a criticii literare”, „Evoluția ficțiunii”, „Evoluția poeziei” și „Specificul transnațional”.

Fenomenul postmodernist a fost foarte bine definit, începând cu periodizarea și exemplificările concrete, lămuritoare. O temă extrem de atotcuprinzătoare și delicată. Mă gândesc la suplețea filonului ideologic, fundamentat încă înainte de primul Congres al Scriitorilor din România (18-23 iunie 1956), despre care am făcut în detaliu vorbire, în recentul meu volum critic, „Inflorescențe literare” (StudIS, 2022, p. 7-31).

Firește (în timp, adică, la o altă ediție, îmbunătățită), istoricul literar Mihai Iovănel va trebui să mai aducă unele completări la capitolele II și IV, pentru că – (explicabil) – e imposibil să cuprinzi tot fenomenul literar 1990-2000.

În această perioadă, negreșit, s-au publicat și alte studii care – dintr-un motiv sau altul – au rămas necunoscute cercetătorului român. Și nu este neapărat o observație critică, ci o realitate. Există și alți profesori și/sau istorici și critici literari, care au „șters colbul” de prin multe arhive, rămânând (regretabil) în anonim.

Un vast segment al prezentei „Istoriei a Literaturii Române Contemporane” este cel al poeziei din postmodernism (cu referire la 90 de volume „reprezentative pentru perioada 1990-2000”), vastă temă tratată, de altfel, și de Mircea Cărtărescu (Humanitas, 1999, volum postfațat de Paul Cornea), pentru care reținem „ochiul” analitic asupra „precursorilor”, al „valului optzecist”, al „valului nouăzecist” sau despre „neoexpresionism”.

Autorul reflectă și asupra unui fenomen, definit drept „minimalism biografist”, preocupare care a „colonizat” prima parte a anilor 2000. Și detalii pot fi surprinse în capitolul al cincisprezecelea al acestui volum.

Apreciem efortul întreprins și avem convingerea că studiul acesta va deveni un punct de reper pentru tinerii noștri studioși.

*

Volumul editat de prof. univ. dr. Ion Simuț ne supune unui sever examen, despre cum s-ar cuveni să se scrie istoria literară. În prezent. Cu responsabilitate, cu detașare și obiectivitate.

„Argumentul” autorului este explicit. Tema este dezvoltată pe baza unor constatări juste, firesc, pe baza unor serii de „experiențe și teoretizări în domeniu”.

Și cum istoria literară este, mereu, în schimbare, ni se amintește despre unele dezbateri, la nivel universitar, pe această temă, fie în cadrul Asociației de Literatură Generală și Comparată din România (2013), fie la Congresul internațional de istorie literară (2018). O preocupare, de altfel, constantă, necunoscută însă și de toți practicanții zilelor noastre.

Munca de „critic literar” nu este ușoară deloc. E o artă. Sunt niște reguli care se impun respectate, atunci când dorim să vorbim sau să scriem despre o carte. Nu-i ușor, și nici simplu, să îmbraci „hlamida” criticului literar.

În analiza acestei vaste teme, profesorul Ion Simuț s-a slujit de studiul lui Paul Veyne, „Comment on écrit l’histoire: essai d’épistémologie” (1970; tradus în românește de Maria Carпов, în 1999, cu titlul „Cum se scrie istoria”).

Și comparând judecățile istoricului francez contemporan cu „modelul” George Călinescu, concluzia autorului este formulată, tranșant, încă din

→ Continuare în pag. 16

LADA DE ZESTRE

Liliana TOMA

O lacrimă, ținută multă vreme captivă în emisferele ochiului, se rostogolește lent și transparent înspre ultima redută a copilăriei ieșite de mult din uz...știi, bunico, tu plecaseși de ceva vreme, n-ai mai apucat să afli isprava mea, dar să știi că am cotrobăit fără să-ți cer voie prin lada ta cu amintiri, plină de semnele anilor... fantasme uruiiau, credeam că sunt porumbeii din pod, prin ungherele cu busuioc din camera cea mare, curată, în care nu dormea nimeni, niciodată și mirosea a lavandă și Mâna-Maicii-Domnului, a fir de iarbă verde, smălțuită-n rouă, din care se mai auzeau greieri șoptind suspine.

Ai adunat povești bogate, cusute cu borangic și broboade colorate în pânza fină a viermilor de mătase...n-ai mai apucat să-mi spui despre bunicul, eu am așteptat cuminte, în colțul înșărării, lasă, întreb în altă parte, poate știe cineva ce-i cu el... aici, în lada asta mare, în parfumul lavandei risipit prin buzunare, e povestea iubirii din tinerețe scrise pe frunze de tutun... ies tije arse de vreme și întind spre mine iluzii frânte-n așteptări, aici e ștergarul de deasupra icoanei mirosind a tine, bunico și a lăstari de altă viață...Ai adunat într-un catastif, ca un pomelnic, - știu că aveai un scris frumos, mic și tremurat – toate întâmplările de peste zi, stăteai la flacăra lămpii, în ceasuri târzii și tâmpla se lumina de bucuria scrisului și eu vedeam în jocul văpăii cum îți trecea timpul prin orizontala privirii dintr-un alt veac, de când tu și bunicul v-ați prefăcut în iubire...

Foi galbene de așteptări, îndesate într-o geantă din piele de porc, roasă pe la colțuri, se deschid sub ochii mei, eliberând povești care mă țin cu răsuflarea oprită...îmi închipui vocea blândă a bunicului chemându-te, în prag de seară și parcă te văd pe tine, cu flori proaspete-n cosițe, ducându-i apă rece,

→ Continuare din pag. 15

start: „Putem constata cu ușurință privind retrospectiv în anele istoriografiei noastre că avem zeci de cazuri în care istoria literară și istoria literaturii se scriu fără intrigă, cu unicul scop consolator de a oferi un tablou de valori, transformat într-un panou de onoruri” (Argument, p. 33).

Și zâmbesc, cu subînțeleles, pentru că modeste „gânduri de taină” m-au „vizitat” și pe mine, la un moment dat, în fața unor cărți, despre care mi se propunea să formulez câteva fraze. Și scriam atunci: <La o prezentare de carte, știm prea bine, frazele libere, e drept, sunt ca vântul. Se învâluie-n eter, doresc să mângâie, întru plăcerea auditoriului prezent la eveniment. Mai greu este cu frazele care urmează să îmbrace foaia de hârtie și pagina tipărită. În acest caz, lectorul care îmbracă hlamida „criticului literar” are de îndeplinit o grea misie, aceea de lector obiectiv, descoperind cărții lecturate și aprecieri, dar

să-și ostoiască dorul... știu c-ai fost frumoasă, bunico, mai am poze cu tine tânără, erai o floare de câmp răsărită-n sălbăticie și aprigă și mai știu că tare greu i-a fost bunicului să te culeagă... îl văd într-o fotografie din care vânturile vremii au mai lăsat doar fruntea înaltă și ochii adânci... mi-ai spus că avea ochi negri, ca murele culese din lăstărișul de la marginea satului... am citit istoriile adunate-n slovă binecuvântată și m-au durut lacrimile tale grămădite în colțul filelor, le simt tânguirea, durerea lor crește din mine, cu mine, tot mai înaltă, păienjenis ce umple seara cu suspine...

Aici, peste scoarțe, preșuri, jirebii și urzituri așezate cu evlavie și-n descântec de mâinile dibace ale bunicii, am găsit catrințe și cămăși țesute în tort și broderii și împletituri și ochii-mi clipeau de încântare - stele pierdute-n taina nopții – și din latura de jos și din cea de sus se prelingea șuvoi subțire de sfințenie peste toate ale mele gânduri și un somn cald s-a lenevit lângă umărul meu pios și alte amintiri au început a se ivi sub amurgirile de pleoape... mă văd acolo, în pridvorul casei, în brațele bunicii așezată pe balustrada scundă, privind cu nedumerire figurinele cioplite-n lemn ce ornamentau streășina... ea aștepta veste de departe și-i vedeam tristețea luând chip de umil surâs când mă privea și cerul parcă se lumina în ochii ei și eu zâmbeam la adăpostul fericirii mele de copil... și ea-și lăsa neliniștile să i se grămădească prin buzunarele tunicii și prin oasele îndoite de trudă și se veselea lângă firea mea zvânturată...

În pridvorul cel mare, de sărbătoare, se răzlețește soarele dungând spirala privirii când departele se micșorează a tăceri... Amintiri înecate în arșița anilor se chircesc în dureri care nu mai dor, curg fără curgere și vrere printre zăbrele ofilite și ele, încovoiate a supunere, încolăcite pe brațul noduros al timpului... Închiși, ochii mei picură scânteii peste zările copilăriei...aici, eu, în brațele bunicii cu broboada cea nouă luminându-i chipul blând, sfințit în bunătate... o țin în brațe pe Sărdărița, cățelușa adusă de la Sărdaru și dată mie în grijă... e puțin frig, mă zgribulesc în cojocul călduros al bunicii și o înghesui acolo și pe Sărdărița, ea tace, nu mai scheaună, se vede că o place pe bunica... ea nu mai e aici, cu mine, e sus, acolo unde ninge lumină curbată în aripi...

și observații, cu adevărat, critice, constructive. Aceasta este „misia” unui critic literar (revista „Plumb”, nr. 12, 2021)>.

Câtă dreptate are Domnul profesor Ion Simuț: „Se perindă descrieri anoste, se succed portrete (...), dar narațiunea și intriga lipsesc. Nici lecția lui G. Călinescu nu este bine însușită, ca să nu mai vorbesc (...), de lecția lui Paul Veyne”.

Fără a exagera în niciun fel, studiul „Cum se scrie istoria literară” se cuvine parcurs, ca în studenție, cu un caieteș alături, notând și... învățând. Așa aflăm despre „Variante de istorii politice ale literaturii române”, despre „Vechiul și noul documentarism în istoria literară”, despre „Biografism”, despre „Lumile culturale ale memorialisticii” etc. Toate capitolele și subcapitolele, toate reflecțiile și judecățile formulate merită cunoscute, analizate și, de ce nu, însușite. „Roata” istoriei literare „se-nvârte”, construind, și nu demolând.

ARTUR GABRIEL SILVESTRI - MISIUNE ȘI VOCAȚIE ÎNTRU CUVÂNT ȘI ȚARĂ

Gheorghe Constantin
NISTOROIU

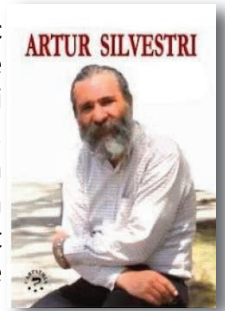
**„Dă-mi, Doamne, inspirație și putere
să scriu până la sfârșitul vieții mele!”**

(Radu Mărculescu, filosof, scriitor, artist,
prizonier, deținut religios)

Cuvintele alese sunt Mlădițele sublimе înmugurite din LOGOSUL dumnezeesc și ele trebuiesc permanent împodobite cu veșmântul Luminii înmiresmate de harul Duhului Sfânt. Albul diafan al cuvintelor se prelinge din susurul apelor ce limpezesc veșnicia străbună, din catifeaua albatroșilor ce planează pe țărmul înșorit al Mării cu ochii albaștrii în care surâde Cerul, din mireasma florilor dalbe care înseninează verdele-brocart al câmpiei, din alțița turturelei zglobii ce ne fascinează ca un miracol, din haina mirilor sub care tresaltă sufletul lor arzător și curat, din cașmirul plopilor fără soț cu pâlpâiri și acorduri de romanță, din sumanul frumoaselor și majestuoaselor oltence, din tulpanul admirabilei și neliniștitei codobature, din corola splendorii pomilor de April înfloriți la Nunta Învierii Domnului Hristos, din candelabrul afrodisiacilor ciorchini de salcâm, din bundița de astrahan a zbunguitorilor mielușei, din neaua ce se așterne înaintea pașilor Magilor ce vin la Împăratul Cosmosului să i se închine, din razele Dorului Luceafărului dac Mihail Eminescu, din unduirile serafice ce găsesc Calea Crăiesei Maria.

Cuvintele înmiresmate de harul divin slujesc și slăvesc natura tainică a surâsului angelic, prelins din aura Icoanelor Sfinților Neamului, primeniți întru Hristos, intonând și cântând Liturghia cerească ce se pogoră ca un omofor serafic, ca un nimb de venerație

peste cântările psaltice ce liturghisesc în ctitoriile voievodale ale Strămoșilor, într-o simfonie a bucuriei întregului suflet ortodox național. Toate clipele vieții omului trebuie să pulseze de fapt veșnicia întru care l-a creat, l-a așezat și l-a recreat Mântuitorul nostru Iisus Hristos spre învierea și mântuirea sa.

Sfârșitul fiecărei clipe e de fapt nașterea celeilalte clipe așa încât toate clipele devin bătăile inimii eterne, iar în această veșnicie gândurile se întrupează în idei novatoare, ideile prin duh se convertesc întru Cuvântul ceresc, se revelează întru Cântare divină, astfel că graiul brodat în brocartul sufletului frumos al românului valah, prin lumina sa celestă purifică inima arzătoare așezând-o în conștiința de neam și de cer ca o serafică metanoe, ca o sublimă întoarcere permanentă la Atotfrumosul Hristos.

Fiecare gândire, sclipire despre frumos, fiecare întrupare, revelare în adevăr, fiecare dăruire, risipirea a binelui, fiecare trăire, înălțare a libertății se circumscriu dreptei credințe strămoșești, geniului străbun, filosofiei duhului celest, ortodoxiei veșnice ca tradiție nesfârșită, ca permanență spirituală, ca divină creație harică, adică jertfire mărturisitoare întru Dumnezeu treimic și întru Neamul nostru ales. Gândul alb, serafic, năframă a zidirii Dragostei dumnezeiești, plămadă a veșnicului Mire-Cuvânt, înmiresmat de lumina ancestrală a Creației însuflețește prin mamă, dascăl, preot, ostaș, poet, scriitor, comandant, erou, profet, martir, mărturisitor și sfânt, zelul artistic al nației vlaho-ortodoxe întru comuniunea cu Tatăl ceresc-PĂRINTELE Națiunilor.

O trăire de atitudine a demnității creștine într-o existență luminată de har descifrează tainele, misterele, neliniștile metafizice, încifrează spiritul, sensul, armonia, tâlcuieste, limpezește, revelează înțelepciunea Duhului, dobândind Filosofia mistică, gândirea hristică-creștin-ortodoxă, însușind vocația străbună milenară de a toarce gândul curat, de a urzi cuvântul luminat, de a țese fapta cea aleasă, trăirea, jertfa, dorul, dăruirea, iubirea, libertatea, adevărul ca misiune pentru urmași și ca mărturisire pentru urmașii urmașilor daco-traci, a vlahilor care au mai rămas liberi și români.

Urcușul sufletesc al creștinului ortodox valah pe culmile filocalice ale Neamului nostru primordial și nemuritor, jertfitor, străjer pe culmea de veghe așezată ca o cetate ascetică pe piscul semeț carpatin al misticii-isihaste atinge iluminarea care întronizează sofianismul ca frumusețe universală întru purificarea eului național și personal, dând menire caracterului naționalist, ca sens evanghelic și ecumenic întru

cuvânt, credință, libertate, iubire, adevăr și țară.

În Vatra strămoșească Filocalică ancestrală a Neamului nostru pelasgo-daco-român, în pantheonul Sofianic al monoteismului precreștin, predacic și al Ortodoxiei dacoromâne, în patrimoniul creației literare al Patristicii răsăritene, s-a ctitorit de milenii România Tainică a arealului sacru carpato-danubiano-pontic - Grădina Maicii Domnului, unde Mântuitorul Hristos l-a chemat și l-a rânduit întru Fiii Aleși ai Daciei Mari și pe Gabriel Artur Silvestri, ca sacerdot al Frumuseții LOGOSULUI divin, ca jertfire aleasă întru Neam și Patrie. Întru această vocație hristică a avut și nobila misiune, rezervată doar geniilor creștine, asumată numai profeților religioși de a lupta permanent prin Sabia Cuvântului pentru Vatra Străbună dăruită de Dumnezeu, pentru Neamul nostru așezat în Vatra sa sacră de la ivirea sa în Zorii lumii, iar mai pe urmă devenită Grădina Maicii Sale - Fecioară Maria - Crăiasa Vlaherna Carpatina. Sub binecuvântarea lui Dumnezeu și a Sfinților Neamului său a instituit ASOCIAȚIA ROMÂNĂ PENTRU PATRIMONIUL, ca TREAPTĂ a ROMÂNIEI TAINICE preexistențiale, unde ființează spiritual PANTHEONUL sacru al PĂRINȚILOR Părinților noștri, al STRĂMOȘILOR și al STRĂBUNILOR.

România Tainică este de fapt Dacia Tainică, urzită ancestral de Dumnezeu pentru Neamul cel mare al peloasgo-traco-geto-daco-românilor, ca fir al nemuririi, „înaintând în nevăzut (în taină deci) ca o pânză freatică spre <<cei ce urmează să fie>>, în urma acestui proces spun - au apărut și Tudor Vladimirescu și pașoptiștii; apoi, odată cu Eminescu, miracolul.” (Artur Silvestri, *Fapta culturală, Colecție inițiată și îngrijită de Mariana Brăescu Silvestri, Ed. Carpathia Press, București-2009, p. 15*)

Artur Gabriel Silvestri, cernând realitatea României contemporane, a celei de azi, a observat cum s-a așezat făina pură, pudra trăirii din care se frământă, se dospește, se crește, se rumenește, se împarte, se hrănește și se împărtășește purtătorul de viață întru Hristos, Fiul ales Daciei Mari, al României Tainice, iar dedesubt tărața pentru hrana celor îngreunați în a cuvânta, în a înfăptui, adică ale ciocoilor parveniți, deveniți prin tentacolele votului liber, așa cum au fost predestinați de Oculta, unul premier, altul vice, altul liderul statului unei României, nu a ROMÂNILOR, ci a unei României de suprafață, în care programatul la Cotroceni își exercită mandatul de politicaly correct. Adică?! Adică, răspunde doctorul deputat Nicolae Bacalbașa: „Să apuci rahatul din partea lui curată.” (Nicolae Bacalbașa/ Gheorghe Bacalbașa, *Doi Plisnoți care au trecut Prutul*, vol. I, *Colecția Opera Omnia publicistică și eseu contemporan*. Ed. Tipo Moldova, Iași, 2016, p. 189)

Doctorul hâtru și parlamentarul incomod, favoritul

grupării anarhice REZIST și-a numit cartea după un banc tâmpit cu trei englezi tâmpi, bogați dealtfel, care au plecat în croazieră la vânătoare în Africa. Doi lăudăroși visau, unul să vâneze lei, altul rinoceri, iar al treilea mai modest, plisnoți.

„- Ce-s aceia plisnoți?, au întrebat mirați ceilalți doi.

- Niște animale pe care le întâlnești pe marginea drumului. Seamănă cu oamenii și, când îndrepti arma spre ei, ridică brațele și țipă așa, ascuțit: plis not, plis not, a răspuns proaspătul vânător...

Noi suntem (Nicolae și Gheorghe Bacalbașa) doi plisnoți care au trecut Prutul.” (ibid., p. 13)

Cred că România de suprafață a statului oficial este de ceva timp populată masiv cu plisnoți care, nu au trecut Prutul ci Tisa. Au venit goi sau doar cu un ludovic și au format o hoardă politică neoliberală, votând contra României Tainice și ocupând deocamdată Statul cosmopolit al unei României aflată într-o continuă prăbușire.

„România de suprafață este România oficială, a statului, a puterii, condusă de <<stăpânii clipei>> și de acoliții lor, elitele (le-aș numi termitelile, fiindcă n-au coloană vertebrală) ce dețin nu numai puterea în stat și bogăția ci puterea de a domina și în viața socială, culturală, mass media etc.” (Artur Silvestri, *Fapta culturală...*, p. 13)

Deseori Neamul, Patria noastră creștin-ortodoxă s-a confruntat, a înfruntat și a biruit vremurile grele care s-au așternut peste ea, prin Voievozii ei temerari, prin Vlădicii ei jertfitori, prin Oastea cea Mare a țării, prin Comandanții ei, prin preoții și învățătorii luminători ai satelor, prin genii, prin profeți, prin Elita creștin-ortodoxă călăuzitoare, jertfitoare, iubitoare de Dumnezeu și de Neam, Elită naționalistă strânsă în jurul și în fruntea poporului său demn, luptător, cucernic, credincios, omenos care n-a îngenunchiat în fața străinilor, care nu s-a aplecat în fața vrăjmașilor, care nu a stat înconvoiat în fața ciocoilor, care nu a cerșit în fața nimănui.

Dar acum tulburarea este atât de mare, căci vine și din lăuntru și din afară. Urgia esta atât de grea fiindcă ne-au ucis Elita și pe urmașii urmașilor ei, iar intelectualii acefali, de suprafață au fost convertiți la utilitățile guvernanților căpătuiți pe averi, pe jafuri, pe vânzări, pe mutilarea economiei naționale și a teritorului nostru sacru, fiindcă poporul s-a pervertit, a emigrat, a dezertat de la Crezul și Moșia Străbunilor devenind o turmă hăituită mânățată spre abator.

Va urma

PAULA, ÎMPLINIRE TÂRZIE

(CUVÂNTUL EDITORULUI)

Johnny CIATLOS-DEAK

„Paula, împlinire târzie” este cel de-al treilea volum din colecția „Dragostea, arză-o-ar focul!” ediția a 2-a corectată și adăugită, Editura Globart Universum 2022, Montreal, Canada.

Pornind de la titlul romanului ne întrebăm care o fi semnificația acestuia și ce înseamnă în viziunea autoarei Mara Popescu-Vasilca? Trecând pe drumul întortocheat al vieții de la momentul nașterii și până la moarte, omul își caută fericirea și împlinirea. Nevoia absolută de a fi fericit și a se simți împlinit se manifestă în mai multe feluri și pe mai multe planuri în funcție de perioada în care se află. Dacă la o vârstă foarte fragedă un copil este fericit doar auzind glasul mamei, apoi prezența prietenilor de joacă, cu cât avansează în vârstă fericirea primește noi valențe, nevoile sale cresc și standardele cresc iar fericirea și împlinirea par tot mai greu de atins. Acestea cresc direct proporțional cu dezvoltarea personală iar împlinirea fiecărei persoane depinde de o multitudine de factori ,așteptări, vise, standarde, speranțe, modele, dar și de educație, mediul, caracter și mod de viață.

Ațiunea romanului „Paula, împlinire târzie” începe în România și ne plimbă într-un survol prin viețile personajelor care o însoțesc pe Paula, personajul principal, aterizând în final pe continentul american după o escală de câțiva ani în Italia. Viața Paulei cu dorințe și speranțe, cu reușite și nereușite este parte din viața fiecăruia presărată cu evenimente, trăiri și emoții în care se vor regăsi mulți dintre cititori. O lectură ușoară și interesantă care te ține ancorat în firul poveștii scrise cu profesionalism și talent narativ ce posedă o capacitate extraordinară de captare a interesului cititorului.

Pe parcursul lecturii suntem însoțiți de o bucurie intrinsecă, o fericire de a trăi imprimată în filele romanului care printr-un miraj chiar și în cele mai triste pasaje vede luminița de la capătul tunelului, și

renaște prin iubirea de viață, autosugestie și prin puterea credinței. Viața și povestea Paulei sunt atât de reale încât eșecurile, supărările și gustul lacrimilor va fi gustat și de cititori. Scriitoarea însă îi răsplătește prin plimbări în locuri minunate, vizitând Italia cu bucuria unui turist

Omul este creat din sentimente și emoții iar uneori ea, dragostea, apare când ne așteptăm mai puțin, fără să o cerem, chiar la momentul nepotrivit. Atunci suntem puși în fața alegerii de a ne înfrânge ori inima, ori conștiința. Iată că am dezlegat și înțelesul titlului colecției „Dragostea arză-o-ar focul” care se explică, căci în contextul prezentat mai sus orice ai alege tot nefericit ești în final. Pasajele de dragoste și scenele de amor sunt însoțite de gust, miros culoare și romantism, asortat cu versuri, care te fac să participi cu pasiune și să îți dorești o poveste cu happy end.

Dar nu toate poveștile de iubire intensă și pasională se termină cu happy end. Uneori omul își caută menirea, fericirea, rolul și sensul vieții sale întreaga viață fără a fi pe deplin mulțumit dar trăiește bucurându-se căutând prin tolba cu amintirile pe care le derulează în memorie și dacă stă să analizeze, învață din lecțiile primite pe parcursul vieții căci fiecare experiență trăită aduce cu ea și o lecție de viață.

Fiecare nouă zi este dreptul nostru la fericire! Viața ne oferă daruri neașteptate și uneori primim de la soartă prin puterea divinității ceea ce am cerut, chiar atunci când nici nu mai așteptăm și când considerăm că este prea târziu ca să mai fim fericiți căci nu mai credeam că o să se întâmple.

În calendarul vieții noastre avem o singură dată, când venim pe lume, nu există o dată a fericirii și nu știm dacă fericirea noastră este la început sau la sfârșit. Titlul însă ne spune că în cazul Paulei este o „împlinire târzie” Vă invit așadar dragi cititori să pășiți în universul seducător al scrierilor Marei Popescu-Vasilca și să descoperiți misterul romanului „Paula, împlinire târzie”

COLAJ LIRIC

GABRIELA CĂLUȚIU SONNENBERG

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbroodt

Aici, chemarea

Drumurile, des bătute, se adânciră,
digul larg, distanța, toate cele care nu-
ți mai dădeau pace.
Te-ai ales doar cu durerea, cu suflarea
sugrumată,
trupul încă bântuit de încordare,
oboseala.

Vorbeai despre ani, termene finale de
predare,
îți doreai progresul, aveai o speranță:
două veri rămase.
Casa o văzuseși, două încăperi
proaspăt tencuite,
tu, acolo, în toamnă, să te apuci de
scris.

În noiembrie sosiră primele zile târzii,
ele, cele de pe urmă, dâre scurse peste
geamuri.
Ploaia picurând pe golașe drumuri de
acces,
și mașini cu săgeți-faruri străpungând
desișul.

Să concepi poezii, scrisul tău, și glasul,
tu, din nou, prin foșnet de frunziș: visul
tău
de picturi, din țesut și cărți. Oase.

JÜRGEN THEOBALDY, Germania
(1944)
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Un bob străvechi de lotus și un vas din porțelan GE KILN

Preludiu

O idee străveche, la fel ca vechiul bob
de lotus,
ce veghează de secole sub straturi de
pământ,
se poate deștepta cu o apă curgătoare
proaspăt înmugurind în chip smerit și
blând.

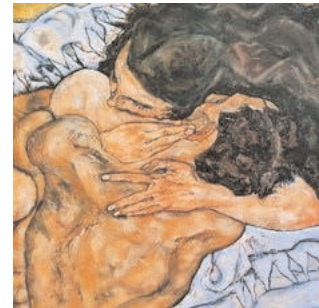
Of, după ce ai trecut prin vitregii de
soartă
pari a fi dintre ai noștri, dar vii din alte
lumi.
Spulberat de vânturi prin frunze și
petale
în vârtoarea-i se prinde și viața cea
dintâi.

Același chip, aceleași trăsături,
e totul neschimbat de mii și mii de ani.
Drapat în strai cochet, cum se poartă
acum,
se îmbracă doar scheletul de corp
neterminat.

În muguri, pe tulpini, la întretăieri de
ramuri,
clipesc stropii de rouă la fel ca-n prima
zi.
Mulțimea se rotește în hora-ți
vijelioasă,
se scutură voioase plantele și își înclină
în ploaie capul ud.

S-a schimbat ceva oare de atunci pe
această lume? Mai poate să se
îndrepte
tot ce viață are în cer și pe pământ spre
drumul din bătrâni?

ZHAO LIHONG, China
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Ca barca pe un lac ...

SEARA aluneca încet
ca barca pe un lac cu ape line,
pe piețu-ți, violete prinseră a tremura
sub dezmierdarea adierii înflăcărate.

Acolo ți-am șoptit, lângă fântână,
în parcul ce păzește a dorurilor taină:
«Eu sunt minerul ce smerit tânjește
după filonul farmecelor tale...»

S-a tulburat atunci pacea din ramuri,
iar tu mi-ai spus cu glas suav: «Te
ador!»
și se auzi cum, înmuiată în aur,

o aripă sfințoasă îți atingea fruntea
înfierbântată.
Se destrămă atunci și seara, și deodată
se așternu a nopții aripă netezită.

XAVIER VILLAURRUTIA, Mexic, 1903 –
1950
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Din mitologia mea (II)

Ion Iancu VALE

Motto:

„...astfel IIV și-a îndrămat lirismul și viziunile către ideile unei mitologii personale mereu mai subtile...” - Mircea Horia Simionescu, 1996

Balada poetului risipitor

De-o vreme-n crâșmă mă tot știu
Și-aici sunt ca la mine-acasă
Iar haina mea cea mai frumoasă
O vând pe-o sticlă de rachiu

Nevasta mea la altul încălzește patul
Iubite am numai de o noapte
Căci nu-i femeie să mă vrea amantul
Ce de prin cârciumi potera îl scoate

Prieteni nu mai am de nici un fel
Cu un talent nemaivăzut
Pe toți să fugă i-am făcut
Și-acum îs neg pe un cap chel

Câte-un amic tot mai găsesc și care
Când am arginți în buzunar
Îmi zice cântecele de pahar
Iar eu cu sârg torn în pahare

Și când, tot bând, ajung la apogeu
Într-o întunecime de crevasă
Răstorn și sparg tot ce-i pe masă
Înjur și strig precum un derbedeu

A doua zi mahmur când mă trezesc
Cu duba-n balamuc de nu sunt dus
Din nou amendă să plătesc sunt pus
Și-aș vrea să fug, să pier, să mă topesc

Căci sunt hulit precum o vară secetoasă
De toți tembelii ce-mi roiesc în jur

Ei neștiind că sunt făcut să-ndur
O viață ca o iarnă vițoroasă

Fiindcă poetul nu-i de oricine înțeles
Clădit din tot ce-i mai aparte în fire
El este înfiorat de mulțumire
Doar dacă viața o îmbracă în vers

Când pipăie ce altul nu distinge
Și când aude ce alții cred tăcere
Când și-n genunchi continuă să spere
Că și granitul versul lui l-atinge

Dar sus fruntea, poetule, Ioane
Cu fața de tâlhar și sufletu-o mirare
Vei face apă lină din repede vâltoare
Și vei călca cu spor pe hărăzita-ți cale

Lupii la mare

Se umple marea, iubito, de o lumină acidă
Mă simt o scoică vie de digul greu strivită
M-aș răsuși delfin și aș muri zburând
Nebun și-ndrăgostit de spațiul lung, rotund

Sunt lupii iar la pândă și stau întinși la ușă
Îi simt spurcați și răi și subțiați la gușă
Cum naiba au venit, ce tainică migrare
I-a fugărit din munți spre răvășita mare?

Nu mă lăsa, iubito, mă ține strâns de cap
Ajută-mă, frumoaso, de lupii răi să scap

E iarnă grea pe mare și degeră stabilopozii
Iar lupii-mi dau târcoale rotindu-și vârful cozii

Tu arzi la pieptul meu, luminează fă pe mare
Bucata mea de dor, fărâma mea de soare
E pregătită barca și vâslele ne-așteaptă
Ușor, ușor, iubito, să nu se-audă-o șoaptă

Umblătorul

Când m-aburcau lupii, nebunii
Și-mi reproșau vechi îndoieli
Reinvocam însemnul mâinii
Și purcedam spre învoieli

Îmi scârțâia a drum călcâiul
Strivit de glezna-mi visătoare
Căci mă muncea, mocnit, tehuiul
Perfidul semn de întrebare

Strălimpede precum izvorul
O lacrimă-mi gemea pe brânci
Dar îmi urmam, docil, piciorul
Atras de tainele din stânci

Și-acum se leagănă în noapte
Lămpășul meu de umblător
Mă-mpresură nestinse șoapte
Și duhul blând al munților

Eu merg, și tac, și mă închin
Căci de la vârf începe cerul
Spre care-acced în pas senin
Doar, doar îi voi afla Misterul

ADRIAN BOTEZ - "CAVALERUL FĂRĂ LEGE", AL PROZODIEI ROMÂNEȘTI

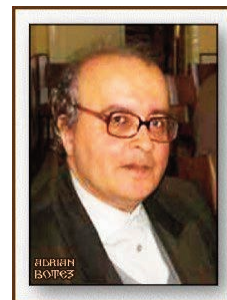
Ionel NECULA

Nu este prima dată când bunul meu prieten, scriitorul Adrian Botez, mă surprinde cu isprăvile sale literare, ieșite din tipicul obișnuit și greu de integrat într-un cadru exegetic omologat. Îl cunosc bine, de mulți ani - și-i urmăresc, cu consecvență, prolificitatea prestațiilor sale beletristice. Frecvența aparițiilor sale, în vitrina cu noutăți literare, este așa de fluidică, încât depășește, cu mult, ritmica și bugetul de timp, ce le-am consacrat lecturii cărților, cu care confrății mă onorează.

Ultima carte pe care Adrian Botez mi-a trimis-o - **TĂRĂMURI (poeme și prozopoeme...boeme)** - Editura Rafet, Rm Sărat, 2022 - este la fel de ciudată, ca și altele, primite anterior. Este o culegere cu de toate: versuri, prozopoeme, haiku-uri - structurate, însă, în patru diviziuni distincte. Prima dintre ele este rezervată **Poemelor Stafii**, în care autorul caută imaginea cea mai apropiată de reflecție și simbolistica propice rostogolirii gândului, în abisul meditației metafizice: "tai Crăcile Uscate ale Sentimentelor/ mele Caline - altoiesc Gândurile mele - cu/ Mlădițe Minuni: RAZE/ DIVINE// sap adânc/ abisul - dureros (până la/ pierderea Conștiinței de Sine!) - la RĂDĂCINILE COPACULUI/ VIEȚII ȘI MORȚII...// totul -degeaba: / în fiecare clipă a/ Zilei - bate - arid:/ MIEZUL NOPTII... " (**MUNCI DE PRIMĂVARĂ**).

Nu este deloc simplu să citești o carte semnată de Adrian Botez. Pentru un cititor obișnuit cu modalitatea clasică de exprimare poetică, poemele poetului i se par, probabil, bizare - prin substanța lor lirică, dar chiar și prin forma de dispunere a versurilor. Asemeni "**CAVALERULUI FĂRĂ LEGE**", interpretat de Raf Vallone, din cunoscutul film italo-francez, nimic din canoanele omologate, în prozodia clasică, nu se regăsesc, în prestațiile lui Adrian Botez - **dar asta n-o face din neștiință** (...la un moment dat, se specializase, cu succes, în **haiku** și **sonetistică** - specii poetice extrem de rigide,

prozodic !), sau din refractarism - ci pentru că **DĂ UN ALT ÎNȚELES CREAȚIEI LITERARE**. El nu are nevoie de reguli omologate, pentru că le are pe ale sale, mai potrivite pentru genurile cultivate. Se vede bine că, din cunoscutul binom eminescian - minte și inimă - privilegiază primul termen, că emoția, afectivitatea, sentimentul - pălesc, în fața bisturiului rațional ! - și că pasiunea se supune raționamentului silogistic. Autorul știe să-și controleze temperamentul și dorințele, iar rațiunea nu se lasă păcălită de dogoarea inimii.

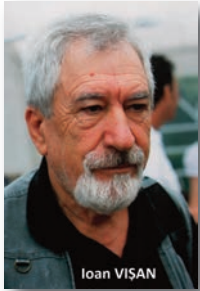
Sigur, dezechilibrul se mai atenuează în diviziunea a doua a cărții, cea consacrată **rubaiyatelor**, deși "**CAVALERUL FĂRĂ LEGE**" nu se dezmente, nici în această formă de dispunere lirică - și, ca un **TRUVER ÎNVOLBURAT**, în pofida cursului original, conferit de persanul **OMAR KHAYYAM** - rațiunea, împănată cu sensuri biblice, continuă să-și subordoneze pornirile emoționale și să conducă barca destinului omenesc: "Am vrut să fiu Curat în Suflet - nici Falșii Prieteni - nici Păduchi.../ Când merg în munți - Crist și cu mine - ne așezăm pe-Același Trunchi:/ e-atâta Liniște în Floare - atâtea Păsări ne vorbesc!/ Crist și cu mine - unul altui - **ne arătăm Rănila - FIRESC!**" (**Reciprocitate**)

Bineînțeles că același "**CAVALER FĂRĂ LEGE**" poate fi regăsit și în partea a treia a cărții, cea consacrată **prozopoemelor, jocurilor de copii sașii** - alcătuirii sui generis - la granița dintre scheci, reflecții și poeme în proză - greu de încadrat într-un anume gen literar. **Autorul a găsit forma ideală, prin care Spiritul trece din TEZĂ, în ANTITEZĂ - și se combină în SINTEZĂ, pentru a-și arăta îngrijorările (și revoltele...), față de ideea unui presupus Guvern Mondial, față de Noua Ordine Mondială, față de derbedeii obraznici ("poponarii") și față de alte moravuri (extrem de dubioase !), ale lumii "evolute" (?!) de azi - dar, în același timp, sugerează, cu convingere, nevoia de Pocăință (...discretă, a fiecărui individ în parte... - ...și, mai cu seamă, în domeniul AXIOLOGICO-ARTISTIC !) - Pocăință, dacă nu mistică, măcar lucidă și SINCER-AUTOREFLEXIVĂ.**

Cartea se încheie cu un bogat CV, din care se pot reconstitui liniile configurative ale profilului său de autor prolific și inconfundabil, pe care îl creditez, "**cu asupra de măsură**"!

STRĂFULGERĂRI SISIFICE SAU MĂRGĂRITAR PENTRU SUFLET CREȘTIN

IOAN VIȘAN

Scriitor, poet și prozator, Vasile Didoacă Dojană este un preot iscusit și încercat în lupta duhovnicească, atât în cea de amvon cât și în arta scriitoricească, distins ca Iconom Stavrofor de către Î.P.S.Dr. Nifon Arhiepiscopul și Mitropolitul Târgoviștei.

În cartea sa SFATURI PENTRU ILUMINARE sau Perle patristice, postpatristice și contemporane, Editura Bibliotheca, 2021, autorul, după cum ne dă de înțeles, nu se aliniază vreunei orientări de gândire Kantiană, ci urmărește doar descoperirea Adevărului, a Binelui și a Frumosului ca perle și mărgăritare mult mai prețioase decât diamantul, rubinul, topazul, ș.a. Urmărind această cale, cartea și autorul ei sunt departe de vreo mișcare politică, socială și filosofică a iluminismului secolului al XVIII-lea de care erezia contemporană se folosește pentru a ne impune o nouă religie mondială.

Munca și eforturile lui Vasile Didoacă Dojană au avut străfulgerări sisifice, dar nu zadarnice așa cum ne spune mitul lui Sisif. Cartea a fost creată în vreme de 30 de ani, are 527 de pagini A/4 și exprimă vocea a 254 de opere (plus reviste diverse), a marilor teologi, scriitorii bisericești sau filosofi creștini. Să ne închipuim efortul făcut de autor în lumea cărților, arhivelor, bibliotecilor, toate ca să clădească această bijuterie de carte-mărgăritare pentru nevoile sufletului creștin.

Autorul nu-și poate depăși modestia, deși lucrarea sa propune- conform celor spuse și scrise de mari teologi ai vremii- cunoașterea lui Dumnezeu prin însăși existențialitatea și ființialitatea omului, cu ajutorul purificării și vindecării sufletului spre ușurarea călătoriei pe calea celor două stări ale acestuia în așteptarea Învierii: Raiul sau Iadul.

Este exclusă în Ortodoxie cea de-a treia cale, cea intermediară, a Purgatoriului, adaptată de Biserica Romano-catolică, unde se propune, fără de a face uz de vreo metaforă că sufletul mort înainte de a-și încheia purificarea, ar putea ajunge în cele din urmă la Dumnezeu prin harul ispășirii post-mortem a

păcatelor îndelungi.

Textele cărții Sfaturi pentru iluminare concentrate pe cea mai pură morală religioasă pe care omul creștin o atribuie conceptului de Dumnezeu sunt extrase din ideea de sacru (nelipsite pe alocuri de izoteric) a experiențelor sufletești ale Părinților și scriitorilor bisericești, din viața lor tainică, virtuoaasă și care asigură cititorului căi de urmat spre desăvârșirea spirituală.

Autorul are suprema idee de a aduce față-n față pe unii teologi care propun numai o discuție despre Dumnezeu, versus filosofi creștini care azi își pun în discuție în primul rând omul, fără a-L exclude pe Dumnezeu.

Concluzia părților este că trebuie să se discute deopotrivă despre om și Dumnezeu, niciunul fără celălalt, în ființa noastră sălășluiește Dumnezeu, și noi în ființa Lui.

În vederea relației schimbate a omului cu natura, cu Știința, Dumnezeu nu s-a îndepărtat de noi, ci noi încercăm pe diverse căi să ne depărtăm de El.

Autorul și iscusitul preot Vasile Didoacă Dojană ne învață, prin cartea sa, cum să ne apropiem de Dumnezeu în condițiile în care Pământul se scaldă într-o umbră întunecată a înseși creației Divine-Omul.

Opinia cărții caută o îmbinare a celor două părți: Om-Dumnezeu, excluzând orice fel de opoziție în această relație ortodoxă, și exprimă cu certitudine trebuințele ființiale ale sufletului omului creștin.

Esența așadar a cărții, redată prin pasaje scurte ale marilor teologi creștini, exprimă nestematele necesare sufletului: iubire, altruism, detașare, conștiință, înțelepciune, milă, pace, compasiune, iertare, unire cu Dumnezeu. Cartea este prezentată și ca un fel de Dicționar, asta tot pentru ușurarea parcurgerii ei.

Astfel operele marilor teologi creștini, nominalizările acestora și cuvintele care trebuie înțelese în profunzimea lor, prin rugăciune sau ascultare pentru a ajunge la Dumnezeu, ei bine, toate acestea sunt rânduite pe criteriul alfabetului latin de la A la Y.

Personal nu am auzit niciun preot duhovnicesc să-și exprime vreun cuvânt rostit din amvon. Omul de rând, și nu numai, nu-și explică toate cuvintele rostite în propria rugăciune. Autorul nostru prin cartea sa ni le explică. E unul din marile avantaje ale cărții prin care fiorul spiritului creștin ne urmărește și ne înnobilează la tot pasul prin vocea celor mai hărăziți slujitori ai Bisericii.

Luând toate literele Dicționarului de cuvinte

→ Continuare în pag. 24

SĂ TE AȘEZI JOS ȘI SĂ MORI

(Din publicistica mea)

Ion Iancu VALE

„Îmi vine să mă așez jos și să mor.”

Această stupefiantă declarație am auzit-o din gura unui om, nici bolnav și nici bătrân. Un om în toată plenitudinea vieții. Un om cu familie, cu dorință de muncă, cu speranțe și visuri... Teribilul său abandon mi l-a explicat prin faptul că atât el cât și soția lui terminaseră șomajul și nu se mai puteau angaja nicăieri. Acum supraviețuiau din te miri ce, având datorii mari și nici o posibilitate de câștig, în afara alocației celor doi copii școlari pe care îi aveau.

Apatic, resemnat și înfricoșat, nu mai dorea decât să se așeze jos și să moară.

Iată, deci, imaginea reală a omului de rând, cinstit, care nu știe să fure, să înșele sau să cerșească. De ce oare atâta mizerie și umilință? În virtutea căror rațiuni și jocuri obscure, un popor civilizată, locuitor al unei țări blagoslovite de Dumnezeu, bogată și frumoasă, cu un important potențial industrial, agricol, turistic etc. este târât spre un colaps ireversibil? Întrebările acestea au devenit deja clișee, veți spune. Ele sunt însă firești, generate de realitate și nu există român lucid și obiectiv care să nu și le pună.

Multe și frapantele inechități sociale, scumpirile năucitoare impuse, lupta surdă dintre politicieni, lipsa de securitate socială, birocrăția aproape legalizată, corupția instituționalizată, degradarea galopantă a învățământului

→ Continuare din pag. 23

explicate în carte la rând, am observat lipsa literei U. Acest fapt m-a intrigat... Voiam să găsesc aici explicația dată de marii teologi și de operele lor a cuvântului ură.

Oare de ce este evitată?, m-am întrebat. Găsirea explicației unor cuvinte mult mai grave decât ura: omul simte ura și nu știe cum să scape de ea. M-am hotărât să mă întorc și să caut la explicația cuvântului Iad de la litera I unde l-am găsit pe strălucitul profesor universitar și teolog Dr. Dumitru Stăniloae amintindu-ne din Maxim Mărturisitorul (Epistola către George, preotul Africii) că și mai chinuitor și mai cumplit decât orice chin este să fim împreună cu cei ce ne urăsc și cu cei pe care-i urâm.

Iată dar un exemplu de doar două cuvinte Iad și ură explicate pe înțelesul tuturor aceluia care le rostesc sau le dau ascultare fără a ști bine semnificația lor profundă și căile cu sens unic spre îndumnezeire.

Iată o mică mostră de termeni explicați în această unică, adâncă și călăuzitoare carte: apostol, ascet, ascultare, asemănare, blestem, boală, comuniune, conștiință, credință, cumpătare, desăvârșire,

și a sănătății, subcultura dusă la rang de principiu, compromisurile și cedările în relațiile externe – sunt numai câteva din dovezile unei guvernări antinaționale, îndreptate împotriva poporului și a statului unitar. În momentul de față ar trebui pus un STOP hotărât intențiilor nefaste, erorilor, ezitărilor și compromisurilor care produc atâta rău țării și poporului român.

Nu este deloc întâmplător ce s-a petrecut și se petrece în continuare la noi. Totul a fost gândit din vreme și cu bătaie lungă în timp, privitor la independența, fie ea economică, politică, religioasă, culturală și chiar statală. Și se pare că, până la urmă, ce nu au reușit să facă hitleriștii prin ratarea creării Protectoratului Transilvaniei și sovieticii prin eșecul Planului Valev, de a reduce Țara doar la teritoriul Munteniei, vor realiza actualii cârmaci, în virtutea altor interese vopsite, acum cu imaginea impusă și falsă a democrației și libertăților occidentale.

Marea nenorocire este că manevrele antinaționale și antidemocratice sunt acceptate și îndeplinite fără rezerve de către încârdășiții care conduc din 1989 România. Aceștia participă și asistă cu sadică indiferență la dezastrul spre care ne îndreptăm, pentru că ei au făcut un troc al diavolului cu cei din afară, interesați ca România să clacheze fără putință de redresare. În cadrul acestui troc, mai marii zilei sunt lăsați să conducă discreționar, să jefuiască, să vândă, să distrugă... anihilând condiția de OM a românului. Și acesta, dezinformată, manipulat, sărac și umilit, ajunge la concluzia că nu mai are altceva de făcut decât „să se așeze jos și să moară”.

Aceasta să fie oare ultima soluție? „Sa te azezi jos si sa mori ?”

Oare nu realizați oameni buni, faptul, că tocmai asta se urmărește: dispariția noastră ca națiune și țară liberă?

„Justitiarul” - 2 mai 2004

existență, giulgiu, iertare, invidie, lășus, înțelepciune, jertfă, Înviere, libertate, etc.

Printre acestea și multe altele se află uneltele cu care ne reparăm Cerul care ne duce la mântuire și hrana sufletului nostru dacă știm să alegem din ea otrava.

Cât timp, câte arhive, câte hrisoave bisericesti, câte biblioteci, câte opere, cărți, autori în viață va fi consultat scriitorul preot Vasile Didoacă Dojană, după cum am mai amintit pentru creația operei sale în cei 30 de ani de muncă nu știe decât domnia sa și Dumnezeu care i-a stat alături și l-a încurajat atunci când alții s-au uitat la manuscrisul acesta cu o privire piezișă, goală, alunecoasă, cețoasă sau uneori aspră, și epitetele de acest fel încă pot continua. Cartea, cu ajutorul lui Dumnezeu și al editorului Mihai Stan apare la Editura Bibliotheca în anul 2021, după cum recunoaște autorul, ca o chemare la redescoperirea Luminii și a luminării venită de la Hristos prin gura Părinților, a înțelepților acestei lumi, precum și a unor scriitori trecuți sau prezenți care prin scrisul lor s-au apropiat de Dumnezeu poate și convinși că scrisul este o formă a rugăciunii”.

ASTĂZI, CA IERI

Elena BUICĂ

Sensul giratoriu al vieții m-a dus în niște cotloane ale uitării, acolo unde stăteau adormite amintirile unor evenimente și impresii de aproximativ 80 de ani. Sunt uneori fapte și trăiri care greu îți îngăduie să ajungi până în inima cuvântului, așa cum sunt cele aduse de războiul din Ucraina. Nu credeam că, aflându-ne într-o epocă în care civilizația umană a făcut pași uriași pe tărâmul prefacerilor, putem vedea imagini ale războiului ca acum aproape un secol în urmă.

Acest război parcă ne-a întors pe dos. Eram cu toții îngrijorați de viitorul planetei noastre, care ne trimitea semnale neliniștitoare din cauza pandemiei și nu numai, dar dintr-o dată, ne-am întors privirile la posibile dezastre foarte aproape de noi. Omenirea, spre marea ei uimire, a văzut imagini ca de pe alte vremuri. Întotdeauna, în timpul unui război, se întâmplă să se încalce legile impuse de desfășurarea luptelor, ca să amintim interdicția de a omorî civili neînarmați, de a bombarda spitale, școli, aziluri de bătrâni..., dar acum am asistat la efortul atacanților de a face astfel de atacuri. Am văzut multe astfel de imagini la televizor. Soldați ruși trecând pe stradă într-o mașină, văzând un biciclist pe stradă, l-au împușcat, așa, ca un fel de distracție. Am văzut dezastre inumane, copiii uciși fără milă ori oameni pe care îi întâlneau în cale, bombardamente zguduitoare. Atitudini care-ți dau senzația că îți îngheață inima. Din șirul lung, mă opresc la un caz. Într-un oraș, rușii au comunicat că cetățenii pot pleca cu trenul din orașul lor și că nu li se va întâmpla nimic rău. Când gara a fost înțesată de oameni deznădăjduiți, femeii cu copii în brațe, bătrâni gârboviți, peste ei au bubuit bombe care le-au schimbat destinația, trimițându-i pe drumul fără întoarcere.

În fața unor asemenea atrocități, te întorci cu fața în cealaltă parte și te întrebi, cum a putut să se stingă total dragostea de oameni, de viață, de frumos? Dragostea este esența divină din noi, este cerul cel mai minunat, este balsam pentru suflet, este farul care ne aduce la liman, este o stare endemică învăluitoare, este tot ce avem mai de preț pe lumea asta. Ce resort s-a răsucit în sufletul unor oameni de s-au adăpat din fântânile iadului, care le-a stins orice urmă de dragoste pentru darul Dumnezeiesc numit viață? Cu prilejul pandemiei am văzut cadre medicale căzând de oboseală, luptând ca să salveze fiecare viață pusă la grea încercare. Și, ca un blestem, la celălalt capăt al luptei pentru viață, au apărut barbariile cutremurătoare. Rămâi

încremenit în fața unor oameni cu sinele rătăcit în vâltoarea vieții. În sufletul lor s-a stins lumina, zorile degeaba le mai bat în ferestre. Degeaba mai așteptăm de la ei un strop de înțelegere, căci fiecare dă oamenilor numai ceea ce are în suflet.

Istoria omenirii arată că întotdeauna au fost asemenea atrocități, unele făcute în numele lui Dumnezeu, cum a fost inchiziția sau, acum, terorismul. Nu puține au fost și cele ale comunismului. Asemenea fapte abominabile apar când nu te aștepti. Acum, mi se pare că retrăiesc o zi de mare intensitate emoțională, pe care o țin minte foarte clar, deși pe atunci aveam doar 11 ani.

În anul 1944, după încheierea armistițiului, pe la sfârșitul lui septembrie, dimineața devreme, când se revărsau zorile în comuna mea natală, a apărut un lung convoi de care trase de cai, încărcate cu vârf și îndesat cu fel de fel de obiecte capturate din casele pe unde au trecut. În vârful mormanelor stăteau femeii îmbrăcate în uniformă ostășească peste care îmbrăcaseră combinezoane ori rochii de bal sau de mireasă. Bărbații, grupați câte 3-4, erau duși după băutura și femeii.

Când au intrat la noi în curte, mama, trezită din somn, înspăimântată de moarte, a trecut prin cele două camere în care dormeam eu și cumnata mea, m-a luat de mână și m-a tras afară din casă. Am auzit strigăte: „hazaica” și „vino”. Am ieșit în stradă, căci în curte erau mai mulți soldați care găsiseră butoiul cu vin și se veseleau cum știau ei mai bine. Îndată ce am ieșit din curte, niște soldați s-au luat după noi. Probabil că vinul le îngreunaseră picioarele, nu ne-au ajuns și am intrat în curtea vecină. Soldații erau tot după noi. Când am ajuns în fundul curții, am sărit gardul în curtea noastră unde se aflau mai multe construcții de dimensiuni mai mici; cocină de porci, grajdul pentru cal, o cameră în care se aflau unelte etc.

Dar, spre ghinionul meu, când am sărit gardul, am rămas suspendată în gard. Cămașa de noapte mi-a rămas agățată de vârful unei uluci. Rușii, clătînându-se, veneau către mine în hohote de râs. Când mama m-a văzut, s-a întors ca o leoaică, m-a smuls dintre uluci și ne-am strecurat printre construcțiile din fundul curții. Soldații ne-au pierdut urma. Am sărit apoi gardul din fundul curții și ne-am ascuns în clăile de paie ale vecinului. Cele câteva ore petrecute acolo mi s-au părut o veșnicie. După plecarea convoiului, tata ne-a căutat peste tot cu disperare. Cu precauție, am ieșit din surele de paie și ne-am îndreptat către casă. Când ne-am regăsit, am plâns, un plâns zguduitor care să ne spele de mizeriile umane. Casa era devastată, iar tata nu se putea liniști ușor având imaginea pistolului pus la cap când i-au cerut să le dea „hazaica și vino”.

Astăzi, ca și ieri, evenimentele se repetă. Cuvintele devin neîncăpătoare pentru dinamica furiilor interioare și simt cum calc pe fășia neputinței. Gândurile îmi umblă învălmășite căutând un răspuns. Și atunci folosesc scrisul ca disciplină a trăirilor și a gândului și sper în zile mai bune. Fulgerări de speranță brăzdează cerul întunecat. Așteptăm izbăvitoare semne de binefacere, acum când ne aflăm în zilele de mare sărbătoare ale Învierii Mântuitorului și-L rugăm fierbinte: ajută-ne, Doamne!

Florea Turiac

POEME

Florea TURIAC

Apropiata cină

Presar copilăria cu frunte de lumină
Când galaxii de sânge mă ning cu alt
destin
Cohorte de cuvinte-s apropiata cină
Spre care-alerg-nainte și dinspre care
vin

Las negustat păcatul neștiind ce-o să
se-ntâmplesc
Atunci când crește-n mine dorința de
cuvânt
Strângându-l nerisipei de-mi va-
nflori sub tâmplesc
Dorind să-i beau licoarea – îl voi
vâna cu-avânt

Își prelungeste clipa lumina-n
nemisicare
Doinind supus cuvântul spre liniște
ivit –
Se mai întorc în mine reci îngerii de-
așteptare
Sclavi ochiului – frumosul – de dor
îmbolnăvit

Mereu se strâng poezii

Mereu se strâng poezii la poarta de-
nceput
Când îngerul sub pleoape își face loc
să vină
Râvnind o dimineață și hohotind în
lut
Hulpavi mai sorb cuvinte prin
scorburi de lumină

Mai vastă e câmpia de muze-
aducătoare
Unindu-ne impresii sub un destin
fierbinte
Materia din arbori a pace-o să
coboare
Cohorte de luceferi când gloriei ne
sunt ținte

Ciudată înălțarea ce liber face
drumul –
Topind în iriși noaptea se face iarăși
ziua
Cum înțelepți poezii se risipesc în
fumul
Poemelor nescrise cum apele în
piuă...

Ursindu-ne luminii

E liniște când totuși din noi mai
pleacă-un rege
Spre-a înflori cuvântul înmugurit în
trup
Ursindu-ne luminii vom devora în
lege
Belșugul vânătorii cu lăcomie-lup

Mai trec prin noi comete în noaptea
de colind
Din nesfârșirea lumii cu o lumină
calpă –
Fără să știu capcana în care mă
destind
Când ghimpi de îndrăzneală îmi
rătăcesc în talpă

Încă jertfesc cuvântul în care mă
cuprind
Căci trupul meu îl soarbe ca pe o
vreme bună
Cum lebedele vinei prin pleoape
aburind
Blând zeu de-nțelepciune îl odihnesc
pe mână

Lumini pe roua lumii

Păzesc copilăria în care eu sunt rigă
–
Sub pleoape craiul nopții târziu o să
coboare;
E cineva pe-aproape care sfios mă
strigă
De-a înflori logodna-n poem de
sărbătoare

Deschisă-i încă floarea luminii ce ne-
adună
Să bem din roua lumii sub răsăritul
grav –
Invoc doar împlinirea când sângele-
mi detună
Cohorte de luceferi și mușc din ei
hulpav

Blânde prin carnea ierbii trec galaxii
de îngerii
Ca strigăt de lumină să înflorească-
n lob
Să-mi primenesc vestirea atunci când
sunt înfrângerii
Iau pavăză cuvântul cărui mereu sunt
rob

Când tot aceiași oameni

Pământul o să fie un fagur plin de
miere
Când tot aceiași oameni trăiesc
aceleași ere
Un ochi pierdut pe lucruri în nopțile
târzii
Și-n nopțile cețoase va recunoaște
zi...
Căci mâinile-n veghere coboară-n
inimi soare
Grădinilor le umplu mireasma
aceleași floare
Codrul același freamăt își va
răsfrânge-n noi
Chiar dacă-n el sunt și-arbori
piperniciți și goi
Fântânile au cumpeni ce se înalță-n
cer
Și-n loc de apă, ciuturi, scot diamant
și fier
Și apele-n izvoare doinesc a bucurie
Și Bachus mai încearcă puterile-i în
vie,
Pământul o să fie un fagur plin de
miere
Căci tot aceiași oameni clădesc
sublime ere.

BANCA AMINTIRILOR (2) - FANTOMELE

George GOLDHAMMER

Aș dori să precizez că denumirea de „Banca amintirilor” a fost inspirată de dragul meu frate, Eduard, când i-am revocat câteva amintiri plăcute din anii copilăriei și tinereții. Atunci el m-a sfătuit să deschid o „bancă a amintirilor” cu capital uman... care nu falimentează așa ușor precum restul băncilor financiare. I-am reținut sfatul. Iată următoarea depunere!

Consider necesar câteva explicații ce au dus la nașterea unor „fantomе”, la care am avut o contribuție personală neintenționată. Sunt un pasionat iubitor al naturii. Am căutat și găsit modalități de a păstra frumuseți sub o formă artistică. „Frumuseți neobservate”! Așa s-au și numit expozițiile avute de mine... care deseori s-au bucurat de un mare succes.

Dupa această introducere, revin la împrejurările care au dus la nașterea „Fantomelor”, fapt care are legatură directă, deci, cu activitatea mea expozițională. Cu mulți ani în urmă am dorit să realizez cu ajutorul tehnicii mele de conservare o mică părticică din minunatul roman scris de Ernest Hemingway „Bătrânul și marea”. Am încercat să vizualizez momentul când bătrânul pescar ajunge la mal după o luptă eroică cu uriașul pește mult visat, dar care... până la urmă este devorat de rechini rămânând din el doar scheletul.

Din punct de vedere tehnic nu au ridicat probleme realizarea aspectului de mare, a malului mării, a unui cer albastru, sau a bărcii... Problema era scheletul de pește, dar și asta părea simplu de rezolvat! Cum peștele conform descrierii din carte trebuia să aibă aproape lungimea bărcii, mini-exponatul meu ar fi avut aproximativ 12-15 centimetri. Și astfel după ore de gândire, măsurători, m-am pus pe treabă! L-am rugat pe tatăl soției mele, care era pescar amator, să-mi aducă vreo zece pești de lungimea dorită... și am fost servit prompt. Problema mare însă, după cum am relatat mai sus, a fost obținerea scheletului, adică îndepărtarea cărnii și a organelor interioare, adică a tot ce conține peștele, cu excepția oaselor capului, coloanei vertebrale și a costițelor fine, care, cu toate „tehnicile folosite” se desprindeau de la locul lor firesc. În ideea reușitei acestor amănunte, aș fi

așezat scheletul lângă barca ajunsă la mal, conform descrierii, și aș fi inclus totul în rășină transparentă precum alte lucrări personale de artă.

După mai multe încercări nereușite știind că „mai are balta pește” l-am rugat din nou pe tata-socru să-mi mai aducă încă vreo zece pești, având o idee salvatoare... La 30 de kilometri de Oradea, orașul în care locuiam, se găseau mai multe păduri frumoase, dintre care una, chiar aproape de comuna „Lăzăreni” unde aveam niște cunoștințe. O pădure în care am colindat foarte des, în lunile caniculare de vară, în căutare de natură, răcoare și de aer curat. Frumusețile locului m-au inspirat deseori în conceperea lucrărilor mele „de artă”. Locul era minunat. M-am plimbat pe covorul de iarba și frunze uscate, am ascultat cântecelele păsărelelor, greierii, vântul, freamătul copacilor, bijuteriile zburătoare, fluturi și insecte. Și ca în orice pădure și aici era un mare mușuroi de furnici pe care în căutam asiduu! Aveam nevoie de acele furnicuțe considerate pe bună-dreptate „sanitarii pădurilor”!

Am crezut că le voi face un bine micilor vietăți dacă voi așeza cei zece pești pe mușuroiul lor... iar dânsule flămânde vor devora carnea de pe oase! Și astfel vom profita fiecare dintre noi! Furnicutele vor fi cu burta plină iar eu cu scheletele mult-dorite! Zis și făcut... Le-am urât macăcioaselor „poftă bună” și m-am reîntors satisfăcut acasă, la oraș! În prima duminică liberă am încălecat pe năzdrăvana mea motocicletă „C.Z.” și am călărit plin de speranțe spre minunata pădure unde își aveau lucrătoarele mele lăcașul! Dar o mare surpriză, de fapt dezamăgire, mă aștepta în pădurea cu mușuroi! Am găsit peștii întregi, exact în poziția pe care i-am așezat. Erau mai uscați și miroseau îngrozitor. Neatinși însă de furnici! M-am așezat necăjit la rădăcina unui copac din apropiere și am cugetat pe îndelete. Până la urmă am găsit explicația. Furnicile mele bihorene nu cunoșteau carnea de pește și de aceea nu s-au atins de ea! Nu le-o fi plăcut nici mirosul emanat de către acele ființe necuoscute lor...

Și acum începe reala poveste a nașterii „fantomelor”. Cum pădurea mă atrăgea prin minunățiile ei, nu la multă vreme mi s-a făcut dor de verdeța acesteia și de concertul zburătoarelor de prin copaci. Încaléc din nou batrânul meu „C.Z.” și o iau ață spre pădurea de lângă Lăzăreni! Nu intru bine în acel rai verde că dau nas-în-nas cu un pădurar – cu pușca-n spate - pe care îl știam mai de multă vreme. Mă întrebă ce fac pe acele meleaguri... Îi spun că sunt în căutarea liniștii și a aerului curat. Se uită la mine cu niste priviri ciudate și dă să plece murmurând abia șoptit „Dumnezeu să te ocrotească!”. Rămân uimit de mesajul lui. Altădată ne despărțeam spunându-mi bihorenește tradiționalul „Alduiască-te Dumnezeu!”. Mă uit în ochii lui cu atenție și observ o oarecare îngrijorare. Fără să-l întreb nimic își face semnul crucii și îmi spune: „Ascultă domnul meu, tata tatii, cât și toți din neamul meu au fost pădurari, dar amu vă spun sincer că mie îmi este

→ Continuare în pag. 28

Scriitorul Mihai Horga și cea de-a șaptea carte a sa, un savuros Amalgam de cugetări

George PETROVAI

Cu domnul Mihai Horga ne știm de ani și ani prin intermediul internetului (ăsta-i unul din indiscutabilele foloase cu care oamenii rezonabili se aleg de pe urma acestei făcături aidoma unui drog). Lucrurile s-au petrecut în felul următor: deschizând un site cu care colaboram, la „Comentarii” am dat peste câteva cuvinte elogioase la adresa mea, plus un număr de telefon la care eram rugat de Mihai Horga să sun. Așa am ajuns să stabilem și o legătură telefonică pe lângă cea internautică...

Ei bine, până acu vreo câteva zile eu știam/presupunam că domnia sa este numai un bun și consecvent poet, prin consecvență înțelegând nu doar remarcabila sa loialitate față de rimă și - într-o oarecare măsură - față de metru clasic, ci și inevitabilele ciocniri (firește, urmate de nepublicarea sa) cu acei redactori șefi care, dintr-un ridicol și contraproductiv snobism, se dau în vânt după aproape toate fioroșeniile moderniste și postmoderniste (ce naiba este o asemenea dihanie?!), unde totul e cu puțință, inclusiv torturarea iraționalului agramat, dar nimic nu aspiră la sublim. Spun asta (și) pentru că în anul 2018 am scris câteva cuvinte despre volumul său de poezii Crepuscul...

Dar iată că, așa cum spuneam mai sus, în urmă cu foarte puțin timp aflu de la distinsul Mihai Horga faptul (deodată surprinzător și îmbucurător) că Amalgamul de cugetări este bun pentru tipar și că, din cele șapte cărți scoase/tipărite până în prezent, nu mai puțin de trei sunt de cugetări, adică - potrivit motto-ului hazliu-jucăuș - fac „trafic de idei”.

Încă de la prima citire atentă a cărții rămâi realmente frapat (cam până în vecinătatea buimăcelii) de triada

frică de pădure! Pe aici umblă fanteamele și diavolu!” Și își face din nou semnul crucii! Îl întreb ce s-a întâmplat, se uita în stânga, se uită-n dreapta, se uită-n sus, apoi în jos... își mai face trei cruci, după care se apropie de urechea mea și îmi șoptește: „Tulai Doamne domnu’ mne, p-aiice umblă necuratu’! Nu este nicio baltă prin apropiere, nicio vale, nicio apă curgătoare, dar am văzut pești prin copaci și la rădăcina lor! Cum o putut s-ajungă în aceste locuri? Asta-i făcătură sau vrăjitorie! Nime’ nu mai vre’ să vină la pădure. Tăți țărani din Lăzăreni îs spăriați!”

M-a umflat râsul și am încercat să-l liniștesc pe bietul om povestindu-i că „mâna necurată” a fost a mea... că eu am pus peștii acolo, să fie mâncați de furnici... S-a uitat sceptic la mine și simțeam că nu mă crede. Mi-am cerut scuze ca am creat neintenționat această spaimă, motivând intențiile mele artistice și concursul la care trebuia să particip. I-am vorbit de Hemingway, de romanul lui, de premiul Nobel, de omagiul pe care intenționez să i-l aduc prin opera mea de artă. Apoi i-am povestit despre cazuri

însușirilor ei fundamental-atipice:

1) Negruparea ideilor pe categorii distincte (viața socială, politică, morală, filosofie, artă, caracter, știință ș.a.m.d.), adică așa cum de regulă se procedează în chestiuni de acest gen, ci de-a valma, precum (pesemne) au fost concepute de autor și precum (cu siguranță) este viața celor mai mulți dintre pământeni, îndeosebi acum în vreme de pandemie. De unde îndreptățitul nume de „amalgam”.

2) Întrucât toate cugetările sunt foarte scurte (niciuna dintre ele n-are peste 15 cuvinte!), ca și cum autorul n-a urmărit să-și înveșmânteze gândul atotuman în cel puțin o frază, ci doar să-i fie călăuză gândului cititorului prin cel mult o propoziție (deseori câteva cuvinte cu rol de indicator...rutier), și întrucât multe dintre cugetările horgiene par la o citire grăbită doar simple și futele jocuri de cuvinte, iată motivul pentru care eu le-am împărțit în două mari categorii: (a) Maxime deja germinate/încolțite („Uneori și absolutul e relativ”, „Tot ce s-a spus/scris se va mai spune/scrie”, „Uneori apreciem autorul, nu textul...”, „De la o vreme coperta cărții întrece conținutul”, „Și în zgârie-nori pot fi zgârie-brânză”, „Tinichigiul și asfaltatorul se plătesc după prima ploaie, sobarul după primul foc”, „Când șeful e stângaci, adjunctul e mâna lui dreaptă”, „Poporul nefiind putere în stat, are pensie nesimțit de mică”) și (b) Seminte sănătoase de maxime (posibil) memorabile („Și versat poți să fii controversat”, „Un drapel e un apel”, „Război – machiaj repetat...”, „Sărutul – dialogul sufletelor”, „Reclama – lauda laudei”, „Dușmanul face unirea”, „Aplaudaci, dacisturni... tot daci”).

Hazul, buna dispoziție și ironia elegantă sunt alte inepuizabile resurse spirituale cu care Mihai Horga izbutește să-și delecteze cititorii nepripiți și de care, desigur, „Amalgamul” nu duce lipsă.

Îndeosebi a treia însușire din cele mai sus menționate, vrând-nevrând m-a dus cu gândul la sobrul și blajinul I.A. Bassarabescu (1870-1952), nu atât în calitate de maestru al genului scurt (Sâmburele, Pe drezină, Leandrii, Vulturii etc.), cât în cea de umorist delicat, „care nu-și permite să râdă de eroii lui, decât pentru că în taină le dăruiește iubirea și compătimirea sa” (Tudor Vianu).

→ Continuare din pag. 27

în care, datorită unor furtuni puternice pe mare, peștii au fost ridicați la ceruri, în nori, apoi norii duși de vânt și-au slobozit captura piscicolă în diferite locuri îndepărtate... odată cu ploaia. Mă privea cu neîncredere în continuare și sunt convins că nu a crezut o iotă din ceea ce i-am spus! Păcat! Sper că timpul marele vindecător, să-l tămăduiască de această greșită părere.

Lucrarea am terminat-o până la urmă. Am avut bucuria să obțin un schelet de pește aproape intact! Ei, cum!? Vă povestesc eu altădată! Acum „Omagiul lui Hemingway” stă la loc de cinste în expoziția mea personală și cu fiecare privire pe care o arunc într-acolo mi se deschide „banca amintirilor” unde am depus la păstrare „tot ce a fost mai frumos pe parcursul tinereților mele”... Privind lucrarea revăd pădurea, aud muzica pășărelelor și stau de vorbă cu pădurarul nostru speriat...

Va urma

ELENA OPREA - CÂMPINA **AȘ VREA CLIPA sau drumul spre iubire, libertate, credință**

George Toma VESELIU

Dacă retorica clasică este oarecum funcțională și astăzi în planul distincției genurilor, a formelor prozodice, o atare clasificare a operelor doamnei Elena Oprea - Câmpina: Proză - 1. Flacăra Pământului; 2. N.I. Simache - Steaua călăuzitoare; 3. N. I. Simache - comoară sacră a istoriei, Versuri - Tăcutele poeme; 2. Ireversibil; 3. Poeme; 4. O lacrimă ce curge; 5. Aș vrea clipa, necesită o imperioasă clarificare și anume acea rigoarea tiranică a genurilor este aici, ca în mai toate operele postmoderne, fericit încălcată. Bunăoară, N.I. Simache - Stea călăuzitoare este o ciudată, dar originală și frumoasă monografie de remarcabilă personalitate culturală scrisă cu rafinament poetic într-o structură romanescă confesională, de absolută rigoare științifică, stil limpede cu valoare literară iar „cuvintele care ordonate în real bântuie ființa poetei” (Emanoil Toma) zădărnicesc regulile de întrupare în calapoadele tocite ale poeziei moderne și se înlănțuie într-un ritual firesc al zicerii Eului poetic. De altfel, întreaga opera literară a d-nei Elena Oprea este un product care pare să vină de undeva, loc miraculos, nu unul dinafara universului poetei, ci unul unic dintr-o proximitate productivă, acel loc magic unde Muza ia înfățișarea unui bărbat, profesorul, confesorul-părinte, N. I. Simache, istoric și artizan al patrimoniului cultural ploieștean-târgoviștean care a format tinere generații, omul care, cu dragoste părintească, a supravegheat creșterea și formarea unui spirit literar liber, Elena Oprea. Legătura poetei cu spiritul său tutelar e aproape de o corespondență spirituală halucinantă. Confesorul transcede în planul real până la o onirică obsesie căreia poeta îi devine „parteneră” de dialog : „Sala de conferințe era supraaglomerată...Era o atmosferă divină, solemnă, tăcută. Deodată apare pe ușa din spate istoricul N. I. Simache (mort cu decenii în urmă, n.n. acesta se așează în genunchi în fața pupilei eleve, îi sărută mâinile, ea izbucnește în lacrimi, fiind, practic, autoarea fericită discutată acolo în Salonul literar al SST, el a venit de Dincolo spre a-I spune că lacrimile ei sunt de fericire și le merită ca atare)” (Un vis, autoarea, p.145). Ce semnificație are acest mesaj dacă nu unul de natură organică, genetică, întreaga creație a scriitoarei fiind pusă sub semnul unei fericite determinări : „Mă însoțește prin

vis / Prin timpuri întoarse / Prin gânduri și spirit, / Prin datini lăsate, / Nicolae Simache.” (Amintire vie, p.113). Poeta, printr-un asumat demers cognitiv, socotește necesar să motiveze acest proces, dând astfel lectorului puțința de a avea un portret social-spiritual, creionat cu elementele plastice ale unui cărbune care absoarbe linii subtile ale crochiului mentorului său, spirit polyvalent : „Nicolae Simache, / Născut din rădăcini, / Timpane de lut, / Tăceri de istorie, / ...Făcător de minuni și icoane, / Istorie. Pasiune /, Muzee și edificii de carte, / Ploiești, Târgoviște, Buzău... /Arcadă de ochi peste timp, / Ceasuri străvechi ce bat între ritmuri, / Prezent și Destine.../ Nicolae Simache o amintire vie.” (idem). Practic, acest poem e o schiță de monografie de personalitate, ca, de altfel, întreg capitolul III Amintirile... - Poeme dedicate istoricului, profesorului emerit, mentorului, consăteanului și părintelui meu spiritual N. I. Simache – un ciclu admirabil al fețelor unui om unic care este un artizan fără pereche în domeniul patrimoniului nostru cultural-literar- istoric si un om cu totul deosebit care reușește să se transfere spiritual- creativ într-un medium – pupila sa literară, Elena Oprea. Într-un anume sens, structurarea volumului de poeme „Aș vrea clipa”, Editura Bibliotheca, Tgv., 2021 în patru capitole, acestea făcând posibilă, printr-o percepție postmodernă, vie, constantă a imaginii artistice o fuziune perfectă printr-o temă comună-umanul și oferă, în plus, o panoplie ce se desface ca o carte a vieții pe cele patru paliere iar toate acestea se construiesc, în mod virtual, în jurul personalității lui N. I. Simache, dar aruncând o ancoră în prezent (Capitolul IV „Coropișnița”) unde pandemia face victime fără număr, unde umanitatea se confruntă cu un coșmar apocaliptic Iată o imagine vibrantă a unei omeniri cutremurată de moartea produsă de virusul Covid 19 unde femeia, ctitor al omenirii are un rol definitoriu: „Orizont de biserici, / Arcușuri plâpânde, / Amintiri tremurânde, / Armată de medici, / Făclie, speranță, / Iubire de viață. / Bat clopote... / Ochi de iubite, comete albastre / Pătrund în mușcate / Ca voci fredonate, / Pe câmpuri uitate. / Soldații cu săbii, / Cu frunți de catarge / Cu mâini de hotare / Păzesc Omenirea / Infinitul de templu / Delirul din oase / Femeia - Zidire a Lumii / Se-nalță ca fulgerul / Anotimp de Înviere, / Bat clopote-n inimi, / Ninsoare flămândă / Jar de răspântie, / Tăceri de cuvinte.” („Bat clopote...”, p. 135) Firește, notă aparte face capitolul III „Amintirile... - Poeme dedicate istoricului, profesorului emerit, mentorului, consăteanului și părintele meu spiritual N.I. Simache-.” O schiță monografică realizată printr-o succesiune fulgurantă de poeme - portret ale mentorului său, crochiuri izbutite prin linii metaforice subtile, o obsesie vie : „Mă însoțește prin vise / Prin timpuri întoarse, / Prin gânduri și spirit, / Prin datini lăsate.” („Amintire vie”, p. 113). Cine este, de fapt, N.I. Simache? Poeta reușește din cuvinte metaforă, dar și din elemente de relativă prozaicitate să tulbure memoria urmașilor acestui spirit a cărui viață lipsită de viață

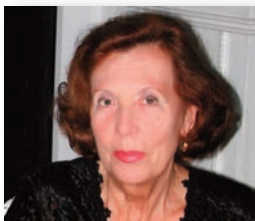
personală, de acel confort minim, s-a jertfit pe sine în a crea posterității un patrimoniu cultural-spiritual excepțional : „Nicolae Simache, / Născut din rădăcini, / Timpane de lut, / Tăceri de istorie, / Amintire Vie, / Temelie de Eroii, de Credință, / Istoria vine din glie, / Din vocea de prunc legănată, / Din corzi de iubire uitate. / Privesc prin oglinda de vise, / Prin ceața de oameni, / Prin cerul albastru, / Făcător de minuni și icoane. / Istorie, Pasiune, / Muzei și edificii de carte, / Ploiești, Târgoviște, Buzău... / Arcadă de ochi peste timp, / Ceasuri străvechi ce bat între ritmuri, / Prezent și Destine.” (idem). Mentorul său spiritual, N.I. Simache, e acea muză care-i dă aripi poetei și lumina drumului ce-l are de parcurs : „Într-o noapte albă / Munții și-au clătinat aripile, / Pădurile și-au aplecat fruntea, / Iar Tu / Ai plecat într-o lume de stele. / De atunci, / Te cauți printre monedele vechi. ... / Dar umbra ta / Rătăcește prin veacuri / Și-mi aduce ecoul : / „Sunt aici. Sunt făclie.” („Flacăra nopții”, p.112). Oricum am privi lucrurile, d-na Elena Oprea – Câmpina se situează într-o firească descendență literară pe linia Văcăreștilor, a lui Creangă sau Sadoveanu care evocă chipuri de dascăli ce au sădit în sufletul lor ideea de continuitate a spiritului testamentar. Într-o succintă postfață, ea își definește profilul moral de scriitor angajat în proiecte de înaltă idealitate morală-spirituală : „Poezia se întinde de la concretul cotidian până în universul contemplativ astral – cosmic; o poezie autentică, trăită, simțită prin coardele fine ale inimii, printr-un stil confesiv personal, cald, sensibil de o uriașă vitalitate. Eul lăuntric provine din ancestral, conștiință raportată la etică, la moralitate, la Divinitate, la sentimente pure trecute prin filtrul unui suflet intangibil cu Răul.”, p. 144. Iată cum înțelege poeta să transpună ideile din acest demers teoretic într-un expresiv discurs liric unde rostul poeziei trăite trebuie să-și găsească fundamentul în iubire : „E greu să-nțelegi iubirea / Ascunsă în inimă și scut, / Apărător de priveliști, / De tot ce crezi într-un sărut. / Enigmă de sălaș în minte, / Zid de cuvinte în destin, / Taina de vindecare și durere, / Stâlp neclintit în creier și lumini. / Luciditate, mângâiere, / Drumuri de apă și de foc, / Nevoie de iubire, de trăire / În spațiu – magistrală de profet. / Iubirea e înscrisă în credință, / În ursitori, în mitul de ninsori, / În Răsărit de Soare peste stânci, / Pe cruci sfințite la răscruci.” („Nevoie de iubire”, p. 31.). Negreșit lucru, Elena Oprea – Câmpina descinde din amforele poeziei simboliste macedonskiene unde corespondențele beaudelairene anabolizează senzorial trăirile afective : „Mă trezesc pe un pat, / Cu liliac înflorit, / Ca un cearșaf de rouă / Aruncat peste spuma de mare, Strălucind ca ochii iubite, / De liliac alb, mov, albastrui. / Mirosul pătrunde în trupul firav, / În glasul de fată, de cristal și suav, / Prunc înviat în plantă uitat. / Miros de liliac, miros de divin / Se-mprăstie-n lume cu pași de străin. / Feerie de liniște, liliac înflorit, / Alb, mov, albastrui. / E liliac de iubire, liliac de sărut.” („Liliac de sărut”, p. 23). E aci, ca de altfel în mai toate poemele sale, acea stare de regăsire a poeticului din Eu, ba, mai mult, un autopoortret filigranat în percepțiile ascunse ale firii umane. Și, totuși, această corespondență generatoare de armonie e doar o

stare nu și o certitudine a liniștei, fiindcă poeta redescoperă drama interioară a antagonismelor dintre materie și spirit în poemul „Zidul”, p. 20-21 : „E un zid – rațiune / Între spirit și trup / Ca o stâncă de piatră / Ca un braț în neant, / Cu tuneluri ce urcă, / În ecouri de glas. / Acest zid de iubire / E o poartă-destin, / E o clipă din somnul, / Rezemat în Divin.” Fără doar și poate, Elena Oprea-Câmpina este o poetă a iubirii. Textualizând mirajul prieteniei dintre George Topârceanu și Otilia Cazimir, retrăind mirabila legătură amoroasă dintre cei doi, d-na Elena Oprea-Câmpina transmite prin versurile poemului închinat celor doi „Închide fereastra!” o calmă și dulce reverberație ce o poate declanșa ființa superbă a iubitei marelui poet al plânsului florilor năpădite de ger : „Închide fereastra, iubito! / Mirosul de liliac de afară / Pătrunde adânc în inima mea; / Aș respira întregul parfum, / Pajiști și orașe pierdute, / Văi adâncite, păduri liniștite; / Case - perdele de gheață, / Râuri – oglinzi arzătoare, / Umbletul tău regăsit, / Crengi de liliac înflorit. / Dragostea – verticală de simțuri, / Drumuri de fier – pleoape deschise / Nemărginiri de fiorduri / Strigăte de pescăruși pe creste de valuri; / Lasă-mă singur, iubito! / Să sorb întregul tău univers.” Poeta, profesoară de limba și literatura română, Elena Oprea-Câmpina este susținută și de o platformă teoretică-critică care în capitolul II „Vis și adevăr. Poezia - ochiul interior al artei” se materializează ca idee în cele 12 poeme. Astfel, printr-o contemplație vie a Eului poetic, aceasta se definește narcisist drept regină a poeziei : „Loc hărăzit / Unde mă simt Regină / Stăpână pe simțirea divină din artă / Strălucire de gânduri, de contemplații, / De dimineți cu flori urcătoare, / De sfere cu ochii de veghe, / Mușcate înviorate-n ferestre, / Brândușe, zambile albastre, / Pomi înfloriți, cupola de fluturi / Ce curg ca un râu de temple în suflet.” („Regină de suflet. Regină de artă”, p. 91). Sunt detaliate universurile consonante structurii psihologice a poetei : universul imagistic - o lume a barocului coloristic : „Arabescuri cu motive orientale, / Profire de imaginație / Marmorate în fildeș : / Creuzete de topire în flăcări alamă, cupru și aur : „universul casnic („regină a casei”), un univers floral, casnic, cu trimeteri indirecte la un poem al dulceațurilor mineralizate al lui George Călinescu acel univers cu „Masa împodobită cu tacâmuri de argint, / Farfurii unicate, cristaluri alese / Cupe de vinuri, cești aurii” („Relaxare”, p.93). Arta, în viziunea poetei, presupune libertatea absolută pe un teren unde porumbelul, simbolul păcii este în același timp semnul eternității vieții, eternitate una cu credința, una cu arta cu truda artistului : „- Artistul - / Libertate, credință, / Colinde de porumbei, / Aripă de iubire spre cer, / Idei însetate, / Zvâcniri de extaz, / Zboruri printre lacrimi și copaci solitari, / Nuntă pe câmpie înverzită, / Curcubeul – stare de lumi, / Zid de cuvinte, / Eternitate de vise aprinse.” („Eternitate”, p. 95). Acest portret și-l reconsideră ca fiind unul pe care cu dreptul îl merită, fiindcă întreaga sa ființă e una cu cea a zbaterii poetului dreptate, libertate și credință.

Giordano Bruno

Vavila POPOVICI

„Mai bine o moarte demnă și eroică, decât un triumf necinstit și mârșav.” - Giordano Bruno

Giordano Bruno (1548–1600) a fost filozoful, cosmologul și matematicianul italian din epoca Renașterii care a susținut heliocentrismul lui Copernic, dar a mers mai departe, afirmând că universul este infinit și populat cu multe „lumi” asemănătoare sistemului solar. Deși a fost călugăr pentru o vreme, unele dintre ideile sale au fost considerate eretice. A sfârșit condamnat de Inchiziție și ars pe rug din cauza încăpățânării cu care și a susținut ideile neortodoxe, într-o vreme în care atât Biserica Romano-Catolică, cât și Bisericile Reformate afirmau cu și mai multă forță principiile rigide aristotelice și scolastice, în bătălia pe care o duceau pentru evanghelizarea Europei. Concepția sa panteistă și convingerea asupra infinității universului, au făcut ca numele lui să devină sinonim cu cel de victimă a obscurantismului. Astăzi, Giordano Bruno este considerat un simbol al libertății de gândire.

Bruno a fost fiul unui mercenar. A primit numele Filippo la botez, iar mai târziu a fost supranumit Il Nolano (în italiană, cel din Nola), după orașul său natal. În 1562 a plecat la Napoli, pentru a studia științele umaniste, logica și dialectica (argumentația). În 1565 a intrat în ordinul călugărilor dominicani, la mănăstirea San Domenico Maggiore din Napoli, luându-și numele Giordano. În mănăstire a studiat filozofia lui Platon și Aristotel, precum și operele teologice ale lui Toma din Aquino. În 1672 a fost uns preot al Ordinului Dominican, la Napole, unde studiase. Fiind încă din tinerețe un gânditor liber și un non-conformist, este nevoit în 1575 să fugă din mănăstire, pentru a scăpa de acuzațiile de erezie ce îi erau aduse.

Amenințat cu un proces de erezie din cauza vederilor sale, în 1576 fugă la Roma unde duce cea mai agitată viață, și ajunge la Geneva, unde îmbrățișează Calvinismul. Scenariul se repetă: este arestat, excomunicat, reabilitat, și lăsat să plece în Franța. La Paris (1581) găsește un mediu propice și un post de profesor de filozofie, sub protecția regelui Henric al III-lea. Fire nestăvilită, pleacă la Londra, apoi la Oxford, unde se lansează în polemici aprinse cu savanții englezi. În această perioadă începe să scrie „Dialogurile” – în care își va expune sistematic filozofia – șase la număr, trei cosmologice și trei morale. În 1586 se întoarce la Paris, intră în conflict cu autoritățile bisericești și fugă încă o dată, acum în Germania, unde răătăcește dintr-un oraș în altul și, în 1590, se oprește la Frankfurt. În august 1591, invitat de patricianul venețian Giovanni Mocenigo, se întoarce în Italia. Bruno încerca, de

fapt, să ajungă într-o academie unde să și expună teoriile, și aflase că era vacantă catedra de matematică de la Universitatea din Padova. S-a dus imediat la Padova și la sfârșitul verii lui 1591 a început să țină prelegeri private pentru studenții germani, scriind „Prelegeri de geometrie” (Praelectiones geometricae) și „Arta deformării” (Ars deformationum).

Când s-a convins că n-avea să primească această catedră (care i-a fost oferită lui Galilei în 1592), s-a întors la Veneția și s-a implicat în discuțiile dintre aristocrații venețieni progresiști care, ca și el, erau înclinați spre analize filozofice fără să țină cont de implicațiile teologice ale acestora.

Dar libertatea lui Bruno a fost curmată când Mocenigo – dezamăgit de lecțiile particulare de arta memoriei pe care i le dăduse savantul, și enervat de intenția acestuia de a se întoarce la Frankfurt pentru a publica încă o carte – l-a denunțat în mai 1592 Inchiziției venețiene, pentru teoriile sale eretice. Bruno a fost arestat și judecat. S-a apărut recunoscând că a făcut greșeli teologice minore, dar punând în evidență caracterul mai degrabă filozofic decât teologic al doctrinei sale. Procesul părea că intrase pe un făgaș favorabil lui Bruno, dar Inchiziția de la Roma a cerut extrădarea sa. Pe 27 ianuarie 1593 savantul a fost întemnițat la palatul roman al Sant’Uffizio (Sfântul Oficiu al Inchiziției).

Procesul de la Roma a durat șapte ani. La început, Bruno s-a apărut ca și la Veneția, negând orice interes pentru problemele teologice și reafirmând caracterul filozofic al speculațiilor sale. Apoi a făcut o încercare disperată de a demonstra că teoriile sale nu erau incompatibile cu concepția creștină despre Dumnezeu și creație. Inchizitorii însă i-au respins toate argumentele. În cele din urmă, savantul a declarat că nu are nimic de retractat și că, nici măcar nu știa ce voiau ei să retracteze. Papa Clement a ordonat atunci să fie condamnat, ca nepocăit și eretic încăpățânat. Sentința i-a fost citită oficial pe 8 februarie 1600, iar el le-a spus judecătorilor: „Probabil că vouă vă e mai frică de condamnarea mea decât îmi este mie”. Peste nouă zile, a fost dus la Campo de’ Fiori cu un căluș în gură și ars de viu.

Ideile lui Bruno sunt cuprinse în cele șase dialoguri: *Cena de le ceneri*, *De la causa, principio e Uno*, *De l’infinito universo e mondi*, *Spaccio de la Bestia trionfante*, *Cabala del cavallo Pegaseo* și *De gli eroici furori*.

În „Cina din Miercurea Cenușii” (*Cena de la Ceneri*, 1584), nu numai că a reafirmat realitatea teoriei heliocentrice, dar a și sugerat că Universul este infinit, compus din nenumărate lumi asemănătoare cu cele din sistemul solar. Sistemul solar este numai unul din nenumăratele alte sisteme care se nasc neîncetat și dispar, guvernate de o singură lege, de o singură putere de suflet universal, de Dumnezeu. În același dialog, a anticipat teoriile compatriotului său italian, astronomul Galileo Galilei, susținând că ar trebui să urmărim învățăturile morale ale Bibliei, dar nu pe cele astronomice. De asemenea, a criticat puternic moravurile societății engleze și pedanteria doctorilor de la Oxford.

În lucrarea „În ce privește cauza, principiul și unul” (*De la causa, principio et uno*, 1584) a elaborat teoria fizică pe care se baza concepția sa despre formă și materie care sunt strâns

unite și constituie unul. Astfel, el reducea dualismul tradițional din fizica aristotelică la o concepție monistă asupra lumii, care implica unitatea de bază a tuturor substanțelor în unitatea infinită a Ființei: Există un minimum metafizic, monada, substanța individuală, universul constând din substanțe individuale, și activitatea sa de a face să se nască și să dispară indivizi. Fiecare din monadele universului este o oglindă a lumii, este întregul și totuși un lucru deosebit de toate celelalte.

În lucrarea „Despre universul infinit și despre lumi” (De l’infinito universo e mondi, 1584) Bruno spune: „Ați putea să mă întrebați de ce lucrurile se schimbă? Vă răspund că schimbarea nu este căutarea unei alte existențe, ci a unui alt mod de existență. Și în aceasta stă deosebirea între univers și lucrurile universului: cel dintâi cuprinde toată existența și toate modurile de existență; iar între celelalte, fiecare are toată existența, dar nu toate modurile de existență; și într-adevăr, fiecare dintre lucrurile universului nu poate să aibă toate însușirile și toate accidentele, deoarece multe forme sunt incompatibile în același substrat, fie pentru că sunt contrarii, fie că aparțin unor specii deosebite; (...) Universul cuprinde în întregime toată existența, deoarece dincolo și în afara de existența infinită nu este nimic care să existe, pentru că față de univers nu există un afară și un dincolo; fiecare dintre lucrurile individuale însă, cuprinde toată existența, dar nu în întregime, deoarece dincolo de fiecare sunt altele nenumărate. Așadar înțelegeți că totul este în tot, dar nu în întregime și în toate modurile în fiecare lucru individual. Înțelegeți deci, de asemenea, că fiecare lucru este Unul, dar nu întru același mod. Iată de ce nu se înșală acela care spune că existentul, substanța și esența sunt una; întrucât această unitate este infinită și fără margini, atât ca substanță, cât și ca durată, ca mărime și ca energie, ea nu are calitatea unui principiu, nici a ceva ce ține de un principiu; căci dacă fiecare lucru se confundă în unitate și în identitate, vreau să spun în una și aceeași existență, aceasta înseamnă că el dobândește însușirea absolutului, iar nu a relativului”.

„Este așadar de ajuns să știm că există întinderi infinite și un spațiu cuprinzător, care conține și pătrunde totul. Sunt în acest spațiu nenumărate corpuri lumești asemănătoare lui, și nici unul nu este mai în mijlocul universului decât celălalt, deoarece acest univers este infinit, și este deci fără centru și fără margini; raporturile acestea există pentru fiecare din aceste lumi, în parte, care sunt în univers în felul pe care l-am arătat altădată și îndeosebi atunci când am demonstrat că există anumite centre, cum sunt sorii, focurile, în jurul cărora își desfășoară drumul lor toate planetele, pământurile, apele, așa cum vedem că în jurul acestui soare apropiat de noi se învârtesc cele șapte astre rătăcitoare; după cum am demonstrat de asemenea, că fiecare din aceste astre sau aceste lumi, rotindu-se în jurul propriului său centru, produce aparența unei lumi nemișcate și continue care atrage după sine toate corpurile care se văd a fi astre, care pot fi astfel, și face să se rotească în jurul ei, ca centru al universului. Astfel încât nu există o singură lume, un singur pământ, un singur soare, ci există atâtea lumi câte lămpi luminoase vedem în jurul nostru; și nici ele nu sunt mai mult sau mai puțin în cer și în loc și în spațiu, decât este lumea noastră în spațiu, într-un loc și în cer. (...) Așadar, nenumăratele și principalele părți ale universului sunt infinite, au aceeași înfățișare, același chip,

aceleași drepturi, putere și acțiune”, mai explică Bruno.

„Alungarea bestiei triumfătoare” (Spaccio de la bestia trionfante, 1584), primul dialog din trilogia sa morală, este o satiră la adresa superstițiilor și viciilor contemporane, fiind și o critică virulentă a eticii creștine – mai ales a principiului calvinist al salvării numai prin credință, căruia Bruno îi opune o viziune exaltată a demnității tuturor activităților umane.

„Cabala calului Pegas” (Cabala del cavallo Pegaseo, 1585), similar cu dialogul precedent, dar într-o cheie mai pesimistă, conține o discuție despre relația dintre sufletul omului și sufletul universal, ajungând la negarea individualității absolute a celui dintâi.

În „Pasiunile eroice” (Gli eroici furori, 1585), Bruno recurge la imaginarul neoplatonic pentru a trata despre atracția resimțită de sufletul omului de a se uni cu Unul infinit și îl îndeamnă pe om să cucerească virtutea și adevărul.

Astfel, Bruno îl depășește pe Copernic, susținând infinitatea universului: Noi nu putem gândi cu mintea noastră că universul ar avea undeva o limită, că dincolo de limita pe care am gândi-o, n-ar mai fi spațiu. Universul este infinit și numai un univers infinit se conciliază cu ideea de Dumnezeu, a cărui activitate infinită nu poate să se desfășoare nestingherită decât într-o lume infinită. Atât din punct de vedere spațial cât și din punct de vedere temporal. Sistemul solar este numai unul din nenumărate alte sisteme care neîncetat se nasc și dispar, guvernate toate de o singură lege, de o singură putere de sufletul universal, de Dumnezeu. Ființa supremă nu este, după Bruno, în afară și mai presus de lume, ci într-însa, o pătrunde și o conduce teleologic. Dumnezeu este immanent lumii și este activ în orice parte a ei. Nu există nici o deosebire între diferitele părți ale lumii, ci toate sunt de aceeași natură și de aceeași valoare căci toate sunt deopotrivă străbătute de aceeași forță cosmică divină. Universul este imobil, deoarece fiind infinit, nu are unde să se miște, mișcarea nu se întâlnește decât în interiorul universului. Fiind infinit, universul nu poate avea un centru sau îi putem fixa un centru în orice punct al lui. „Fiecare stea, spune Bruno, se învârtește liber prin viața ei proprie, în jurul propriului ei punct central și în jurul soarelui său”. Mișcarea corpurilor cerești el o explică printr-o forță atractivă bazată pe înrudire, forță ce face posibil echilibrul între ele.

Bruno afirmă că Divinitatea face și desface totul în univers. Scopul ei suprem este perfecțiunea universului, realizarea tuturor formelor posibile din lumea sensibilă. Tot ceea ce se întâmplă își are cauza în Dumnezeu și orice scop este realizat numai prin Dumnezeu. Căci Dumnezeu este în același timp și cauza primă și scopul lui ultim. Substanța divină creează mereu noi opere, în forme mereu altele, așa cum artistul creează noi opere. Asta nu înseamnă că ea însăși se schimbă. Nenăscută și nepieritoare, infinită și absolută, ea este în esența ei neschimbătoare. Numai lucrurile particulare se nasc, cresc și mor, se dezvoltă și se perfecționează și apoi dispar, pentru a face loc altor lucruri particulare. Mizeria, durerea și moartea privesc numai părțile universului, nu întregul lui. Căci universul în întregul lui este perfect și nu-i lipsește nimic. În ansamblul universului domnește armonia. În realitate nu există nici devenire, nici moarte, căci substanța divină rămâne pururea identică cu ea însăși. Dar substanța

→ Continuare în pag. 33

Din Unsprezece antologii, unsprezece autori + bonus unsprezece editori de nota 10

Ion Iancu Vale, Pietroșița - Târgoviște, se consideră un "înger sechestrat" într-o poezie și "Climate literare" (revista pe care o face și desface și pe internet, vă rog a o vedea, că merită!), prieten cu "Lupii la mare", un "răzvrătit notoriu", geolog, strungar, jurnalist...și "poet hiper-realist."

Iată un poem "Cântecul Cântecelor" din slăvita în eternitate antologie „Almanah Mihai Eminescu”, Editura Macarie, Târgoviște, 2004, de 400 pagini A4, a mult împătimitului întru scrisul românesc și truditorei lui de oriunde, credinciosul slujbaş al literaturii române și editor, Mihail I.

Vlad, poem la pagina 263, de Ion Iancu Vale:

Mihail I. Vlad

„Decebal și Menumorut/ și Ștefan și Mihai/ și tot omul de rând/ din vremea lor și de apoi/ după o zi de muncă/ sau de luptă/ cântau la frunză și la fluier/ sau pur și simplu din gură/ cântau de bucurie,/ de jale,/ de-nstrăinare, de dor/ și alte doiniri/ cântau molcom sau cu patimă/ senini sau întunecați/ cu ochii mereu de culoarea speranței/ și a trebuit să crape cerul și pământul/ și Dumnezeu a binevoit/ (cum doar rar o mai face)/ să se inspire și să creeze/ ceva ca nimic altceva/ să-l creeze pe Eminescu/ Cântecul Cântecelor Românești/ care dacă ar renaște ar zice/ tot de dor și de celelalte,/ dar mai ales ca în nici o altă Doină/ ne-ar plânge de milă și s-ar dezice.”

A consemnat **Florin Grigoriu**

→ Continuare din pag. 32

divină se manifestă și acționează recurgând la contradicții. Cu ajutorul acestora forța divină produce multiplicitatea lucrurilor pe care le vedem, așa cum artistul, întrebuițând culori, linii și tonuri creează opera de artă unitară și armonică. Dumnezeu este și el în contradicție, înfățișându-se ca infinit mare, dacă privim universul în totalitatea lui, fără limite în spațiu și fără început și sfârșit în timp. Se înfățișează ca infinit mic, dacă-l privim ca germen individual determinant al oricărui lucru finit, căci fără determinarea individuală nu poate fi gândită viața.

Conform gândirii lui există trei infinituri mici: punctul – principiul liniei, începutul și sfârșitul ei; atomul principiul corpului. Există un minimum metafizic – monada, substanța individuală, căci din substanțe individuale constă universul și întreaga lui activitate stă în a face să se nască și să dispară indivizi. Monada este divinitatea însăși. Fiecare din monadele universului este o oglindă a lumii, ea este în același timp întregul și totuși un lucru deosebit de toate celelalte; pretutindeni este aceeași forță cosmică și totuși într-o altă înfățișare.

„Ne place sau nu, noi singuri ne croim viața. Născându-ne pe lumea aceasta, cedăm ușor iluziilor, simțirilor, credem în ceea ce vedem. Ignorăm cât de surzi și orbi suntem. Atunci ne asaltă frica, și uităm că suntem divini, că am putea schimba cursul rău al întâmplărilor”, spunea tot Giordano Bruno.

Deși nu a activat în mai multe domenii și nu a făcut cercetări largi precum Tycho Brahe, Galileo Galilei sau Copernic el a avut o previziune mult mai clară și chiar

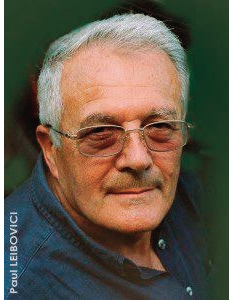
îndrăzneță pentru acele vremuri, reușind prin scrierile sale să se impună în rândul celor mai mari astronomi ai vremii.

Scriitorul și filozoful Will Durant menționează undeva în cartea sa „Renașterea”, că la Napoli se afla în acea vreme filozoful italian Telesio (1509-1588), primul care a combătut aristotelismul medieval, și care spunea că materia este acționată de două forțe: căldura care provine din cer, și frigul care se ridică din pământ; căldura produce expansiunea și mișcarea, iar frigul produce contractia și repausul. Din acest conflict ar rezulta esența intimă a oricărui fenomen fizic. Ele decurg potrivit unor cauze naturale și legi inerente, fără intervenția vreunei divinități. Giordano Bruno și alți câțiva filozofi au împrumutat câte ceva din aceste idei. Biserica la acea dată mai avea un anumit grad de liberalism, întrucât i-a îngăduit lui Telesio să moară de moarte bună. Însă, cu doisprezece ani mai târziu, Inchiziția l-a ars pe Bruno pe rug.

Gândirea sa a influențat filozofia din timpurile ce i-au urmat, în special pe filozoful olandez Baruch Spinoza. Concepția panteistă (identificarea divinității cu întreaga materie și universul) și optimistă a lui Bruno a cucerit și entuziasmat, mai cucerește și entuziasmează.

La locul martiriului său, în piața „Campo dei Fiori”, administrația orașului Roma l-a ridicat la sfârșitul secolului al XIX-lea o statuie, dedicată libertății de gândire. La 400 de ani după executarea sa – 17 februarie 1600, Biserica Catolică, prin glasul papei Ioan-Paul II, și-a exprimat „profunda durere”, regretând eroarea comisă prin condamnarea la moarte a lui Giordano Bruno.

PLIMBARI RECREATIVE

PAUL LEBOVICI

Străzile s-au îmbâcsit cu ziduri înalte, drepte și aproape uniforme. Etaj peste etaj, balcoane din care vederea o poți îndrepta doar spre alte ziduri, ba chiar mai țuguete direcționate spre înălțimile cerului. Urcăm cu liftul până în la etajul unde este apartamentul. E drept că planul împărțirii camerelor a fost executat întocmai, iar mobilatul e agreabil. Biblioteca și tablourile atârdate pe ici, colo îmi luminează inima și gândurile se îndreaptă spre artistul creator. În acest plăcut confortament ne petrecem ore peste ore, cercând să ne ducem o viață cât mai plăcută. Lectura, desigur face parte integrantă din viața noastră particulară la care ași putea adăuga convorbirile atât telefonice cât și cele prin mail. Cât despre Televizor... Aceasta e o latură mai obscură a vieții, pe care încercăm s-o înlăturăm pe cât posibil. Știrile pătrund, desigur, fără voia, aprobarea familiei, ori cât am fi de prevăzători... mai ales în aceste zile în care temperatura nu ne dă odihnă. Când zorii zilei, prin razele soarelui nestâmpărate care pătrund, fără voie în fiecare colț al apartamentului, semnele începutului unei noi lupte cu diverse probleme care adeseori nu au legătură directă cu noi, ne întunecă uneori mintea, vederea... la ora fixată a dimineții, familia își îndreaptă pașii spre locul de muncă. Fie cu un mijloc de transport personal sau colectiv, căutând, pe cât posibil, să fim la timp în anturajul colegilor schimbând impresii, zâmbete înainte de a deschide filele adesea, bine marcate,, ale programului. Locul e bine cunoscut aflându-se într-unul din blocurile amenajate special pentru diversele instituții care și-au amenajat –după specificul propriu, camerele cu inventarul necesar profesiilor. De altfel, de-a lungul anilor s-au creat și legături prietenești. Pauzele adesea comune, sunt folosite pentru conversații, schimb de păreri și planuri pentru odihna de la SFÂRȘITUL SĂPTĂMÎNII. Ierusalimul – nu are ore de odihnă. E veșnic în atenția oaspeților – vizitatorilor care sosesc fie din diverse puncte cardinale ale țării și mai cu seamă a „oaspeților străini,, dornici a cunoaște, a se confrunța cu paginile istorice a „nemuritoareii cetăți ,,a unicului loc din univers,, IERUSALIM,, Doar, noi băștinașii, încercăm să ne abatem spre crângurile, pădurile care înconjoară și apără cu o conștiinciozitate demnă de „istoricul IERUSALIM”. Planurile pentru sfârșit de săptămână, încep să ne preocupe. Uneltele curente, ne îndeamnă la reîmprospătare :auto, bicicletele și mai cu seamă echipamentul pentru o excursie prin văile și munții din apropiere. Cele mai interesante și frumoase zile –fie a

unui concediu, dar și la sfârșit de săptămână. petrecem într-o excursie prin împrejurimile sale. Acolo, pe cărările dintre arborii stufoși, mă ademenește parfumul unei vegetații bogate, diverse, vii care întărește nu numai puterile ci și speranțele. Două cărări înconjură parțial muntele. Una de aproape 8 km. Cei care doresc să se antreneze, să-și îmbospăteze forțele pregătindu-le pentru viitoarele zile de muncă, îi găsim printre lanurile de verdeață combinate cu soiuri de flori multicolore și plăcut mirositoare. Privirile acestor oaspeți, înseninate, fețele îmbujorate. Adesea am întâlnit grupe de tineri pe potecile din preajma munților ierusalmitici, urcând și coborând împletind cântece a căror ecouri au puterea defrișării. Glasurile lor răsunau până departe pe crestele pline de prospețime ale munților din preajma Ierusalimului. Și unde mai pui, grupele de oaspeți sosiți din lume care-și caută un petec de pământ „sfânt” de pe care să poată oferi minții și sufletului lor ore de închinare. Har Hataiasim este o mică parte, o regiune „de păstorie” din inima munților ierusalmiteni. Muntele e folosit și de Școala de aviație care pregătește „viitorii noștri aviatori”. Rezervația naturală din preajma Ierusalimului este specifică regiunii Iam-Hatihon (Marea Mediterană). În această dăinuiesc pomi a căror rădăcini au o culoare roșiatică. În mijlocul acestei naturi deosebite se înalță ANDARTA (Statuia) închinată eroilor aviației israeliene, pe parcursul anilor. Pădurea înconjurătoare dă senzația, vizitatorilor a unei „păduri protectoare” a celor căzuți în apărarea patriei „ISRAEL”. Muntele EITAN se impune prin soiul arborilor de „OREN” a fâlniciei, semeției acestora. Muntele EITAN se află pe șoseaua care leagă Tel-Avivul de Mevaseret Sion și Beit Ha, ZAIT (Casa măslinului) E parte integrantă din m-ții Ierusalmiteni. Terenul din jurul muntelui e străbătut ori cu picioarele și adesea de bicicliști. Întinderea e bine amenajată pentru excursioniști care-și măsoară puterile pe timp de trei ore, înconjurând muntele Eitan. Drumul a fost pregătit de KKL și destinat miilor de turiști care-și petrec vremea, sorbind cu pasiune întreaga atmosferă înconjurătoare. În jurul locului rezervat automobilelor, denumit „STAF” se găsește pădurea de Oranim, broșimi (chipăruși), iar râul Tzuba strălucește în lumina soarelui. Spre seară vizitatorii întâlnesc cerbi, vulpi, șacali. Cu cât ne apropiem de Moșavul EVEN Safir, ne întâmpină la câțiva km, clădirea spitalului Hadasa. Nu era pentru prima dată când această natură cu toate bogățiile a fost cuprinsă de incendiu necruțător. Cu toate că de-a lungul vremii s-au depus eforturi nu numai materiale de a îmbunătății apărarea naturii din preajma Ierusalimului, iată „o nouă flacăra” care s-a transformat într-un incendiu periculos cuprinzând pădurile cu plantele, arborii semeți, animalele care-și găsiseră „culcușul” printre fâlnicii arbori. Păsările și-au luat zborul în diverse direcții căutându-și cuiburi de popas vremelnic. Lupta cu incendiul – acest dușman care pe parcursul vremii, nu odată și-a arătat puterea distrugătoare. „IERUSALIMUL” cu splendidele împrejurimi s-a dovedit – nu odată-că nu poate fi învins, înghițit de flăcări dușmănoase „Ierusalimul se renaște mereu îmbospătat și plin de viață „Iar noi – generații, după generații – prețuim acest fenomen,, IERUSALIM și natura înconjurătoare”

Despre moarte ca necesitate Adevăr, și patimile omului sub imperiul orgoliilor

Nicolae BĂLAȘA

Din capitolele anterioare lăsam să se înțeleagă faptul că viața este un efort continuu, o permanentă încercare peste care omul, de când este om pe fața pământului, a trebuit să treacă. Nu mori imediat venirii tale în lume, nu ai decât să trăiești! Pentru asta, stai de vorbă cu moartea, te tânguiești cu ea, iar la un adică, îi dai și peste bot. În cele din urmă, devii înțelept, cazi la pace și dai Cezarului ce e al Cezarului, iar lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu. Pe de altă parte, când uiți de moarte, ești un om pierdut. În acest sens, pentru om, păstrarea sensului existențial este o necesitate și nu un moft. Alături omului, marile religii ale lumii au proclamat, drept sprijin, un fel de garanție a sacrificiului său, fie învierea de apoi, fie reîncarnarea etc. În acest context, și sensul existențial, și învierea sau încarnarea sunt, cum am spus, pe de o parte, puntea între venirea și plecarea noastră din lume, punte pe care trebuie să rămânem în echilibru, pe de altă parte, momeala, sâmbure de speranță a desăvârșirii noastre într-un prototip mai puțin cunoscut nouă. De exemplu, hindușii de pe Valea Gangelui, chiar dacă văd reîncarnarea ca pe o pedeapsă, totuși, revin în lume, se reîncarnează și iar se reîncarnează până ce redevin crâmpee de lumină din lumina supremă. În acest sens, morala și trăirea lor în moralitate, spre purificare, este scopul suprem al vieții. Sub cupola creștinismului, cu aproape aceleași mijloace, poți aspira, prin iubire, la viața veșnică, într-un Dumnezeu, astăzi hulit cu peste de măsură. Partea practică a religiei, pentru oricare comunitate sau popor, stă în asigurarea, fără prea mari costuri, a păcii și a unei anume ordini sociale. Partea bună, ce izvorăște tot din religie și mai ales din legile morale ale sale, stăruie la nivelul devenirii spirituale, ce înseamnă, în primul rând,

recunoașterea imperfecțiunii noastre, în genere, a omului contingent. În măsura în care nu avem revelația sau nu suntem inspirați, intuim că există un Adevăr absolut, adevăr spre care tindem, chiar dacă omenirea, până acum, nu a avut acces. Cu toate acestea, marea sa utilitate stă tocmai în puterea de a ne raporta la El, etapizând emergența. Pentru Țuțea, Adevărul suprem este Dumnezeu și se poate afla doar din Biblie, nu din știință. „...dacă scoți Biblia din Europa, atunci Shakespeare devine un glumeț tragic” (...) „Shakespeare pe lângă biblie, eu demonstrez asta și la Sorbona, e scriitor de Găiești” (...) Fără Biblie, europenii, chiar și laureații premiului Nobel, dormeau în crăci. Știința și filosofia greacă sunt foarte folositoare, dar nu sunt mântuitoare”. Personal, nu spun că acest Socrate al românilor ar avea dreptate 100%, nu vreau să supăr, însă nu întâmplător în paginile anterioare și în alte scrieri ale mele, aminteam spusele sale: „puneți-l pe Dumnezeu în capul mesei și lucrurile capătă sens”. Afirmam aceste cuvinte, cu suficientă convingere, câtă vreme, pe lângă gânditorul român, Thales din Milet, om de știință și mare filosof în Grecia Antică, proclama, cu aproximativ 500 de ani înainte de Cristos, existența unui singur principiu al tuturor lucrurilor, în înțelegerea lor.

Revenind la emergență, la „curgerea” permanentă, sugerată de Heraclit și pomenită de noi în capitolul anterior, cu graba specifică omului modern, putem trage concluzia conform căreia și știința, și toate cele ce sunt pe fața pământului, sunt curgere. Particularizând, am spune că și știința atrnscede, uitând de faptul că în urma experimentului științific, obținem, de obicei, ce ne-am propus, adică o nouă cunoaștere, pe care, urmare a unei sinteze, o adăugăm, de fiecare dată, cunoașterii deja existente. Altfel spus, știința ar putea fi transcendentală, la fel ca și metafizica, chiar obiectele experimentate, sunt total diferite.

Pe de altă parte, se poate observa cu ochiul liber că timpul, (prin raportare la ceva, altfel devine noțiune goală de conținut) și el curgere, distrugere. Munții se tocesc, râurile seacă sau își schimbă cursul... Chiar și piramidele din Egipt, a căror construcție rămâne o enigmă, se modifică. Mai convingător, în natura, oarecum oarbă, firul de iarbă încolțește, bucură sau se bucură pe el însuși de verdele crud, se înalță, crește și rodește, apoi se usucă și dispare în pământul din care s-a ridicat spre cer. Totul, spre a răsări din nou. Într-o astfel de situație, curgerea în sensul pozitiv al cunoașterii științifice, devine ardere, trecere prin foc, spre aceeași devenire. În această situație, dincolo de toate teoriile adevărului, teorii pe care le-am trecut în revistă în

dezbatere anterioare, ne întrebăm care este adevărul?

După adevărul (de) corespondență, pus în evidență de pe vremea lui Aristotel și a lui Platon, insuficient chiar și în timpul lor, atunci când dispărea „corespondența”, (ca să înțelegem ce e aceea corespondență, luăm un exemplu simplu: „Țarul Rusiei era un om sociabil” Nu putem declara ca adevărată propoziția anterioară, câtă vreme nu o putem demonstra. Or demonstrația ține de „corespondență”, de țară, care nu mai există), pentru depășirea limitelor, dar și pentru a-și puncta vremurile, gânditorii Evului Mediu au emis teoria adevărului dublu: adevărul după credință și adevărul după rațiune. Doar într-o astfel de situație se putea redeschide calea spre filosofie, aflată, ca și acum, într-un fel de criză, însă, în același mod s-a deschis și drumul spre marea bălmăjeală. Adevăruri peste adevăruri, peste ele alte adevăruri, încât, mai nou, s-a ajuns la a decreta drept adevăr, pentru un fel de gură - cască, adevăr suprem, coerența în exprimare, coerență care, nu de puține ori, este goală de conținut. Probabil de aici și ironia contemporană, uneori necesară pentru a ieși din încurcături: „babele evlavioase merg spre absolut rugându-se, filosofii trăncăne silogisme și nu ajung nicăieri”.

În virtutea afirmației lui Blaga, afirmație conform căreia, „omul ar fi cea mai urâtă ființă din univers, pentru că veșnic tinde să devină”, printr-un fel de întoarcere la noi, devenirea, invocată anterior, poate da frumusețe omului sincer atunci când, trăind în demnitate, este, evident, și el demn. Paradoxal însă, demnitatea, în sensul nobil al cuvântului, este, în parte, echivalentă orgoliului specific oricărui individ ce își dorește identitate. Lăsăm la o parte faptul că și părțile negative capătă uneori mult mai multă admirație decât comportamentele normale sau pozitive. De exemplu, Cioran vorbește, în scrierile sale „Despre admirație”, cât de mult se „aplecă” spre un consătean, ce devenise total nepăsător, față de el însuși și față de lumea satului, față de Dumnezeu și lume, în general, din cauza consumului exagerat de alcool. În acest caz, Cioran nu admira raționalitatea, ce ar fi forma manifestă a orgoliului cumpătat, specific omului ce pune preț pe sine și pe munca sa, ci iraționalul ce împinge la autodistrugere. Dar nu doar viciile umane, (consumul de alcool, jocurile de noroc, prostituția, lipsa de măsură, consumul fără noimă, bazat pe împrumut) provoacă distrugere sau autodistrugere. Dacă, demnitatea, nu în sensul de demnitar/demnitate publică, ci în sensul pozitiv, de valoare morală, profesională, atitudine publică, om ce degajă în jurul său iubire și prețuire de semeni, în care își face loc prețuirea de sine, dar, în același timp, și prețuirea de lume spre care, prin ardere interioară,

trimitem lumină, în sens negativ, în cea mai de jos treaptă a orgoliului stă trufia, și ea înfrățită cu răutatea, prostia, egoismul și ignoranța. Trufia, ca orgoliu nemăsurat, încolțește în sufletele întunecate, de joasă speță, observabilă, așa cum am mai spus, printr-un sindrom de supraevaluare la vedere, urmat de pretenții care mai de care. Expresiile lingvistice de forma: „dacă nu eram eu să vă împing de la spate...” sau „fără mine nu existați...” etc., de pe buzele oricărui trufaș, pun în evidență nu profesionalismul și dăruirea, ci întunericul în care se zbate sufletul individului ce crede că i se cuvine totul, oricând, inclusiv iubire, chiar și în condițiile în care este incapabil de a dăruia așa ceva. Dacă orgoliul exagerat dezumanizează, odată ajuns la stadiul de trufie, degenerază, împinge ființa umană spre o tristețe patologică sau spre un anume sindrom neurovegetativ cu pusee schizoidale.

Într-o relație de dragoste adevărată, în care nu stă ascuns, undeva, la mijloc, interesul, orgoliile partenerilor, într-o primă fază, stârnesc căutarea și mențin pasiunea unuia pentru celălalt. În momentul în care, orgoliul unuia din parteneri tinde spre preamărire, apare din partea unuia umilința și indiferența exprimată, cum am mai spus, prin cuvinte de forma: „și care e problema ta?...”. În aceste condiții, desigur se deschide drumul îndepărtării și înstrăinării partenerilor. Până la urmă nu mai este decât un pas..

Întrebarea ce nu poate fi trecută cu vederea țintește desigur cauza. Ce te face să fii trufaș? Cum cazi în acest hău întunecat al disperării? Cauzele, personal, le găsesc în structurile genetice (a fi de neam prost!) ce se dezvoltă nestingherit, ulterior venirii în lume, în condițiile unei educații precare, din lipsa de moralitate și lipsa de echilibru, din lipsa unor adevărate repere umane, și, desigur, din lipsa unei culturi și a unei experiențe de viață trăită în adevăr și dreptate. Adevărul ca și cauză a trufiei? Rătăcirea omului, de-a lungul vieții, în „adevăruri” la îndemână, ce convin. Salvarea? Devenirea și redevenirea prin moarte. Nu degeaba tind milioane de hinduși din India să redevină crâmpie de lumină întoarse în lumina supremă.

Cu alte cuvinte, moartea naturală, ca necesitate în dorință de îndreptare. La mijloc însă, frica ce nu ar trebui să existe, câtă vreme, moartea absolută ar fi doar o „idee ce ar sta la baza smintelii moderne” Ați mai prins curaj? Nu se știe! Aici sub cupola creștinismului, în afara docmelor, în dezbatere și reîncarnarea și viața veșnică! Voi ce ați vrea să rămână?

ESTE POSIBILĂ O POEZIE A IMANENTULUI? CAZUL SAINT- JOHN PERSE!

Ionuț ȚENE

Metafizică fără
transcendent? Este
posibilă în lirică? Să scrii
doar cantonat în
imanent este o
experiență lirică
încercată cu succes de

poetul francez Saint-John Perse. Un poet mai puțin cunoscut publicului larg din România este Saint-John Perse, pseudonimul poetului francez Alexis Leger, născut la 1887, în Guadelupa. A devenit un diplomat de excepție, fiind asistentul premierului francez Aristide Briand. Poetului francez care a luat un pseudonim britanic, datorită carierei diplomatice internaționale, dar și a discreției sale, i s-a acordat Premiul Nobel pentru literatură în 1960 „pentru zborul în creștere și imagini evocatoare ale poeziei sale”. Ultimii ani din viață i-a trăit în Statele Unite până în 1967, după ce în vremea „regimului de la Vichy” a fost deposedat de avere și cetățenia franceză. La Paris, l-a cunoscut pe colegul și poetul Larbaud, care și-a folosit influența pentru a obține ca poemul „Anabase” să fie publicat, poem scris în timpul șederii lui Leger în China. Poetul a fost tradus masiv și în limba română de poetul clujean Aurel Rău, care a tipărit acum câțiva ani un volum excepțional din lirica poetului francez – „Poeme Alese” (Echinox, 2007). Din opera sa amintesc câteva repere lirice de excepție: „Elegii” (1911), „Prietenia Prințului” (1924), „Anabase” (1924), „Exil” (1942), „Ploi”, (1943) sau „Vânturi”, (1946), „Repere pe mare” (1957). Opera poetului este de o interiorizare singulară și originală. E o formă proprie de identitate autonomă. Nu a dorit ca „vocea” sa lirică puternică și, în același timp, discretă să se asemene cu nici a unui poet al epocii sale. Poet ermetic și fecund, Leger se autorecena liric, astfel „Lumea-i ca o pirogă, care, rotindu-se și rotindu-se, a uitat dacă vântul voia să rădă sau să plângă...” (Spre a serba o copilărie, 1907). Deși prin limbajul și ritmul poeziei sale, aproape matematic, poetul nu se considera un evazionist, un refugiat în fața lumii, ci dimpotrivă, se creiona pe sine ca parte intrinsecă a construcției societare

prin arta sa. Poetul francez a perceput poezia în granițele viziunii antichității grecești, ca „omul măsoara tuturor lucrurilor”. A fost un poet care a avut o interpretare a lumii diferită de cea a majorității poetilor epocii sale. Era un autor cu fața întoarsă, mai mult spre immanent, decât spre transcendent. Percepea lirica ca o iluminare a minții personale în fața „beznei” atotcuprinzătoare. Legătura cu transcendentul a fost înlocuită cu aventura cunoașterii sinelui până la „iluminare”. Promotor al poemului în proză, Saint John Perse și-a însușit un ritm propriu al creației sale aducându-l la originalitate și singularitate. Deși poetul era contemporan cu suprarealiștii, acesta se distingea prin refuzul de a face apel la spontaneitate necontrolată și la automatism. El compune calculat, aproape matematic, ca poetul roman Ion Barbu, fapt ce face diferența. Andre Breton îl considera un „suprerealist la distanță”. Saint-John Perse considera poezie un „act de inteligență”. În marea lor majoritate pentru poeți, lirica este o formă a inspirației și o discrete „conversație cu zeii”.

Când i s-a decernat premiul Nobel pentru Literatură în 1960, în discurs poetul francez Saint-John Perse și-a expus propria concepție despre poezie. Și în discursul conceptual, poetul era un original, îmbogățind viziunea „corespondențelor” lui Baudelaire sau Poe. Francezul Saint-John Perse vedea o împletire a științei cu poezia prin numitorul comun al imaginii. Proiectiv credea, la fundamentul creației umane stă imaginația, care inspiră atât poetul cât și cercetătorul științific. La baza cunoașterii și realității este imaginația, care unește omul de știință și artistul. Pentru poetul francez, poezia și știința „explorează același abis și doar în modurile lor de investigare diferă”. Imaginația este sămânța și patul germinativ al științei și poeziei. Saint-John Perse percepea poetul ca suflet în mișcare, în permanentă congruență cu viața reală. În acest sens, poezia este o formă sensibilă a realității. Față de evazionistii lirici, poetul francez integra poezia în viața concretă a lumii. „Poezia are o puternică dorință și o percepție profundă a realității, situată așa cum se află la acea limită extremă a cooperării, în care realul pare să prindă contur în poem”. Poetul prin „corespondențe” percepe o supra-realitate a lumii sensibile, o formă „obscură” a Ființei, care de fapt este Lumină. În poezia „Repere marine”, poetul acuză preajma și critica literară, care-l percep ca un călător în „obscur”, de fapt el căutând lumina interioară. „Ei m-au numit Obscurul/iar spațiul meu era lumina”. Textul discursului despre poezie rostit la 10 decembrie 1960, cu ocazia banchetului dat în cinstea laureatului Premiului Nobel la Stockholm este un eseu fundamental pentru o mai bună cunoaștere a celui ce rămâne una din cele mai singulare voci lirice a secolului al XX-lea, un creator ce considera că nimic „din drama timpului său nu-i rămâne străin”. E paradoxul poetului. Deși nu dorea să se compare cu nimeni, iar stilul său era acela a unei voci originale și singulare, totuși față de concepția generală a poeziei, el considera că autorul liric este parte a epocii sale – zeitgeist – într-o conlucrare și simbioză

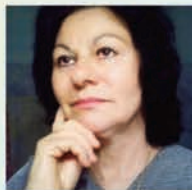
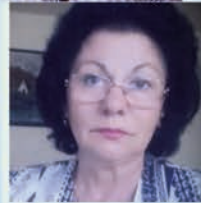
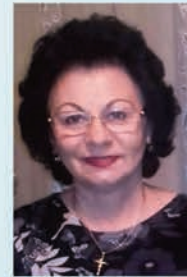
perfectă. În ciuda faptului că Perse se dorea singular și nu suferea comparații, influențele din Rimbaud, Mallarmé, Claudel și Valery se pot observa la o lectură analitică, așa cum susține Jean-Pierre Richard. Poetul dorea o identificare a cititorului cu creatorul. El a refuzat disocierea artei de viață. Pentru Perse poezia este acțiune, este pasiune și înnoire perenă ce trece dincolo de limite. E printre puținii poeți care nu evadează din istorie, ci vrea să scrie ermetic despre drama vremurilor sale.

Recitindu-l pe Perse descoperim mirați că poezia nu este o evadare din real. "Poezia este înainte de toate un mod de viață, de viață integrală. Poetul a existat printre oamenii cavernelor; el va exista printre oamenii epocii atomice, pentru că el este o parte inerentă a omului. Chiar și religiile s-au născut din nevoia de poezie, care este o nevoie spirituală, și tocmai prin harul poeziei scânteia divină trăiește pentru totdeauna în cremenul uman. Când mitologiile dispar, divinul își găsește refugiu și poate chiar continuare în poezie." Poetul este un căutător cu imaginație a luminii care iluminează sufletul colectiv al umanității. Este crezul profund al poetului. "Imaginația poetică este cea care încă luminează pasiunea înaltă a popoarelor aflate în căutare de lumină. Priviți la omul umblând mândru sub sarcina sarcinii sale eterne; Priviți-l în mișcare sub povara lui de umanitate, când se deschide în fața lui un nou umanism, plin de adevărată universalitate și întregire a sufletului." Poetul francez nu prea să perceapă cezura dintre poet și societate, ci dimpotrivă autorul liric completează prin radierea sensibilului cu propria iluminare. Perse completează în celebrul discurs că "Refuzul de a divorța arta de viață, iubirea de percepție, este acțiune, este pasiune, este putere și întotdeauna inovația care extinde granițele. Dragostea este focul ei, insurecția este legea ei; locul lui este peste tot, în așteptare. Nu vrea nici să nege, nici să țină la distanță, nu așteaptă niciun beneficiu din avantajele timpului său. Atașat de propriul destin și liber de orice ideologie, se recunoaște egalul vieții, ceea ce este propria sa justificare. Și cu o singură îmbrățișare, ca o singură strofă mare, vie, strânge atât trecutul, cât și viitorul în prezent, umanul cu spațiul planetar supraomenesc cu spațiul universal." Poetul "vede" poezia ca o paradigmă a mișcării și o formă a dinamicii culturale. Poetul se vrea egalul vieții. El evadează din obscur prin iluminare a eului individual și colectiv. Poetul este egal omului de știință și au același numitor comun: de a aduce lumina în umanitate, ca premisă a progresului. Poetul explorează noaptea omului pentru a-l aduce la lumină. Este crezul lui Perse. "Obscuritatea pentru care i se reproșează nu ține de propria sa natură, care este să lumineze, ci de noaptea pe care o explorează, de noaptea sufletului și de misterul în care este învăluită existența umană. Obscuritatea este alungată din expresia sa și această expresie nu este mai puțin exigentă decât cea a științei. Locul lui este peste tot, în așteptare." Poetul ca om al timpului său devine un contributor al iluminării. "Atașat de propriul destin și liber de orice ideologie, se recunoaște egalul vieții, ceea ce este propria sa justificare. Și cu o singură îmbrățișare, ca o singură

strofă mare, vie, strânge atât trecutul, cât și viitorul în prezent, umanul cu spațiul planetar supraomenesc cu spațiul universal. Obscuritatea pentru care i se reproșează nu ține de propria sa natură, care este să lumineze, ci de noaptea pe care o explorează, de noaptea sufletului și de misterul în care este învăluită existența umană." Poetul este și un istoric al vremurilor și ritmurilor clipei, cu dramele sale. Poezia insuflă sensibilitate într-o lume în permanența schimbării, iar poetul este un cronicar al emoției timpului său. Poezia nu moare niciodată, ea se transformă odată cu epocile, rămânând, paradoxal, aceeași. "Civilizațiile în curs de maturizare nu mor în chinurile unei toamne: ele doar se schimbă. Inerția este singura amenințare. Poetul este cel care ne sparge obiceiurile. Și în felul acesta poetul se trezește legat de istorie în ciuda lui. Niciun aspect al dramei vremurilor sale nu-i este străin. Fie ca el să ne dea tuturor un gust clar al vieții în această epocă mare. Pentru că acesta este un moment minunat și nou, care cere o nouă autoevaluare." Poetul face parte din "omul etern", care completează "omul temporal". Din ciocnirea acestora se naște poezia și farmecul ei nesfârșit de la "omul cavernelor" la "era atomică" sau timpul "digital". Omul va avea întotdeauna o sete nebună de poezie, este mesajul lui Perse. Poetul reprezintă omul original și original care face legătura dintre energia primordială a emoției și "energia" epocii "atomului" sau, mai nou, cu "timpul digital". Poetul depune mărturia sa inițială și inițiativă timpurilor noastre, care leagă astfel trecutul, prezentul și viitorul umanității. "Adevăratului poet îi revine să mărturisească între noi dubla vocație a omului. Și asta înseamnă să-și țină în minte o oglindă mai sensibilă la posibilitățile sale spirituale. Înseamnă a evoca în acest secol nostru o condiție umană mai demnă de omul original. Înseamnă, în sfârșit, aducerea sufletului colectiv în contact mai strâns cu energia spirituală a lumii. În fața energiei nucleare, va fi suficientă pentru scopul său lampa de lut a poetului? Da, dacă omul își amintește de lut." Poetul sintetizează viziunea sa asupra funcției poeziei în societatea receptoare și asupra misiunii poetului, a cărei atenție se îndreaptă spre fuziunea esteticului cu eticul. În primul rând, pentru Perse poezia este comunicare. Opera lirică este și o corelație a poetului cu cititorul în spiritul timpului. Poetul este un om activ al cetății, deși mesajul lui este criptat și interiorizat. Este unul dintre paradoxurile creației și mesajului către lume și viitor a poetului Perse. Poetul îmbină abstractul cu concretul într-o densitate care cucerește preajma. Așa cum scria criticul Christian Murciaux, pe poetul Saint John Perse nu-l putem include în tendința de a-l lega de o școală sau un curent literar. Originalitatea sa este olimpică, deși a fost un poet care a fugit de evazionism și a refuzat contactul cu transcendentul, fiind un om conectat la timpul său. E paradoxul poetului absolut, și solar și obscur. Recitindu-l pe Saint John Perse putem spune că poetul este conștiința tuturor timpurilor, de la trecut spre viitor, o energie dinamică a emoției care iluminează în beznă și îl face mândru pe om de umanitatea sa conectată la forța inițială a izvorului spiritualității.

ELENA MAN

E
L
E
N
A

M
A
N

Elena Man

Prozatoare din orașul

Dej la

- 68 de ani

NĂSCUTĂ ÎN COMUNA ȚAGA

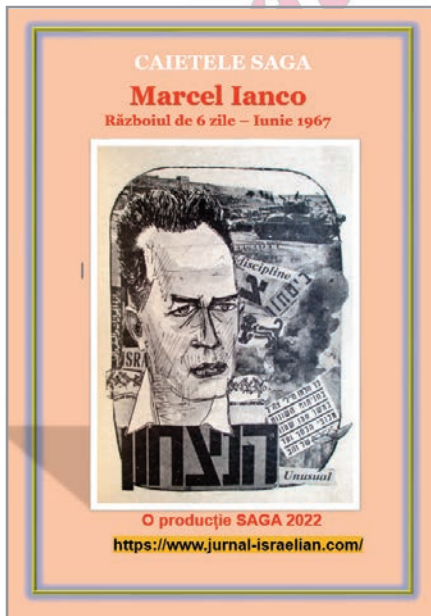
MUNICIPIUL DEJ, JUDEȚUL CLUȘ

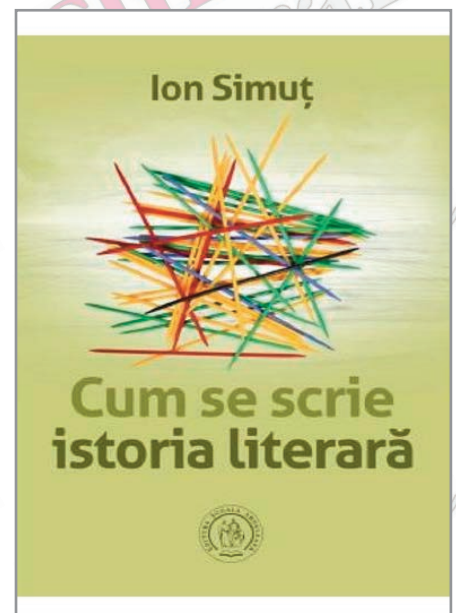
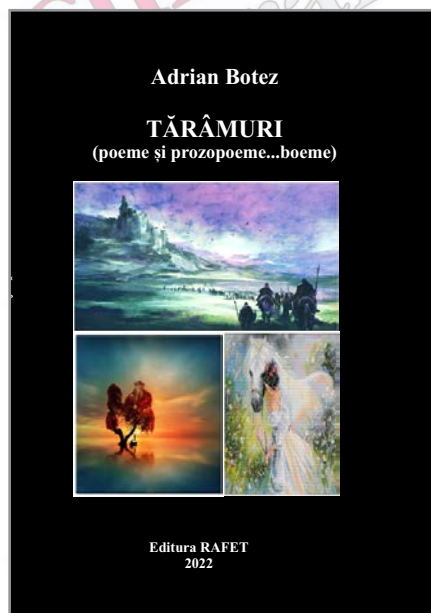
La mulți ani, talentată prozatoare!

Pagină realizată de Marin Toma

Climate literare

Cărți din biblioteca revistei **Climate literare**

Cogito

„Puterea îi atrage pe indivizii coruptibili. Toți cei care o urmăresc trebuie suspectați” - Frank Herbert

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

